

กระบวนการคืนดีใหม่ของความสมานฉันท์และสุจริตทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

New Normal of Reconciliation and Honor Code
of Chaiyaphum Rajabhat University

ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์

กระบวนการคืนใหม่ของความสมานฉันท์และสุจริตทางวิชาการ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

New Normal of Reconciliation and Honor Code of Chaiyaphum Ratchapat University.

ผู้แต่ง : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์
จัดทำโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์
ISBN : 978-616-590-872-6

ผู้ออกแบบปก : อาจารย์ชนินทร์ ศรีโยยอด
สาขาศิลปะและนวัตกรรมการออกแบบ
คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ภาพปก : ภาพรับพระราชทานปริญญาบัตร
ภาพกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ภาพแบบจำลองศาลเจ้าพ่อพญาแล
และภาพอาคารฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริการธุรกิจการท่องเที่ยว
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ผู้พิมพ์และจัดเรียงหน้า : นางสาวจุฑามาศ อนุสุริยา
นางสาวณัฐภรณ์ อนุสุริยา

พิมพ์ครั้งที่ 1: 1,000 เล่ม

ราคา : 250 บาท

โรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรมรักสกุลได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการให้จัดตั้งและใช้
หลักสูตรของโรงเรียน ซึ่งได้รับการอนุมัติจากกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่เริ่มจัดตั้งมีนโยบาย
เผยแพร่ความรู้ด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การเจรจาไกล่เกลี่ย การมีส่วนร่วม รวมถึงทักษะที่เกี่ยวข้อง
ทั้งหลาย โรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรมรักสกุล RUC School of Leadership and Just Peace
Development 99/2 ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร 043-242611
www.rucschool.com

พิมพ์ที่ : หจก.โรงพิมพ์คลังขนานวิทยา
232/199 หมู่ 6 ซอยศรีจันทร์ 39 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
40000 โทรศัพท์ 043-466444 โทรสาร 043-466863
E-mail: klungpress@hotmail.com www.klungnana.com

คำนำ

จากวันแรกที่กระทรวงอุดมศึกษา ประสานมาว่า อาจารย์ยีนดีรับเป็น
นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้ไหม? จากท่านรองเลขาธิการของ
สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา คุณ ขจร จิตสุขุมมงคล และได้เริ่มเข้าไป
รับฟังการประชุมของผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน กรรมการสภามหาวิทยาลัย ในขั้นต้น
ยังมีความห่วงกังวลว่า ถ้าทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แล้วจะทำให้มหาวิทยาลัย
แห่งนี้ พันบ่วงแห่งความขัดแย้ง ความไม่มีธรรมาภิบาล ตาม สิ่งที คสช.
ได้ประกาศออกมาหรือไม่ แต่ลึกลงไป มีความรู้สึกถึงความท้าทาย ที่ท่านผู้อ่าน
หากได้ติดตามดูจากหนังสือเล่มนี้ที่ผู้เขียน ได้สัมผัส กับหนังสือของ บิลลี ลิม
เรื่อง กล้าล้มเหลว หรือ Dare to Fail เมื่อ ผู้เขียน ได้รับ อนุญาตให้แปล และ
บิลลี ลิม ได้สอบถาม ว่าผู้เขียนมีประสบการณ์ เกี่ยวกับการทำงานแล้วล้มเหลว
หรือไม่ ซึ่งเมื่อได้เล่าให้ บิลลี ลิม ฟังแล้ว เขาได้ขอ นำเรื่อง ของผู้เขียน ไปใส่ไว้
ในหนังสือ กล้าล้มเหลวทั้งสองเรื่องที่เล่า ทั้งภาคอังกฤษและภาษาไทยรวมทั้ง
ภาษาอื่นๆที่มีการพิมพ์ถึงเจ็ดภาษา ดังนั้น การที่ ท่านรองเลขาฯ ขจรได้ขอให้
รับข้อเสนอดังกล่าว จึงมองว่า วิกฤติที่เกิดขึ้น ในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เป็นโอกาส
เหมือนกับ สิ่งที่ผู้เขียนอยากให้ท่านผู้อ่านลองพิจารณา ประโยคต่อไปนี้ว่าเรา
ควรจะอ่านอย่างไร “Opportunity is NOWHERE” หากอ่านว่า “*opportunity
is nowhere*” ก็จะตัดสินใจ อย่าง หนึ่ง แต่ถ้าอ่านว่า “*Opportunity is
now here*” ก็จะตัดสินใจอีกอย่างหนึ่ง อยู่ที่เราจะมองหรือจะอ่าน หรืออยู่ที่
เราจะเว้นวรรค อย่างไร นอกจากนั้น ยังมีคำสอนเพิ่มเติมว่า **ถ้าทุกคน มองเห็น
ว่าเป็นโอกาส ต่างพากันเดินไปทางทิศตะวันออก สูเจ้าจงเดินไปทางทิศ
ตะวันตก** เพราะเมื่อทุกคนเห็นว่าเป็นโอกาสแล้วนั้นไม่ใช่โอกาส เหมือนใน
ช่วงที่นักลงทุน ตอนช่วง เกิดวิกฤติต้มยำกุ้ง แหกกันไปตั้งโรงพยาบาลเอกชน หรือ
แหกกันไปสร้างวัดอุดมมงคล โดยเห็นว่า มีคนแรก ๆ ทำแล้วประสบความสำเร็จ

ร่ำรวย พอจำนวนมากทำกันมากขึ้นเรื่อย โอกาสที่ทุกๆ คนเห็นกลับกลายเป็น
วิกฤต ดังนั้นจะเป็นโอกาสก็เมื่อเรามองเห็นคนเดียว แต่คนส่วนใหญ่มองยัง
ไม่เห็น ผู้มาจึงต้องมองให้ออกหรือมีวิสัยทัศน์ที่วิเคราะห์มุมมองที่ต่างจากคน
ทั่วไป

หวังว่าหนังสือเล่มนี้ ที่พยายามถอดบทเรียนให้กับผู้ร่วมงานและ
ผู้ปฏิบัติทั้งหลายได้เห็น กระบวนการที่ต้องร่วมกันหรือ Engagement ด้วยกัน
เหมือนหลักของรถไฟความเร็วสูงที่ไม่ใช่มีแต่หัวรถจักรลากจูงโบกี้ต่างๆ
แต่ทุกโบกี้รถไฟต้องมีเครื่องจักร เครื่องยนต์ ที่ร่วมกันขับเคลื่อนไม่ใช่คอยติด
เบรกใส่เกียร์ถอยหลังหรือไม่แม้แต่ใช้เกียร์ว่าง จึงจะเห็น ความเปลี่ยนแปลง
เช่นที่หลายคนได้เห็นจนทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้เลื่อนระดับสู่ระดับ
Ranking ต้นๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ขอขอบคุณ ผู้ร่วมงานทุกท่าน ทั้งกรรม
การสภาฯ ท่านอุปนายก และท่านอธิการบดี รองอธิการบดี ท่านผู้ช่วยฯ
อาจารย์ เจ้าหน้าที่ทุกท่าน รวมถึงนักศึกษา และผู้ที่ ได้กรุณา สะท้อนความ
ร่วมมือในมุมมองของบางท่านในหนังสือนี้ และขอตั้งจิตอธิษฐานให้บรรดาลูก
หลานของ เจ้าพ่อพญาแล ที่มาช่วยกันพัฒนามหาวิทยาลัยและเมืองชัยภูมิ
ได้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส และความสุจริตดังเช่นที่พ่อเมืองท่านแรก
ได้สั่งสอนไว้ และให้ประสบความสำเร็จในการสร้างฐานของประเทศไทยใน
ภารกิจที่สำคัญนี้

(ศาสตราจารย์ วันชัย วัฒนศัพท์)

นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

วันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๕

คำนิยม

การได้รับโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิผู้ทรงคุณวุฒิในช่วงเวลา 18 พฤศจิกายน 2561 ถึง 2564 เพื่อรับช่วงภารกิจการแก้ปัญหาด้านธรรมาภิบาลต่อจากคณะกรรมการ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่แต่งตั้งโดย ม.44 และหมดหน้าที่เมื่อได้ทำการสรรหาคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ครบทุกองค์ประกอบตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ. ศ. 2547

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิตั้งมี ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นนายกสภามหาวิทยาลัยและมีกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิที่หลากหลายความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ ที่จำเป็นสำหรับภารกิจและปัญหาด้านธรรมาภิบาลของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ปัญหาเร่งด่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในช่วงเวลานั้นจากข้อมูลของคณะกรรมการปฏิบัติงานสภามหาวิทยาลัยที่สำคัญได้แก่ (1) ด้านบุคลากรที่ขาดขวัญกำลังใจความมั่นคงมั่นใจและความขัดแย้ง (2) ด้านงบประมาณที่มีจำนวนน้อยมากและใช้สำหรับเป็นค่าตอบแทนเงินเดือนของบุคลากรซึ่งมากเกินไปเกินเกณฑ์ที่ควรเป็น และ (3) ด้านการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัยที่ไม่มีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลมหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่องฯ

ในช่วงระยะเวลา 3 ปีที่คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกและกรรมการสภามหาวิทยาลัยจากบุคลากรของมหาวิทยาลัย ได้ร่วมกันทุ่มเทความรู้ ความสามารถ แรงกาย และแรงใจ ก็ทำให้มหาวิทยาลัยประสบความสำเร็จและแก้ปัญหาด้านต่างๆ ได้ในระดับหนึ่งที่น่าพอใจ และยังได้วางรากฐานธรรมาภิบาล ด้านบุคลากร งบประมาณ และข้อมูลไว้สำหรับคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยชุดต่อไป

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการปฏิบัติงานของสภามหาวิทยาลัยชุดนี้ที่สำคัญหนึ่งคือการนำของนายกสภามหาวิทยาลัย ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ที่เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ด้านการบริหารมหาวิทยาลัย มีเครือข่ายกว้างขวางที่สนับสนุนภารกิจของสภามหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้อย่างดี ประกอบกับเป็นผู้มีแนวคิดที่ศรัทธาและวิธีการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์แบบสมานฉันท์ ที่สำคัญคือรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการทุกเรื่องและทุกคน

ขอขอบคุณท่านนายกสภาและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ทำงานร่วมกันได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์และจะเป็นเครือข่ายความรู้อีกต่อไป

ขอขอบคุณกรรมการสภามหาวิทยาลัยในส่วนบุคลากรของมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะ ท่านอธิการบดี รศ.ดร.ศิริวัฒน์ โปธิเวชกุล ได้ทุ่มเทการทำงานให้ข้อมูลรายงาน ประชาสัมพันธ์ และสนับสนุนการทำงานของสภามหาวิทยาลัยทุกด้านด้วยดีตลอดเวลา

ขอขอบคุณบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิทุกคน และมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ให้โอกาสในการทำงานในตำแหน่ง กรรมการสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผู้ทรงคุณวุฒิครั้งนี้และหวังว่าทุกท่านจะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเติบโตอย่างมั่นคง มั่งคั่งด้วยบุคลากรและนักศึกษาที่มีคุณภาพเป็นที่พึงของท้องถิ่นตามพระปณิธาน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เศาวนิต เศาณานนท์
อุปนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

คำนิยม

ในสังคมการทำงานปัจจุบันที่ประกอบไปด้วยคนเป็นจำนวนมาก มีพื้นฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งต่างคนก็ต่างความคิด ต่างประสบการณ์ จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่จะเกิดความขัดแย้ง ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปสรรคปัญหาสำคัญต่อการปฏิบัติงานในองค์กรต่าง ๆ และการดำรงชีวิตในทุก ๆ สังคม ยิ่งในปัจจุบัน สังคมเป็นสังคมเปิดกว้างไร้พรมแดน ทุกคนมีเสรีภาพที่จะคิดและเชื่อตามความคิดของตนเอง จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้ง่าย ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่พวกเราจะต้องพยายามที่จะลดและยุติความขัดแย้งในประเด็นต่าง ๆ แล้วกลับมาสมานฉันท์เพื่อก่อให้เกิดสันติ และประโยชน์สุขในสังคม ผมเองก็เช่นกัน เคยอยู่ในสถานการณ์ของความขัดแย้งในองค์กร และในสังคม ท่ามกลางสถานการณ์อันอึดอัดและตึงเครียดนั้น ไม่มีผู้ใดที่มีความสุขทุกคน ต่างหวังว่าจะหาแนวทางร่วมกันเพื่อคลี่คลายความขัดแย้งนั้นลงในทางที่ดี

“กระบวนทัศน์ใหม่ของความสมานฉันท์ และสุจริตทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ” ฉบับนี้ เป็นหนังสือที่สะท้อนความเป็นผู้นำและเป็นผู้มีความรู้และประสบการณ์ของ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วันชัย วัฒนศัพท์ นายคณบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ร่วมกับกรรมการสภามหาวิทยาลัยทุกท่าน ได้เป็นอย่างดี ที่ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้ง สร้างความสมานฉันท์ปรองดองให้เกิดขึ้นในองค์กร วงวิชาการ และสังคมทั่วไป โดยได้รวบรวมมาจากประสบการณ์ที่ท่านได้เข้ามาช่วยฟื้นฟูวิกฤตศรัทธาของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้ผ่านไปได้ด้วยดี ลดความขัดแย้งและหาข้อยุติในคดีความ และการก่อสร้างต่างๆ หรือจะเป็นการลดความขัดแย้งทางความเชื่อที่มีต่อสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของคนชัยภูมิ และการเลือกตั้งแบบสมานฉันท์ในท้องถิ่น ในระดับประเทศท่านได้สร้างความร่วมมือกับองค์กร ทั้งในและต่างประเทศ ในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้มีเกียรติ มีความสุจริตเสียสละเพื่อส่วนรวมให้กับประเทศ

ในนามมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ขอขอบพระคุณท่าน ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วันชัย วัฒนศัพท์ ผู้เขียนเป็นอย่างดีที่ได้สร้างสรรค์ผลงานอันทรงคุณค่ายิ่ง ผลงานของท่านเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการบริหารงาน และเป็นบทเรียนให้กับผู้บริหารหน่วยงานต่าง ๆ สังคม และประเทศชาติ ในการหาทางออก จากความขัดแย้งในมิติด้านต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริวัฒน์ โปธิเวชกุล)

อธิการบดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

คำนิยม

หลังจากที่ผมได้รับการโปรดเกล้าฯ ให้ได้รับตำแหน่งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เมื่อประมาณ 4 ปีที่แล้ว ผมรู้สึกซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอย่างล้นเหลือ และตั้งใจจะทำงานให้อย่างดีเพื่อชาวชัยภูมิ เพื่อการศึกษาของคนชัยภูมิ แต่ก็แอบหวังใจเพราะชื่อเสียงของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่ไม่ค่อยสู้ดีและพึ่งถูกจัดการด้วย ม.44 แต่เมื่อได้มาทำงานในสภามหาวิทยาลัยจริงๆ งานต่างๆ กลับราบรื่นและสร้างคุณประโยชน์ให้กับมหาวิทยาลัยและนักศึกษารวมถึงบุคคลากรในมหาวิทยาลัยอย่างมาก เพราะสภามหาวิทยาลัยชุดนี้เปี่ยมไปด้วยกรรมการที่มีความรู้ ความสามารถ และมีความปรารถนาดีต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิอย่างจริงใจ ส่วนที่สำคัญที่สุดคือ เราได้นายกสภา ที่มีความรู้ ความสามารถและจริยธรรมรวมถึงเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญในด้านการสมานฉันท์ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในสถานการณ์ในปัจจุบันของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ประสบความสำเร็จในหลายๆ ด้าน ก้าวผ่านความขัดแย้งและนำมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ขึ้นสู่มหาวิทยาลัยชั้นนำของประเทศ

ขอขอบคุณกรรมการสภาทุกท่านที่ช่วยกันนำความสำเร็จมาสู่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผมถือว่าภารกิจสำเร็จอย่างดียิ่ง และขอขอบคุณคนสำคัญที่ทั้งช่วยมหาวิทยาลัยและสั่งสอนในเรื่องต่างๆ ให้กับผม ขอจดจำและจารึกไว้ในใจท่านนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ศาสตราจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ ขอขอบคุณอีกครั้งจากใจ.....

นายรัฐการ ด้านกุล

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ประธานสภาอุตสาหกรรมจังหวัดชัยภูมิ

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	i
คำนิยาม	iii
สารบัญ	viii
บทนำ : กระบวนทัศน์ใหม่และความสุจริตทางวิชาการ	1
บทที่ 1 การสร้างความเข้าใจ เพื่อความสมานฉันท์ ในการบริหาร	13
บทที่ 2 สะสางหนี้เก่าโดยการเจรจาด้วยหลักยุติธรรมสมานฉันท์	26
บทที่ 3 การประชุมสภามหาวิทยาลัย ด้วยหลักการสานเสวนา อย่างเข้าถึงและเข้าใจ	47
บทที่ 4 ก้าวข้ามความขัดแย้งสู่ความสมานฉันท์ด้วยการทำ ประชาพิจารณ์อย่างมีส่วนร่วม ของชาวจังหวัดชัยภูมิ ในการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อพญาแล	59
บทที่ 5 อยากรู้ได้ลึก ไม่อยากได้คดี	87
บทที่ 6 ต้นแบบการเมืองท้องถิ่นสมานฉันท์ด้วยชัยภูมิโมเดล	94
บทที่ 7 สร้างบัณฑิตด้วย Honor Code และความสุจริต ทางวิชาการสู่ธรรมมาภิบาล	115
บทที่ 8 สร้างผู้ไกล่เกลี่ยสู่ความปรองดองของแผ่นดินสยาม และภูมิภาค	129
หนังสือแนะนำเพิ่มเติม	136

ปฐมบท

จากที่ผมได้มีโอกาสมาเยี่ยมชมความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2565 และได้ฟัง ศาสตราจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ขับเคลื่อนกระบวนการสร้างความสมานฉันท์มาตลอด อาจารย์วันชัยได้นำเสนอถึงความพยายามที่จะร่วมมือเชิงนโยบาย และกำกับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิจากที่ได้รับมอบหมายจากทางกระทรวงอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ที่จะชวนผู้บริหารสร้างความสมานฉันท์และเน้นถึงความสุจริตทางวิชาการให้บัณฑิตที่มีเกณฑ์เกียรติยศและจบการศึกษาไปด้วยความภูมิใจที่ได้ทำงานที่รับมอบหมายจากอาจารย์ผู้สอนด้วยตนเอง ถือเป็น การบ่มเพาะให้บัณฑิตมีความสามารถอย่างโปร่งใส ซึ่งเป็นนโยบายของกระทรวงที่ต้องการ ผลักดันให้ทุกคนเก่งและคนดีที่อาจจะไม่ใช่เก่งที่สุดและดีที่สุดแต่ต้องมีความสามารถ ทำงานเมื่อจบไปแล้ว เพื่อประเทศชาติที่ผมเน้นอยู่เสมอตั้งนั้นการที่อาจารย์วันชัย วัฒนศัพท์ ที่ผมรู้จักชอบพอกันมากกว่า 20 ปีได้ดำเนินการในเชิงนโยบายช่วยให้ผู้บริหารและอาจารย์ สร้างบัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิให้มีธรรมาภิบาลจากเดิมที่ได้มีมาตรการและ คำสั่ง คสช. มาตรา ๔๔ ว่าขัดแย้งและไม่มีธรรมาภิบาลและต้องเปลี่ยนผู้บริหารและสภาฯ จนปัจจุบันมีผลงานประจักษ์ที่ปรากฏอยู่ในหนังสือเล่มนี้ อาจารย์ได้ถอดบทเรียนที่ได้ร่วมกันสร้างผลงาน ในกระบวนการทัศน์ใหม่ของความสมานฉันท์และสุจริตทางวิชาการ ของราชภัฏชัยภูมิเล่มนี้ ซึ่งตรงกับแนวคิดที่อาจารย์วันชัยมองว่าวิกฤตของราชภัฏชัยภูมินั้น เป็นโอกาสจนได้รับทราบจากท่านอธิการบดี รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ โภธิเวชกุล ว่ามหาวิทยาลัยได้ก้าวขึ้นมาจากมหาวิทยาลัยที่อยู่อันดับท้ายๆ ของราชภัฏในด้านความ โปร่งใสจนล่าสุดขึ้นมาสู่การประเมินระดับ double AA แล้ว หนังสือเล่มนี้ทั้ง 8 บทได้ แสดงให้เห็นต้นแบบ ซึ่งอาจจะเรียกว่าชัยภูมิโมเดล ที่อธิบายถึงความสมานฉันท์ไม่เฉพาะ แต่ในมหาวิทยาลัย แต่ได้สร้างความร่วมมือกับทางจังหวัด สถาบันพระปกเกล้า และ กกต. ในการเลือกตั้งการเมืองท้องถิ่นสมานฉันท์ ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงทั้ง ระดับ อบจ. เทศบาล และ อบต.อย่างได้ผลดี เหล่านี้จึงอาจถือได้ว่าเป็นประตูที่จะเปิดให้กับผู้บริหารช่วยกัน สร้างองค์กรให้เป็นไปตามที่สหประชาชาติได้กำหนดให้พัฒนาสู่ Sustainable Development Goal 16 หรือ SDG16 ที่มีเรื่องสร้างสันติภาพ ความยุติธรรมและความสุจริต ตลอดจนยัง ได้ร่วมมือกับมหาวิทยาลัยถึง 7 แห่งที่จะขับเคลื่อนเรื่อง Academic honesty ที่ได้ริเริ่ม

ร่วมกับท่านอธิการบดีทั้งหลาย โดยเฉพาะจุดเริ่มต้นจากท่านอาจารย์วันชัยเองที่เคยเป็นอธิการบดีและอธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่นท่านปัจจุบัน รองศาสตราจารย์นายแพทย์ชาญชัย พานทองวิริยะกุล ที่กำลังขับเคลื่อนและเชิญชวนมหาวิทยาลัยอื่นๆ ให้มาสนใจในเรื่องดังกล่าว จึงขออนุญาต ประกาศ ณ ที่นี้ว่ากระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มีนโยบายที่จะเชิญชวนให้มหาวิทยาลัยทั้งหลายไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มใดให้เห็นความสำคัญ

ของการสร้างบัณฑิตที่มีความสุจริตทางวิชาการ เพื่อให้เกิดมหาวิทยาลัยคุณธรรมที่มีธรรมาภิบาล ทุกคนดี คนเก่งมีความสามารถอย่างสุจริตในการประกอบอาชีพ ขอขอบคุณผู้เขียนหนังสือกระบวนทัศน์ใหม่ของความสมานฉันท์และสุจริตทางวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ คือ ศาสตราจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่ได้สร้างและแสดงความสามารถของสภามหาวิทยาลัยผู้บริหาร คณาจารย์ พนักงานและนักศึกษาที่จะก้าวเดินสร้างฐานของสังคมไทยสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างแท้จริง

ศาสตราจารย์พิเศษ ดร. เอนก เหล่าธรรมทัศน์

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

พฤษภาคม 2565

ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ศ.พิเศษ ดร.เอนก เหล่าธรรมทัศน์ และท่านที่ปรึกษา ดร.พัชรินรุจา จันทโรนานนท์ รับมอบหนังสือ "กระบวนทัศน์ใหม่ของความสมานฉันท์และสุจริตทางวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ" จาก ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ก่อนที่จะเริ่มบทที่ 1 ของกระบวนการทัศน์ใหม่ในการสร้างความสมานฉันท์และความมีธรรมาภิบาล อยากจะให้ท่านผู้อ่านได้รับรู้แนวคิดของผู้เขียนที่ได้มีประสบการณ์ใน **ความร่วมมือกับภาคเอกชน** ซึ่งมีส่วนสำคัญของผู้บริหารจำเป็นต้องร่วมมือกับเอกชนที่มีทั้งปัจจัยและหลักคิดของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ข้าราชกาจะหวังแต่เพียงงบประมาณของรัฐและใช้วิธีคิดแบบราชการ ผู้เขียนในฐานะอดีตสมาชิกสโมสรไลออนส์ที่เป็นองค์กรเอกชนเพื่อช่วยเหลือสังคม ในตำแหน่งสูงสุดของสโมสรไลออนส์ของประเทศไทย ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งผู้ว่าการไลออนส์สากลภาค 310E และได้รับเลือกจาก

(ภาพที่ 1)

ผู้ว่าการภาคทั้งหกภาคให้เป็นประธานสภา ผู้ว่าการไลออนส์สากลภาครวม 310 ประเทศไทย ที่ดูแลสโมสรไลออนส์ทั่วประเทศในช่วงปี 2542 ผู้เขียนได้ชวนสมาชิกสโมสรไลออนส์ทั้ง

(ภาพที่ 2)

(ภาพที่ 3)

หลายจัดกิจกรรมสำคัญ เพื่อเป็นตัวอย่าง เช่น ที่ผู้เขียนด้วยอาชีพเดิมเป็นหมอฟันตัดเมื่อผ่านประสบการณ์การผ่าตัดรักษามะเร็งหลายครั้งไม่อาจเอาชนะได้ด้วย Paradigm เก้า หรือกระบวนการทัศน์ใหม่ในการเป็นหมอฟันตัดจึงเกิด Paradigm Shift เปลี่ยนจากการรอเป็นมะเร็งแล้วจึงรักษามาเป็น Paradigm ของการป้องกัน ได้ทำโครงการตรวจมะเร็งระยะแรกได้ขอและรับการสนับสนุนจาก **Buddhist Aid Center** ประเทศญี่ปุ่นได้รณินิบัติตรวจมะเร็งระยะแรกพร้อมด้วยเครื่อง Ultrasound เคลื่อนที่และเครื่องตรวจเต้านม (Mammography) เครื่องแรกติดตั้งโรงพยาบาลศรีนครินทร์และพาทิมแพทย์ พยาบาลออกหน่วยเคลื่อนที่ในชุมชนในโครงการ **“รวมใจให้แม่”** เนื่องในโอกาสวันแม่ของไทย ร่วมกับหน่วยมะเร็งมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภาพที่ 2-5)

(ภาพที่ 4)

รถตรวจมะเร็งระยะแรกพร้อมอัลตราซาวด์ หน่วยมะเร็ง คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยผู้เขียน รับบริจาคจาก Buddhist Aid Center ประเทศญี่ปุ่น

(ภาพที่ 5)

ผู้เขียนบรรยายความเป็นมาของการตรวจมะเร็งระยะแรกที่จังหวัดขอนแก่น ให้กับชุมชนที่รถตรวจคัดกรอง

ผู้เขียนในฐานะสมาชิกสโมสรไลออนส์และได้มีโอกาสในฐานะผู้เขียนเป็นประธานสภาผู้ว่ากรุงไลออนส์ประเทศไทยพาไลออนส์โลกเข้าพบท่านนายกรัฐมนตรีชวน หลีกภัย (ภาพที่ 1)

และในโอกาสครบรอบ 40 ปีไลออนส์ไทยร่วมกับธนาคารไทยพาณิชย์จัดให้มีบัตรเครดิตvisa โดยมีฯพณฯ องคมนตรี ไลออนส์ พลอากาศเอก กำธน สินธ

(ภาพที่ 6)

(ภาพที่ 7)

ฯพณฯ องคมนตรี ไลออนส์ พลอากาศเอก กำธน สินธวานนท์ เป็นผู้รับมอบบัตรเครดิต ไลออนส์วีซ่าจากผู้บริหารธนาคารไทยพาณิชย์

(ภาพที่ 6-7) และความร่วมมือกับภาคเอกชนในการสร้างศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก

(ภาพที่ 8)

(ภาพที่ 9)

ลักษณะสถาปัตยกรรมที่สง่างามใช้วัสดุธรรมชาติจากธรรมชาติและใช้พลังงานแสงอาทิตย์
ความสวยงาม สะอาด ปลอดภัย และคุ้มค่า
1. ลักษณะอาคารที่ทันสมัย 2. วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่ทนทาน 3. วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่ปลอดภัย
4. วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่ประหยัด 5. วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้างที่สวยงาม

ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น (ภาพที่ 8-9) โดยท่านรองนายกรัฐมนตรี ดร.อำนาจ วิรวรณ เป็นผู้นำในการบริจาคและสถาปนิกกับวิศวกรผู้ทำการออกแบบให้โดยไม่คิดค่าออกแบบ (ภาพที่ 10 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร และ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงทอดพระเนตรอาคารศูนย์ประชุมอเนกประสงค์กาญจนาภิเษก มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในโอกาสเสด็จทรงวางศิลาฤกษ์ของศูนย์ประชุมฯ)

และในบทบาทนายกสภาฯที่ชวนคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ร่วมมือกับภาคเอกชนในการผลิตบัณฑิตที่มีความเป็นผู้ประกอบการโดยเจ้าของธุรกิจคุณวิฑูร สุริยวานกุล ซึ่งเป็นอดีตนายกสโมสรนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ผู้เขียนชื่นชม

ความเป็นสุขภาพบุรุษนักศึกษาและผู้เขียนในฐานะรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาทำงานด้วยความร่วมมือนายกสโมสร วิฑูร สุริยวานกุล อธิบายให้เพื่อนนักศึกษาในยุคที่รัฐบาลห้ามมีสถานศึกษา แต่ได้ยืนยันให้นักศึกษาทำกิจกรรมได้และเมื่อเป็นผู้สร้างธุรกิจ บริษัท สยามโกลบอลเฮ้าส์ จำกัด ของตนเองก็ดำเนินการจนเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จด้วยความเป็นผู้ประกอบการเองในกรอบแนวคิดนอกกรอบจนขยายกิจการนับหมื่นล้านที่เป็นต้นแบบได้อย่างดี มีสาขาทั่วเอเชียสาขาทั้งในและต่างประเทศ

ศ.นพ. วันชัย วัฒนศัพท์ นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พร้อม ดร.รัศมีเพ็ญ นาคินทร์ คณบดีคณะบริหารธุรกิจ และคณาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และ รศ.ดร.สภาพ เรืองธรรม ที่ปรึกษาคณะคณาธิการนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น เข้าพบคุณวิฑูร สุริยวานกุล เจ้าของและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท สยามโกลบอลเฮ้าส์ จำกัด เพื่อร่วมมือในการจัดหลักสูตรของมหาวิทยาลัย

บทนำ :

กระบวนทัศน์ใหม่และความสุจริตทางวิชาการ

กระบวนทัศน์ใหม่ ของ ความสมานฉันท์ และสุจริตทางวิชาการ
ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

New Normal of Reconciliation and Honor Code of
Chaiyaphum Ratchapat University

กระบวนทัศน์ใหม่ ของความสมานฉันท์ สู่ ความสุจริตทางวิชาการ
ราชภัฏชัยภูมิ *บทเรียนการสร้างธรรมาภิบาลอย่างสมานฉันท์เสมือนวัดชีน
เพื่อภูมิคุ้มกันหมู่แห่งธรรมาภิบาล ลดความเป็นพวกพ้องและระบบอุปถัมภ์
นำสู่ความสมานฉันท์*

ความนำ ที่มาของการเปลี่ยนผ่าน

หนังสือเล่มนี้ผู้เขียนตั้งใจที่จะบันทึกถ่ายทอดประสบการณ์การได้มา
ทำงานที่จังหวัดชัยภูมิ ตามพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม
ให้มาทำหน้าที่นายกสภาฯร่วมกับกรรมการ สภามหาวิทยาลัย ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ
ภายนอกและผู้บริหารคณาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย เพื่อบันทึกการปฏิบัติงาน
และผลงานในการร่วมกันบริหารทั้งเชิงนโยบาย และการกำกับการทำงานของ
มหาวิทยาลัยที่ได้รับคำสั่งตาม ม.44 และได้รับแจ้งว่ามหาวิทยาลัยขาดธรรมา
ภิบาล ซึ่งอาจจะนำมาเป็นบทเรียนให้กับทั้งผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษา
ทั้งที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และที่มีความสนใจในการบริหารงาน โดยพยายามรวบรวม
ทั้งเอกสารและหลักฐาน เพื่อประกอบการนำเสนอ ซึ่งอาจจะไม่ครบถ้วนสมบูรณ์
ผู้สนใจสามารถติดตามและศึกษา จากครูบาอาจารย์ นักศึกษา พนักงานผู้เกี่ยวข้อง
เพิ่มเติมได้ และขอขอบคุณทุกท่านที่ร่วมกันทำงานจน บรรลุผลสำเร็จในระดับหนึ่ง

แน่นอนว่าอาจจะมีคนเข้าใจโดยสมบูรณ์ หรือความไม่เข้าใจในการร่วมปฏิบัติงานและอาจจะมีผลกระทบกระทบกันบ้างก็ต้องขออภัย มา ณ ที่นี้ไว้ด้วย

ภารกิจที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จากเมื่อได้รับทราบถึงคำสั่งที่ 39/2559 ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2559 ตามมาตรา 44 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดปรากฏเป็นบันทึกที่ผู้เขียนขออนุญาตนำเสนอประกอบดังนี้ กรณีปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งเปิดการสอนและจัดการศึกษาทั้งในและนอกสถานที่ตั้ง โดยใช้หลักสูตรที่ไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตบัณฑิต ที่มีปัญหาด้านคุณภาพ และไม่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ซึ่งสภาสถาบันอุดมศึกษาแห่งนั้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ สภาสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งอาศัยอำนาจและช่องว่างตามกฎหมายดำเนินการในลักษณะที่ล่อเจตนาแสวงหาประโยชน์ส่วนตนหรือ เพื่อให้คงอยู่ในตำแหน่งต่อไป มีการกลั่นแกล้งฝ่ายตรงข้ามจนกระทั่งเกิดปัญหา ร้องเรียนและฟ้องร้องทางคดีเป็นจำนวนมาก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษา แม้สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้พยายามใช้กลไกทางกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สถาบันอุดมศึกษาดังกล่าว แก้ไขทบทวนหรือดำเนินการใหม่ในเรื่องต่างๆ แล้ว แต่ไม่อาจทำให้ปัญหาคลี่คลายโดยเร็ว การดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเหล่านี้จึงไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของประเทศโดยตรง ดังนั้น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาล และอ้ารับไว้ ซึ่งความเป็นสถาบันทางวิชาการชั้นสูงของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง จึงจำเป็นต้องแก้ไขสถานการณ์ความไม่ถูกต้อง และไม่ชอบธรรมของการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมโดยรวมต่อไป จากคำสั่ง ดังกล่าว เมื่อเกือบหกปีที่แล้ว ที่ว่ามหาวิทยาลัยไม่มีธรรมาภิบาล

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 รอบ 6 เดือนแรก (1 ตุลาคม 2557-31 มีนาคม 2558)

๖. ปัญหากรณีการอนุมัติให้กู้ยืมเงิน (กยศ./กรอ.) ของนักศึกษาใหม่ (กรณีอนุมัติการกู้ยืมรายใหม่) ในปีการศึกษา 2559
๗. ปัญหาเรื่องร้องเรียนและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาล จากเรื่องร้องเรียนจากบุคลากร ให้ตรวจสอบ สอบสวน ข้อเท็จจริง ร้องทุกข์ เจ้าหน้าที่ ร้องทุกข์ขอความเป็นธรรม และให้ดำเนินการทางวินัย อุตธรณ์ร้องทุกข์ และการดำเนินการทางคดี และอื่นๆ

หลังจากคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ให้ผู้บริหารทั้งอธิการบดี ทีมบริหาร รวมถึงกรรมการสภามหาวิทยาลัยชุดที่ปฏิบัติงานอยู่ ให้ยุติบทบาท และได้แต่งตั้งคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัยและรักษาการอธิการบดี และต่อมาเมื่อได้มีการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิรวมถึงอธิการบดี ซึ่งในเวลาต่อมา ได้มีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ ให้นายกสภา กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิและอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โดยมีความเป็นมาดังนี้คือ ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตามที่ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ รวม 12 ราย ตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน 2551 และวันที่ 24 กันยายน 2553 ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2551 และวันที่ 28 กันยายน 2553 ซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภา มหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าว ได้ดำรงตำแหน่งจนครบกำหนดตามวาระแล้ว ต่อมาได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง นายสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ดำรงตำแหน่ง นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตั้งแต่วันที่ 12 พฤศจิกายน 2557 ตามประกาศ

สำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2557 และนายสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ได้ขอลาออก จากตำแหน่งดังกล่าว เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2559 นั้น และ เนื่องจากหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบ และแก้ไขปัญหารรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 12 กรกฎาคม 2559 โดยข้อ 12 กำหนดให้เมื่อคำสั่งนี้มีผลใช้บังคับให้ดำเนินการ ตามคำสั่งนี้แก่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิโดยทันที และรัฐมนตรีว่าการ กระทรวงศึกษาธิการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้มีคำสั่ง กระทรวงศึกษาธิการที่ สกอ. 498/2559 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2559 ที่ สกอ. 493/2560 ลงวันที่ 10 เมษายน 2560 และที่ สกอ. 1051/2560 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2560 ให้ผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดีหรือผู้รักษาราชการ แทนอธิการบดีและรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะบุคคล ปฏิบัติหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งคณะบุคคลปฏิบัติหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้ดำเนินการ ให้ได้มาซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภา มหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตามข้อบังคับ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิว่าด้วยคุณสมบัติหลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2560 และข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มา ซึ่งกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ. 2561 เสร็จสิ้นแล้ว และในการประชุมคณะบุคคล ปฏิบัติหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ครั้งที่ 2/2561 เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2561 และครั้งที่ 6/2561 เมื่อวันที่ 11 เมษายน 2561 ได้มีมติเห็นชอบให้เสนอขอพระราชทานโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งผู้สมควรดำรงตำแหน่งใหม่ ตามมาตรา 16 (1) และ (5) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 รวม 12 ราย ดังนี้ หน้า 26 เล่ม 135 ตอนพิเศษ 298 ราชกิจจานุเบกษา 23 พฤศจิกายน 2561

1. นายวันชัย วัฒนศัพท์ เป็น นายกสภามหาวิทยาลัย 2. นายกิตติ ตีระเศรษฐ เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 3. นางเกษราวัลณ์ นิลวรางกูร เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 4. นายพิชัย พรหมมุข เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 5. นางสาวภิรมย์ จันทรวงษ์ เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 6. นายรังสรรค์ เนียมสนิท เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 7. นายรัฐการ ต่านกุล เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 8. นางสาวเสาวนิต เสาณานนท์ เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 9. นายสมหมาย ลักษณะานูรักษ์ เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 10. นายสุรินทร์ พงศ์สุสมิทธิ เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 11. นายอภิมุข สุขประสิทธิ์ เป็น กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ 12. นายอุดม บัวศรี เป็น กรรมการ สภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้นำความ กราบบังคมทูลพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง ต่อไปแล้ว ต่อมา ได้มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการ สภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ตามที่เสนอทูลกราบ ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 เป็นต้นไป ประกาศ ณ วันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ผู้รับสนองพระราชโองการ พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง รองนายกรัฐมนตรี หน้า 27 เล่ม 135 ตอนพิเศษ 298 ง ราชกิจจานุเบกษา 23 พฤศจิกายน 2561

จุดเริ่มต้น ของการสร้างความสมานฉันท์และธรรมาภิบาล มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ในบทบาทของนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิ ที่จะต้องกำกับกำกับการดำเนินการด้วยนโยบายที่จะต้องสร้างสรรค์ให้เกิดความสมานฉันท์และมีธรรมาภิบาล จึงได้ชวนทั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ประชุมปรึกษาหารือ โดยการจัดกระบวนการสานเสวนาหาทางออก (deliberative dialogue) อาศัยเครื่องมือที่เรียกว่า สุนทรียปรีศิน¹ หรือ Appreciative Inquiry² แทนการใช้หลักการเดิม ๆ ของการแก้ปัญหา หรือ problem solving ที่จะต้องใช้ การวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา หรือ root-caused analysis ที่มักจะนำไปสู่ root-caused of mistake ที่จะนำไปสู่การปิดช่องว่างช่องโหว่ ที่มักจะปิดเท่าไรก็จะมีช่องโหว่เกิดขึ้นมาไม่รู้จบ และต้องใช้หลักการโบราณที่ได้ทำกันมาตลอด ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้วยหลักการใช้ swot หรือ วิเคราะห์นอกจากความแข็งแรงหรือความเก่ง และมักจะไปติดกับดัก ของการพิจารณา เรื่องความอ่อนแอ หรือ weakness กลายเป็นมาพยายามหาว่าใครอ่อนแอ ใครผิด ใครทำให้องค์กรล้มเหลว ซึ่งไม่เกิดประโยชน์อะไร นอกจากทำให้เกิดความขัดแย้งและยิ่งทำให้องค์กรแตกแยก ซึ่งแม้แต่ผู้ที่เป็นปรมาจารย์ ด้านการพัฒนาองค์กร เช่น Peter Drucker ผู้ที่เคยแนะนำให้ใช้ SWOT ก็กลับมายอมรับกับ David Cooperrider ผู้ที่นำแนวทางการใช้สุนทรียปรีศินหรือ appreciative inquiry ว่าในทศวรรษนี้ การไปมองหาความอ่อนแอ หรือ

¹ วันชัย วัฒนศัพท์ และ ภัทรวุฒิ วัฒนศัพท์ (2561) ผู้นำ นวัตกรรมเปลี่ยนแปลง: คู่มือและเครื่องมือ การพัฒนาด้วยกระบวนการสุนทรียปรีศินและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์สู่สันติธรรม

² David L. Cooperrider, Diana Whitney and Jacqueline M. Stavros (2008) Appreciative Inquiry Handbook. For Leaders of Change 2nd.Edition. Crown Custom Publishing, Inc. and Berrett-Koehler Publishers, Inc. USA.

weakness นั้นไม่มีประโยชน์อย่างใด และผู้เขียนได้แนะนำให้ใช้การวางแผนตามแนวทางของ Cooperrider ให้ใช้ SOAR หรือ มองความแข็งแกร่ง (strength) ของบุคคล ขององค์กร มองโอกาส (opportunity) มองถึงความปรารถนาาร่วมกัน หรือ aspiration และนำสู่จุดหมายปลายทางหรือ result หรือ destiny

ผู้เขียนได้แนะนำให้ใช้หลักการดังกล่าวแล้ว ยังร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในระบบการทำงานที่เน้นการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ (non-violent communication) และพยายามให้เกิดฉันทามติ (consensus) ในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ร่วมกัน ในลักษณะของกระบวนการประชาธิปไตยแห่งการพูดคุยกันที่เรียกว่า talk-centric democracy มากกว่า การลงมติโดยการโหวต ที่เรียกว่า vote-centric democracy ตามหลักการที่ผู้เขียนในบทบาท ของนายกสภามหาวิทยาลัยได้เรียนรู้มาและได้นำไปสอนรวมทั้งสร้างการปฏิบัติให้เกิดขึ้นจริงในองค์กรต่างๆ ก่อนหน้ามาทำหน้าที่นายกสภาฯ รวมถึงการใช้การเจรจาไกล่เกลี่ยหรือ negotiation ด้วยแนวคิดหลักการของ **ความยุติธรรมสมานฉันท์** หรือ **restorative justice**³ แทนการใช้วิธีเดิม ๆ ที่ยังใช้กันอยู่คือ ยุติธรรมแห่งการแก้แค้นเอาคืน หรือ retributive justice ที่มีไม่เกิดผลดีที่จะลดการทำผิดซ้ำไม่ได้ แม้แต่กระบวนการทางศาลยุติธรรมก็ยังหันมาใช้กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ ที่จะได้กล่าวต่อไป

จึงขออนุญาต เล่าเรื่อง ในสิ่งที่ได้พยายาม สร้าง ความสมานฉันท์และธรรมมาภิบาล

บทที่หนึ่ง คือ การ ทำความเข้าใจ ก่อนเข้าปฏิบัติงาน โดยใช้ อำนาจที่เรียกว่าความรู้คืออำนาจ (knowledge is power) แทนการใช้อำนาจความเป็นนายกสภาฯ ในการสั่งการจึงชวนผู้บริหารจัดประชุมปฏิบัติการถึงแนวทาง

³ Howard Zehr, Lorraine Stutzman Amstutz, Allan MacRae, and Kay Pranis (2015) The Big Book of Restorative Justice. Four Classic Justice & Peace-building Books in One Volume. Good Books. USA.

ที่จะอยู่ร่วมกัน อย่างสมานฉันท์ และสื่อสารเชิงบวกที่อุทยานตาดโตน เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2561 และ เริ่มใช้กระบวนการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์⁴ รวมทั้งการจัดอบรมการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยการเจรจาไกล่เกลี่ย พอดีมีพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ย พ.ศ. 2562⁵ ซึ่งใช้การอบรม สามสิบหกชั่วโมง โดยการกำกับของคณะอนุกรรมการ กพยช หรือ *คณะกรรมการพัฒนากระบวนการยุติธรรมแห่งชาติร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิ* ทำให้มีผู้ที่เข้าใจในการเจรจาไกล่เกลี่ยที่มีผลเป็นชนะชนะแทนการเอาแพ้เอาชนะกันด้วยการฟ้องร้อง

บทที่สอง ดำเนินการสาងปัญหาที่สะสมเรื่องหนี้สิน ด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ยกับเจ้าหนี้ที่ถูกศาลปกครองสั่งให้ชำระโดยด่วน การเจรจาดังกล่าวทำให้สามารถผ่อนเวลากการชำระไปได้กว่าหนึ่งปี

บทที่สาม การประชุมสภามหาวิทยาลัยพยายามใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างสร้างสรรค์และผ่อนคลายแทนการเคร่งครัดตรวจสอบเอาผิด โดยพยายามใช้และทำความเข้าใจในแนวทางยุติธรรมสมานฉันท์ในรูปแบบสากล โดยให้พนักงาน อาจารย์ นักศึกษา ที่ส่วนใหญ่เป็นคนชัยภูมิที่อาจถือได้ว่าเป็นลูกหลานเจ้าพ่อพญาแลได้เรียนรู้แนวทางที่มีปรากฏอยู่ในบันทึก พูดถึงการปกครองที่พญาแลในฐานะพ่อเมืองคนแรกของชัยภูมิที่ในประวัติศาสตร์ ทั้งพระมหากษัตริย์ไทยและลาวได้เคยแต่งตั้งให้เป็นผู้ปกครองเมืองชัยภูมิ แม้จะเป็นคนละช่วงเวลา ถึงแม้พญาแลจะเป็นคนลาวโดยกำเนิด แต่ก็มาสามีภักดิ์กับประเทศสยาม บันทึกที่เขียนไว้ในบอร์ดเบื้องหลังรูปปั้นพญาแลได้บันทึกว่า *ให้มีการปกครอง เหมือนพ่อกับลูก ด้วยความปรองดอง*

⁴ วันชัย วัฒนศัพท์ (2557) คู่มือ คินความสุขให้ชีวิตคู่ ๑๒ วิธีสู่ความสำเร็จแปลจาก How Loving Couples Fight : 12 Essential Tools For Working Through The Hurt เขียนโดย James Creighton โรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรม รักสกุล ขอนแก่น

⁵ พระราชบัญญัติ การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งประกาศใช้ ณ.วันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๖๒ accessed on April 30th. 2022

บทที่สี่ ความขัดแย้งของชาวชัยภูมิที่มีความเห็นต่างกัน ในการที่จะทำนุบำรุงศาลเจ้าพ่อพญาแล โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรจะรื้อสร้างใหม่ เพราะศาลเก่าทรุดโทรมไม่อาจจะซ่อมได้ แต่อีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่าสถานที่เดิมนั้นมีความผูกพันกับประวัติศาสตร์จำเป็นจะต้องพยายามซ่อม และเชื่อว่ายังสามารถซ่อมได้ ได้มีความพยายามที่จะพูดคุยกันจากกระบวนการที่ทางผู้ว่าราชการจังหวัดได้พยายามให้เกิดการเจรจาแต่ยังไม่สำเร็จ ในที่สุดคณะกรรมการศาลเจ้าพ่อก็ได้เสนอให้ทำประชาพิจารณ์กับประชาชน ชาวชัยภูมิว่าจะใช้แนวทางอย่างไร ได้มาปรึกษากับผู้เขียน ได้แนะนำและร่วมดำเนินการในการทำประชาพิจารณ์จำเป็นจะต้องทำในรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงไม่ใช่เอาข้อมูลของแต่ละฝ่ายไปโต้เถียงกัน ต้องใช้กระบวนการประชาเสวนาหาทางออกแทนการตีเบต (debate) ในที่สุด ก็สามารถตกลงกันได้หลังจากการพูดคุยกัน ในเวทีประชาพิจารณ์อย่างมีส่วนร่วมเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2564 และเกิดกระบวนการฟังกันและกัน เกิดฉันทมติ ที่จะ เดินหน้าสร้างใหม่และเอาข้อห่วงกังวลที่จะต้องมีการมาดูแลร่วมกับภาคประชาชน และได้มีการวางศิลาฤกษ์สามารถดำเนินการต่อไปได้

บทที่ห้า การก่อสร้างโรงแรมของราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งจะเป็นที่ฝึกงานของนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมมีปัญหาการล่าช้าไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ตามระเบียบ ด้วยปัญหาการก่อสร้างฐานรากที่ไม่อาจตอกเสาเข็มได้เพราะพื้นดินเป็นหินต้องเปลี่ยนแบบ โดยใช้ฐานแฉ่งได้ปรึกษาผู้พิพากษาที่จะใช้วิธีการเจรจาก่อนฟ้อง หมายความว่าเมื่อถึงกำหนดที่อาจจะจำเป็นต้องยกเลิกสัญญา แทนการยกเลิกสัญญาที่จะมีผลตามมาคือการฟ้องร้องกัน และเชื่อว่าก็คงจะมีคดีความต่อเนื่องกันไป อาจจะถึงห้าหรือสิบปีเหมือนอย่างกรณีที่เกิดขึ้นที่มหาวิทยาลัยอื่น จากการเจรจาดังกล่าวผู้รับเหมาก่อสร้างก็ได้สามารถหาแหล่งทุนที่จะพร้อมจ่ายตามเกณฑ์ของการก่อสร้างในกรอบของกฎหมาย งานก่อสร้างจึงดำเนินไปด้วยการที่มหาวิทยาลัยเองก็ได้ประสานกับหน่วยงานอื่นที่จะรับทราบกระบวนการและเห็นชอบแทนการยกเลิกสัญญา

บทที่หก จากการศึกษาที่ได้มีการเลือกตั้งท้องถิ่นระดับนายกอบจ. ระดับเทศบาลและระดับ อบต. จึงได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันพระปกเกล้า และ คณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดชัยภูมิ จัดทำโครงการ “เลือกตั้งท้องถิ่นสมานฉันท์ ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง” โดยการมีส่วนร่วมทั้งภาคประชาชน และ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิกับทางจังหวัด ทำให้การเลือกตั้งที่มีแนวโน้มจะมีการแข่งขันอย่างรุนแรง ลดความรุนแรงลงอย่างเห็นได้ชัด แม้อาจจะยังไม่สามารถที่จะห้ามการซื้อสิทธิ์ขายเสียงได้หมด แต่ก็ทำให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเลือกคนที่มีความสามารถ และผู้สมัครได้ฟังเสียงประชาชนผู้มีสิทธิ์ที่มานำเสนอความคาดหวังให้กับผู้สมัครต่อกัน ในเวทีสาธารณะ

บทที่เจ็ด ได้ริเริ่มและดำเนินการสร้างนักศึกษาและบัณฑิตที่จะนำสู่ความสุจริตทางวิชาการในโครงการ Academic Honesty ที่ร่วมกับมหาวิทยาลัยจอร์เจีย (University of Georgia) และ International Center for Academic Integrity ในสหรัฐอเมริกา และร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยในประเทศไทย กว่าเจ็ดแห่ง โดยหวังว่าบัณฑิตที่จะจบออกไป มีเกณฑ์เกียรติยศ (honor code) ติดตัวไป ไม่ทำให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในการทำงาน

บทที่แปด จัดการฝึกอบรมเพื่อสร้างให้เกิด ผู้ไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ย พ.ศ.2562 จนได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยกับ กรมคุ้มครองสิทธิ์ที่สามารถเปิดศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน ดำเนินการไกล่เกลี่ยให้เกิดขึ้นจริงตามกฎหมาย

งานสร้างความสมานฉันท์และธรรมาภิบาลด้วยหลักการ ทฤษฎีและประสบการณ์ หนังสือเล่มนี้ตั้งใจที่จะให้เป็นการเล่าเรื่อง ในประสบการณ์การมาทำหน้าที่เป็น นายกสภามหาวิทยาลัย ราชภัฏชัยภูมิ เริ่มตั้งแต่ เมื่อมีการทาบทาม จากเจ้าหน้าที่ระดับสูงของ กระทรวง อุดมศึกษา ซึ่ง ก่อนหน้านั้น เป็น ทบวงมหาวิทยาลัย ที่ผู้เขียน ได้มีส่วน สัมพันธ์ กับผู้บริหาร ของทบวง มาตั้งแต่ ต้นนับตั้งแต่ ได้ รับเชิญ จาก ท่านผู้อำนวยการ กองการเจ้าหน้าที่ ปราโมทย์

โชติมงคล (ซึ่งต่อมาภายหลังได้มาเป็นผู้ตรวจการแผ่นดินหรือ Ombudsman) ขอให้ไปทำหน้าที่เป็น คณะอนุกรรมการฯ วินัยและร้องทุกข์ ตลอดถึงกรรมการ อุดรธรรณของทบวงมหาวิทยาลัย ตั้งแต่ผู้เขียนเป็น รองคณบดีคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็ถือว่า ทำให้มีประสบการณ์ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ คดีความและความขัดแย้ง ในมหาวิทยาลัยต่างๆ และเมื่อท่าน ปราโมทย์ โชติมงคล เป็นเลขาธิการสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ก็ยังได้รับเชิญให้ไปอบรมเจ้าหน้าที่ สำนักงาน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในสำนักงานได้ทำหน้าที่ครอบคลุม การแก้ปัญหาเหมือน Ombudsman ในต่างประเทศและเมื่อผู้เขียนมาเป็นอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ก็ได้รับคำแนะนำจากท่านกรรมการสภามหาวิทยาลัย ขอนแก่นผู้ทรงคุณวุฒิ ศาสตราจารย์ ประเวศ วะสี “ให้ศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ เรื่องการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ถ้ามหาวิทยาลัยไม่ทำก็ไม่มีใครทำ และ คนไทยครึ่งค่อนประเทศก็จะฆ่ากันตาย” และในปีเดียวกันนั้นก็มีการณ์ พฤษภามหิมพ เกิดความสูญเสีย ที่ยังโศกคิตีที่พระบรมชนกชาติเบศร์ ภูมิพลอดุลย เดชมหาราช ที่ได้เชิญนายพลสามคนมาให้สติ คือ พลเอกสุจินดา คราประยูร พลตรีจำลองศรีเมือง และพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ว่า “ถ้าขึ้นเผชิญหน้ากัน ต่อไป ก็จะไม่มีการชนะ มีแต่แพ้กับแพ้ และที่จะแพ้มากที่สุดคือ ประชาชาติ และประชาชน” ผลจากการให้สติของพระเจ้าอยู่หัวทำให้เกิดการยุติการชุมนุม และยุติเหตุการณ์ที่เกือบจะบานปลายไปสู่สงครามการเมืองทำให้ผู้เขียนได้หันมา สนใจ ศึกษาสอบถามผู้รู้เรื่องการเมืองไกลเกลียดแต่ก็ไม่ปรากฏว่ามีตำราภาษาไทยสมัยนั้น ที่เขียนอธิบายจน ผู้เขียนต้องหาตำราต่างประเทศและได้เรียนรู้ จากการได้แปลหนังสือต่างประเทศ และการ ไปดูงานทั้งของประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฟิลิปปินส์ ส่วนไอร์แลนด์เหนือประเทศอังกฤษ และประเทศเกาหลีใต้

บทที่ 1

การสร้างความเข้าใจ เพื่อความสมานฉันท์ในการบริหาร

การทำความเข้าใจก่อนเข้าปฏิบัติงาน โดยใช้อำนาจที่เรียกว่า**ความรู้คืออำนาจ (knowledge is power)** แทนการใช้อำนาจความเป็นนายกสภา ในการประชุมสั่งการเพื่อการปฏิบัติแบบทหาร หรือ dictation หรือ**ใช้การโต้เถียงหรือติเบท (Debate)** แต่ได้พยายามใช้การพูดคุยกันหรือ **Dialogue** หรือ**สานเสวนา** จึงได้ชวนผู้บริหารจัดประชุมปฏิบัติการ ถึงแนวทางที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และสื่อสารเชิงบวกในรูปแบบการสานเสวนา ซึ่งต้นฉบับของ Dialogue ที่ได้รับการเรียบเรียง โดย โสฬส ศิริไสย์ จากหนังสือ**วิธีการสนทนา⁶** แบบมนุษย์สัมพันธ์มนุษย์ และการเปลี่ยนวิธีคิดด้วยการฟังอย่างลึกซึ้ง ซึ่งเรียบเรียงและแปลจาก On Dialogue ของ David Bohm ซึ่งก่อนหน้านั้น ผู้เขียนได้ไปร่วมเรียนรู้จากโครงการ **Public Conversation Project** ที่จัดอบรมเรื่อง **The Power of Dialogue⁷** ที่ Water Town, รัฐ Massachusetts สหรัฐอเมริกาเมื่อ เดือนพฤศจิกายน 2546 ที่ผู้เขียนได้นำไปใช้ในหลายเวที ในครั้งแรกที่ชัยภูมินี้ผู้เขียนก็ได้นำเครื่องมือนี้นำมาเสนอให้ผู้บริหารที่อุทยาน ตาดโตน เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2561 ในส่วนของคำพูดที่พูดถึง “ความรู้คือ

⁶ โสฬส ศิริไสย์ ((2548) วิธีการสนทนา แบบมนุษย์สัมพันธ์มนุษย์และการเปลี่ยนวิธีคิดด้วยการฟังอย่างลึกซึ้งแปลและเรียบเรียงจาก On Dialogue ของ David Bohm คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

⁷ Corky Becker, and Robert R. Stains (2003) The Power of Dialogue: Constructive Conversations on Divisive Issues by Public Conversation Project. Water Town, MA, USA.

อำนาจ” นั้นเพื่อได้อรรถรสของเจ้าของภาษา จึงขออนุญาตนำมาอ้างอิงไว้ดังนี้ คือ สิ่งที่ได้อ้างอิงต่อกันมา ว่า Sir Francis Bacon⁸ ที่ได้เขียนไว้ในงานของเขา ตั้งแต่ ค.ศ. 1597 ดังนี้

“When Sir Francis Bacon published in his work, Meditationes Sacrae (1597), the saying: “knowledge itself is power”, he most likely wanted to transmit the idea that having and sharing knowledge is the cornerstone of reputation and influence, and therefore power; all achievements emanate from this.”

ซึ่งอาจจะถอดความว่า **เซอร์ ฟรานซิส เบคอน** ได้อธิบายว่า **“ความรู้เองก็มีอำนาจในตัวของมันเอง”**เขาน่าจะหมายถึงการแลกเปลี่ยนหรือให้ความรู้กันเป็นเหมือน **ฐานราก หรืออาจจะเรียกว่า ศิลาฤกษ์ ที่เป็นที่ยอมรับและความสำเร็จก็จะตามมา** ผู้เขียนจึงเชิญชวนและทำการอบรมให้ความรู้พร้อมทั้งนำหนังสือที่ได้เขียนไว้มาเผยแพร่ และเริ่มใช้กระบวนการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งการจัดอบรมการแก้ปัญหาความขัดแย้ง โดยการเจรจาไกล่เกลี่ยพหุมีพระราชบัญญัติไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒ ออกมาในภายหลัง ซึ่งใช้การอบรม สามสิบหกชั่วโมง โดยการกำกับของคณะอนุกรรมการ กพยช หรือ คณะกรรมการพัฒนากระบวนการยุติธรรมแห่งชาติร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิ ทำให้มีผู้ที่เข้าใจในการเจรจาไกล่เกลี่ยที่มีผลเป็นชนะชนะแทนการเอาแพ้เอาชนะกัน ด้วยการฟ้องร้องกัน

ความตั้งใจที่จะเล่าเรื่องเฉพาะที่มาร่วมทำงานที่ชัยภูมิ แต่พอได้ไปอ่านหนังสือที่ท่านอาจารย์หมอบุระเวศ (ศ.นพ. ประเวศ วะสี) ที่เขียนเรื่องราวต่างๆ

⁸ Scientia potentia est - Wikipedia: Knowledge is power by Sir Francis Bacon accessed เมื่อ 5th. 2022

ที่ผ่านมาในชีวิตของอาจารย์และมีบุคคลหลายๆ คน ที่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่ง ของงานของท่านอาจารย์ ชื่อหนังสือ “บนเส้นทางชีวิต”⁹ เรื่องราวชีวิตการทำงาน การต่อสู้ - ความไฝ่ฝันของคนบ้านนอกคนหนึ่ง ที่เกี่ยวข้องกับคนหลายคน ผู้เขียนจึงปรับฉบับที่ผู้เขียนนี้จะได้กล่าวถึงคนอื่นที่ได้เข้ามามีบทบาทร่วมกับผู้เขียน ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ ประสบการณ์ ในการมาทำงานที่ชัยภูมิในความ เป็นจริงก็ได้มีผู้ทาบทามให้ไปร่วมงานเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นนายกสภาอีกบางแห่ง แต่ไม่รู้สึกรู้สีกี่ความท้าทายเหมือนที่ชัยภูมิจากคำสั่งมาตรา ๔๔ ที่พูดถึงว่า **การบริหารงานไม่มีธรรมาภิบาล ที่มักจะเกิดจากระบบอุปถัมภ์**¹⁰ จริงหรือไม่? ความสนใจในธรรมาภิบาลและพยายามร่วมกับคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ (วช.) ในช่วงที่เป็น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ของ วช. และได้ร่วมกันจัดสัมมนาเรื่อง “ฝังรากธรรมาภิบาล” ในสังคมไทย จะเป็นไปได้ไหมเพราะเรื่องธรรมาภิบาลเป็นเรื่องละเอียดอ่อน

เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2558 สภาวิจัยแห่งชาติได้จัดสัมมนาเรื่องการฝังรากธรรมาภิบาลในสังคมไทย: การปิดช่องว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ¹¹ ระหว่างวันที่ 6 - 7 พฤศจิกายน 2558 ณ โรงแรม แอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน พัทยา จังหวัดชลบุรี โดยหวังว่าหากสามารถที่จะหาแนวทางการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดอย่างจริงจัง จะช่วยทำให้ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันลดลง แต่ในความพยายามดังกล่าวที่จะหาข้อสรุปก็ยังไม่อาจสรุปลงได้อย่างชัดเจน

⁹ ประเวศ วะสี (2537) บนเส้นทางชีวิต เรียนรู้การทำงาน การต่อสู้ความไฝ่ฝันของคนบ้านนอกคนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคนหลายคน นายแพทย์สุรเกียรติ์ อาชานุกาพ บรรณาธิการบริหารสำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน กทม.

¹⁰ จาก <http://www.thaipost.net/?q=สนชชำแหละระบบขรก-อุปถัมภ์-ช่องทางโกงกิน> Manager Online. 2550

¹¹ วันชัย วัฒนศัพท์ สุจินันท์ หรสิทธิ์ (2562) **วัฒนธรรมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า & มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา ขอนแก่น**

โดยเฉพาะ ปัญหาจากระบบอุปถัมภ์¹² หรือ **patronage system** ในสังคม เป็นอุปสรรคในการสร้างให้เกิดธรรมาภิบาลซึ่งได้มีบันทึกที่อยู่ในเอกสารสมัย ศตวรรษที่ ๑๙ ในสหรัฐอเมริกา ที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงจากระบบอุปถัมภ์ ทางการเมืองหรือ **patronage system** มาเป็นระบบคุณธรรม หรือ **Merit System** คือผู้ที่เข้ามาทำงานไม่ใช่เอาแต่พวกพ้องเช่นที่อนุญาตให้ทำได้ในอดีตตามกฎหมายของเขา แต่การเปลี่ยนแปลงด้วยกฎหมายดังกล่าว ต้องดูจาก ความรู้ความสามารถ หรือระบบคุณธรรม จึงขอนำต้นฉบับที่ได้มีการบันทึกไว้ ของการเปลี่ยนแปลงนำมาเผยแพร่ เพื่อให้ผู้สนใจจะได้ทราบต้นตอของวิคิดและการเปลี่ยนแปลงอย่างย่อที่ให้เห็นเกิดขึ้นในทางตะวันตก ดังข้อมูลต่อไปนี้

“Throughout much of the nineteenth century, federal workers were a valuable political asset. Patronage was the currency of political exchange. The right to place the local party faithful into relatively high-paying federal jobs, making them postmasters or customs officers, was coveted by members of the House of Representatives, senators, cabinet members, and local political bosses. The president, who had the constitutional power to staff executive branch positions, traded these positions to members of Congress, local bosses, and other politician; in exchange for their support on legislation and in reelection.’ Patronage jobs were known to be temporary, subject to the political fortunes of each worker’s benefactor and

¹² ระบบอุปถัมภ์ หรือ Patronage system Replacing Political Patronage with Merit: The Roles of the President and the Congress in the Origins of the Federal Civil Service System | NBER access on April 3, 2022

political party. Not only was patronage an integral part of party politics in the United States, but it was viewed as a means of democratizing the government. Anyone with the right political connections could obtain a government job, at least for a short while. Nevertheless, in the late nineteenth century, with the enthusiastic support of the president Congress voted to restrict the number of patronage positions that were available.

*With the enactment of **the Pendleton Act (22 Stat. 403) on 16 January 1883**, the process was established by which **patronage was to give way gradually to merit-based employment**. By 1904, only twenty-one years after the Pendleton Act was passed, over 50 percent of the total federal civilian labor force was under merit provisions (U.S. House of Representatives 1976). No longer were federal employees to direct their attention primarily to the political needs of their patrons and party. Instead, they were to provide government services competently and efficiently. Merit, not political influence, was to determine employment. Moreover, after the Pendleton Act, federal workers were gradually extended protection from removal through actions of the president and the Congress. **By the mid-twentieth century, they effectively had tenure in 12 13 Replacing Political Patronage with Merit their federal positions but were required to be politically neutral.*** With these changes, most vestiges of patronage that had characterized the organization of the federal labor force since the founding of the Republic were replaced by bureaucratic civil service rules.”*

จากปัญหาเรื่องระบบอุปถัมภ์ดังได้กล่าวมาแล้วนี้ ทำให้ผู้เขียนระมัดระวังในการที่จะเชิญใครมาร่วมในการทำงาน เช่น ในการที่ทางผู้เสนอชื่อให้ผู้เขียนเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ก็ได้สอบถามว่าท่านอาจารย์จะมีใครมาช่วยงาน ในฐานะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิของสภาฯ หรือไม่ ผู้เขียนก็ได้ตอบไปว่า ไม่อยากเสนอชื่อใครเพราะจะไม่ต้องการ ให้มีความรู้สึกว่าคุณนี้เป็นพวกของนายกสภาฯ หรือคุณนี้เป็นพวกของอธิการบดีเป็นต้น เพียงแต่เมื่อได้สอบถามว่ามีความเห็นว่าควรที่จะเชิญใครมาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้าน อีสานและศิลปวัฒนธรรมใหม่ ก็เรียนผู้ที่มาทาบถามว่ามีเห็นอยู่ท่านหนึ่ง คืออาจารย์อุดมบัวศรี ซึ่งเป็นคนอีสานและมีความรู้เรื่องอีสานอย่างดีที่สุดโดยมองคุณสมบัติไม่ใช่มองว่าเป็นพรรคพวก นอกจากนั้น เมื่อครั้ง ได้รับเลือกตั้งสมัยผู้เขียนสมัครเข้าแข่งขันเป็นอธิการบดีมีกติกากำหนดให้ได้รับการเลือกตั้งจากการเลือกตั้งทั่วไปทั้งอาจารย์ ข้าราชการและนักศึกษา เป็นผู้มีส่วนในการหย่อนบัตรและมี**คณะกรรมการเลือกตั้ง**ที่เป็นอาจารย์ ในมหาวิทยาลัยที่คอยติดตาม ห้ามการซื้อเสียง ห้ามการออกไปปลิวต่อกัน ให้มีการหย่อนบัตร ค่าคะแนน อาจารย์หนึ่งคนนับเป็นหนึ่งคะแนน ข้าราชการสองคนนับเป็นหนึ่งคะแนน และนักศึกษาสามคน หนึ่งคะแนน ผลการเลือกตั้ง ผู้เขียนได้คะแนนชนะทุกสาย ได้เป็นอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้ที่จะมาทำหน้าที่ ช่วยงานเป็นรองอธิการบดีผู้เขียน ก็ใช้วิธีการ ขอประชุมกับกรรมการคณะ ในแต่ละคณะ หลากๆ คณะให้เขียนโน้ตลับ ว่า คณะใด เห็นว่า ใครควรจะทำหน้าที่ ฝ่าย แขน ใครจะทำหน้าที่ ฝ่ายคลัง ใครจะทำหน้าที่ฝ่ายบุคคล หรือมีใครบ้างควรที่จะทำหน้าที่เป็นรองอธิการบดีด้านต่างๆ และก็บอก ทางคณะนั้นๆว่า อยากให้เสนอมา และ ให้เสนอว่า ไม่อยากที่จะให้ใครมาทำหน้าที่ร่วมในการบริหาร และก็จะรักษาเป็นความลับ เพื่อที่จะได้มั่นใจว่า ผู้ที่จะมาร่วมทีมนั้น เป็นคนที่เป็นที่ยอมรับ ของบรรดา ประชากรในมหาวิทยาลัย แต่ก็แจ้งทางแต่ละคณะว่าการตัดสินใจเลือกใครในที่สุดนั้นก็เป็นที่หน้าของผู้เขียน ที่จะดูจาก ความปอ่ยของชื่อที่จะเสนอ

มาเป็นรองอธิการบดีในแต่ละ ฝ่าย วิธีนี้ทำให้เมื่อประกาศชื่อรองอธิการบดีออกไป จะไม่มีเสียง ยี้

ในการที่จะสร้างให้เกิดธรรมาภิบาลที่ยังไม่ได้ฝังรากลึกลงไป ในสังคมไทย คำถามจึงเกิดขึ้นว่าเป็นเพราะเหตุใด นอกจากนั้นทุกครั้งที่มีการยึดอำนาจ ด้วยการรัฐประหาร ผู้ที่ทำการยึดอำนาจมักจะให้เหตุผลถึงปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน แม้ในครั้งหลังสุดก็ดูจะเป็นประเด็นหลักนอกจากปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่ไม่สามารถหาทางออกได้ (มูลนิธิเสฐียรโกเศศ-นาคะประทีป, 2560)

คณะรักษาความสงบแห่งชาติ หรือ คสช ได้พยายามดำเนินการแก้ปัญหาสังคมไทยในหลายด้านโดยเฉพาะการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งกำลังเดินหน้าปฏิรูปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน สู่ความสมานฉันท์ ไม่ว่าจะอยู่ในระดับ องค์กรระดับชุมชน หรือแม้แต่ระดับประเทศ โดยเฉพาะ ประเด็นเรื่องของการสร้างให้เกิดธรรมาภิบาล การปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมา นโยบายและกติกากฎหมาย รวมถึงระเบียบต่างๆ เพื่อให้เกิดทิศทาง และหลักปฏิบัติต่างๆ และตัวชี้วัด จนถึงมีการให้รางวัลสำหรับองค์กรต่างๆ แล้วก็ดี แต่ดูเหมือนการก้าวเดินไปสู่ วัฒนธรรมใหม่ที่มีคุณลักษณะโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีสำนึกรับผิดชอบ และยึดหลักคุณธรรม ก็ยังก้าวไม่พ้นกับดักที่อาจจะเป็นเรื่องทางวัฒนธรรมเดิม ๆ หรือเปล่า

ข้อสรุป การสัมมนา ของสภาวิจัยนั้น โดยสรุป ว่า คงจะยาก ด้วยระบบอุปถัมภ์ ด้วยวัฒนธรรมบางอย่าง ที่อาจจะดี แต่ขวางกั้น การนำไปสู่ธรรมาภิบาล เช่นวัฒนธรรม เรื่อง **บุญคุณ** (gratefulness หรือ reciprocity) หรือ **การแสดงความขอบคุณ และแลกเปลี่ยนผลประโยชน์** ซึ่ง ตะวันตกนั้น อาจมีแต่ไม่รุนแรง เหมือน ของเรา ที่เมื่อใครทำบุญคุณให้ จำต้องทดแทน รวมทั้งวัฒนธรรม เรื่อง **ความเกรงใจ (deference และ respect) หรือ ยอมตาม และให้ความเคารพนับถือ** ที่ตะวันตกก็ไม่มีคำภาษาอังกฤษที่ตรงทีเดียวนัก

เช่นกัน จึงดูเหมือนจะขวางกั้น ความมีคุณธรรม ซึ่งครั้งหนึ่ง ได้นำมา เขียนไว้ในหนังสือ¹³ เมื่อเริ่มรับงาน นายกสภาที่ชัยภูมิ จึงมีความสนใจ และรู้สึกท้าทาย ที่ จะ พยายามเอาชนะ ความท้าทาย นั้น และมองว่า วิกฤติ ที่เกิดขึ้น ที่ชัยภูมิ มันเป็นโอกาส ของการ ที่จะทำงาน มากกว่า มหาวิทยาลัยที่มีความแข็งแกร่งอยู่แล้ว เหมือนหนังสือที่ผู้เขียน ได้แปล ชื่อ “กล้าล้มเหลว”¹⁴ หรือ “Dare to Fail” ของ บิลลี ลิม (Billi Lim) ที่มีตัวอย่าง ของผู้ที่เผชิญกับวิกฤติ กลับเป็นโอกาส และยังยกตัวอย่าง ของ **ผู้ที่ประสบความสำเร็จ อย่างยิ่งใหญ่ ไม่เคยมีใครสักคน ที่ไม่ล้ม หรือไม่ล้มเหลว** แม้จะเผชิญกับความล้มเหลว กลับไม่ยอมแพ้ จนฝ่าฟันอุปสรรค และประสบความสำเร็จ ในที่สุด ที่บิลลี ลิม ซึ่งได้ยกตัวอย่าง **อดีตประธานาธิบดี Abraham Lincoln** ที่เกิดในชนบทของเคนทักกี ในปีค.ศ. 1809 ทำงานเป็นพนักงานสับรางรถไฟ ต่อมาเป็นพนักงานต่อเรือ เป็นพนักงานคลังสินค้า เป็นบุรุษไปรษณีย์ และนักสำรวจ ก่อนจะมาเป็นทนายความ ทำธุรกิจก็ล้มเหลวในปี ค.ศ. 1831 แพ้เลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติในปี 1832 แพ้การเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนอีกสองครั้งในปี 1840 และในปี 1843 แม้ในปี 1846 จะได้รับเลือกตั้ง แต่ก็แพ้ในการเลือกตั้งสภาผู้แทนอีกในปี 1848 แพ้การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาในปี 1855 และไปแพ้การเลือกตั้งในการแข่งขันเป็นรองประธานาธิบดีในปี 1856 ในที่สุดได้รับเลือกตั้งเป็นประธานาธิบดีคนที่ 16 ในปี ค.ศ.1860 และก็เป็นประธานาธิบดีที่มีคนยกย่องได้ทำการเลิกทาสสำเร็จ และอีกหลายตัวอย่างมี **Thomas Alva Edison นักประดิษฐ์** ที่ท่านผู้อ่านคงจะเคยทราบว่าเขาจะค้นพบการนำ

¹³ วันชัย วัฒนศัพท์ สุจินันท์ หรสิทธิ์ (2562) วัฒนธรรมกับธรรมาภิบาล วัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรค และเอื้อให้เกิดการสร้างธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา ขอนแก่น

¹⁴ วันชัย วัฒนศัพท์ และ วันดี พงศ์ปรีดีเปรม (2543) กล้าล้มเหลว แปลจาก Dare to Fail เขียนโดย Billi P.S. Lim

ไฟฟ้ามาทำให้เกิดเป็นแสงสว่างนั้น ทำการทดลองเป็นร้อย เป็นพันครั้ง กว่าจะประสบความสำเร็จ ในความพยายามที่ไม่ยอมแพ้ที่เขาจะพบกับผู้ร่วมงานที่จะชวนให้เลิกทำการทดลองว่า ไม่ใช่ล้มเหลวแต่ทำให้เราเรียนรู้ว่า วิธีที่ทำให้ยังไม่สำเร็จนั้นคืออย่างไร จะกี่ครั้งก็แล้วแต่นั้นคือบทเรียน ในหลายครั้งนั้น แต่ไม่ยอมแพ้ บิลลี่ ลิม ได้เขียนไว้ในบทเรียน ในหนังสือ กล้าล้มเหลว เขาบอกว่า **“จงอย่าตัดสินคนที่ลองแล้วล้มเหลว แต่จงตัดสินคนที่ล้มเหลวที่จะลอง”** ซึ่งผู้เขียน ก็ได้เล่าถึง ประสบการณ์ ในอดีต ที่เป็นความท้าทาย ในช่วง จบการศึกษาศาตราจารย์ และขอใบแนะนำตัว (recommendation letter) จากอาจารย์แพทย์ ที่ได้สอบผ่าน American Board of Surgery แต่เมื่ออาจารย์ได้เห็นใบคะแนนของผู้เขียนที่คะแนนไม่ดีนัก (อาจจะเป็นเพราะผู้เขียนเป็นนักกิจกรรมที่แม้ตอนสอบเข้าจะอยู่ในลำดับค่าคะแนนที่สูงระดับต้นๆ) อาจารย์ท่านนั้นจึงให้คำแนะนำว่าการไปฝึกอบรมและสอบให้ได้วุฒิปดตรดังกล่าวในอเมริกานั้นยากอย่าไปเลย เป็นเหมือนความท้าทายที่ต้องเอาชนะและในที่สุดก็ได้ใบแนะนำตัวจากอาจารย์ท่านอื่น จนได้ไปฝึกอบรมเป็นศัลยแพทย์ และจบการ training จากความท้าทายดังกล่าว ทำให้มุ่งมั่นจนสอบได้วุฒิปดตรทั้งของสหรัฐอเมริกา และแคนาดา (American Board of Surgery และ Certificate for Specialist in General Surgery จาก Royal College of Surgeons of Canada) อีกเรื่องหนึ่งที่เป็นวิกฤติที่ Billi Lim เอาไปเขียนอยู่ในหนังสือกล้าล้มเหลวก็คือในช่วงที่เป็นผู้บริหารคณะแพทย์ และถูกกดดันให้ลาออกจากความเป็นคนบดีทีในชั้นต้นรู้สึกหมดแรงจนแม้แต่อาจารย์อาวุโส ท่านศาสตราจารย์ นายแพทย์ อวย เกตุสิงห์ ที่เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้เดินสวนกันแลเห็นสีหน้าผู้เขียน ก็ได้ให้ความคิดให้สติว่า **“ของร้อนอย่ารีบ ของหนักอย่าแบก มหาวิทยาลัยนี้ไม่ใช่ของเราคนเดียว”** จนรู้สึกเบาและเย็นไปในทันที และหลังจากได้ลาออกจากการเป็นคนบดีก็ได้มีโอกาสและมีเวลาทำงานวิจัยเขียนตำราจนได้ผลงานที่เสนอขอตำแหน่งทาง

วิชาการสำเร็จ เป็น**ศาสตราจารย์**ถ้า**วิกฤติไม่เกิดขึ้น** ก็คงไม่มี**โอกาส**และ**ไม่มีเวลา**ทำผลงานดังกล่าวและคงไม่ได้เป็น**ศาสตราจารย์** และจากผลงานดังกล่าวทำให้ชื่อของหน่วยมะเร็ง คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้รับการบันทึกอยู่ในสถิติของข้อมูลมะเร็งที่ได้มาตรฐานของประเทศไทย ในหนังสือขององค์การอนามัยโลกชื่อ Cancer Incidence in Five Continents¹⁵. และผู้ทำวิจัยมะเร็งตับทั้งหลาย จะต้องอ้างอิง สถิติ นี้ ที่ได้รายงาน ว่า มะเร็งตับ (ชนิด Cholangiocarcinoma) ในจังหวัดขอนแก่นสูงที่สุดในโลก¹⁶ วิกฤติที่เกิดขึ้นจึงกลายเป็นโอกาสให้กับผู้เขียน

จากแนวคิด ในหนังสือกล้ำล้มเหลว ทำให้ ผู้เขียน มีความมุ่งมั่น ในเมื่อมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้เป็นนายกสภา มหาวิทยาลัย ราชภัฏชัยภูมิ เหมือนเมื่อตอนเริ่ม สร้างประสบการณ์ ในการทำงาน แก้ปัญหาความขัดแย้ง ที่ได้ร่วมงานกับ ท่าน**ผู้พิพากษา นพพร โพธิ์รังสิยากร** ที่ในภายหลังได้ก้าวสู่ตำแหน่ง รองประธานศาลฎีกา โดยได้คุยกัน ว่า เวลาจะทำงานใหม่ๆ ควรจะเริ่มงานที่ยากๆหรืองานที่ง่าย โดยท่านอาจารย์ได้บอกว่า ถ้าเริ่มงานง่ายๆ และถ้าทำสำเร็จ คนอื่นก็จะบอกว่า มันง่ายนะ ใครก็ทำสำเร็จ แต่ถ้าทำไม่สำเร็จ เค้าก็จะบอกว่า งานง่ายขนาดนี้ยังไม่สำเร็จเลย ถ้าเริ่มงานที่ยาก และ ถ้าไม่สำเร็จ เราก็จะสามารถบอกกับผู้คนได้ว่า ที่ไม่สำเร็จเพราะมันยากมาก ตรงข้ามถ้าทำสำเร็จ ก็จะเกิดความภาคภูมิใจ ในงาน ที่ยากเราก็ทำได้ ดังนั้น จึงเป็นความท้าทาย ที่ เมื่อมารับงาน ตามพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าฯ มาเป็น

¹⁵ IARC Publications Website - Cancer Incidence in Five Continents Volume VII Edited by Parkin DM, Whelan, SL, Ferlay J, Raymond L, Young J accessed on April 3, 2565.

¹⁶ Vanchai Vatanasapt, Supanee Sriamporn, Patravoot Vatanasapt. Cancer Control in Thailand, Japanese Journal of Clinical Oncology, Volume 32, Issue suppl_1, February 2002, Pages S82-S91, <https://doi.org/10.1093/jjco/hye134>

นายกสภา มหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิ จึงมุ่งมั่นที่จะทำงานนี้ ให้สำเร็จ และมีผลงานที่จะขออนุญาตนำเรียนไว้ ในหนังสือ ฉบับนี้

ดังได้กล่าวไว้ในเบื้องต้น ในเรื่องทีหนึ่ง ก็คือการ ทำความเข้าใจ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานร่วมกัน ในฐานะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ราชภัฏชัยภูมิ และ ผู้บริหาร ของ มหาวิทยาลัย ที่จะพยายามใช้ **การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ หรือ Non Violent Communication**¹⁷ ดังที่ Marshall Rosenberg ปรมาจารย์ด้าน การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ได้ เขียนตำราไว้จำนวนมาก ผู้สนใจศึกษาสามารถที่จะหาอ่านได้ ซึ่งผู้เขียนได้นำบางส่วนมาอ้างอิงและนำเสนอในหนังสือ ผู้นำนำการเปลี่ยนแปลง¹⁸ และเช่นเดียวกัน Marie R. Miyashiro ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของ Marshall Rosenberg ได้เขียนหนังสือ ชื่อ *The Empathy Factor*¹⁹ หรือ **องค์ประกอบของความร่วมรู้สึก** ที่ได้พยายามอธิบาย ให้เข้าใจถึง การทำงาน ที่จะต้อง มี ความเข้าใจ หรือ ที่เรียกว่า **เอาใจเขามาใส่ใจเรา** หรือในภาษาอังกฤษ ใช้คำว่า in other person's shoes ซึ่ง อาจแปลตรงตัวว่า ความรู้สึกในการ ไปใส่รองเท้าของ ผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เข้าใจ ความรู้สึกของ ผู้เป็นเจ้าของรองเท้า นั้น ดังนั้นผู้ที่ทำงาน ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร หรือ ผู้ปฏิบัติ ของ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ต่างที่จะต้อง เข้าใจซึ่งกันและกัน และใช้การสื่อสาร อย่างสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะ เป็น การแสดงความ เข้าใจความรู้สึก ของ ผู้ปฏิบัติ หรือพูด กับคนอื่น ที่อาจมีอารมณ์ โดยการกล่าวทวน ความรู้สึก ของผู้พูด ที่เรียกว่า paraphrase แทนการจะ พูด ให้เขาหยุดหรือระงับ ความ

¹⁷ Marshall Rosenberg,(2003) Non Violent Communication. A Language of Life. Puddle Dancer Press CA 92024

¹⁸ วันชัย วัฒนศัพท์ ภัทรวดี วัฒนศัพท์ (2561) ผู้นำ นำการเปลี่ยนแปลง : คู่มือและเครื่องมือ การพัฒนาด้วยกระบวนการสุนทรียปฏิบัติ และการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ สู่สันติธรรม โรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรม RUC School ขอนแก่น

¹⁹ Marie R. Miyashiro.(2011) The Empathy Factor, Your Competitive Advantage for Personal, Team, and Business Success. Puddle Dancer Press CA 92024

รู้สึก นั้น เช่น แทนที่จะพูดว่า ใจเย็นๆ ให้พูดว่า “ฉัน เข้าใจความรู้สึก ของ คุณดี และถ้าฉันเป็นคุณ ฉันก็จะรู้สึก แบบเดียวกับคุณเหมือนกัน” เป็นต้น เป็นตัวอย่างที่ ได้นำมาใช้ ในการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งรวมถึง การพูด ออกไป ว่า “ที่ฉัน พูดออกไปนี้ ฉันพูดด้วยความห่วง และความรัก มิใช่การตำหนิ นะ” เป็นต้น และได้ขอให้ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ได้นำไปฝึกปฏิบัติ ทั้งกับ ผู้ร่วมงาน และ ในครอบครัวด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ยัง นำหลักการ จาก หนังสือ เอาชนะคำว่าไม่ ใช่เรื่องยาก หรือ **Getting Past No**²⁰ ซึ่งผู้เขียนได้ รับอนุญาตและแปลออกมาเป็นภาษาไทยว่า “เอาชนะคำว่าไม่ ใช่เรื่องยาก”²¹ ซึ่งวิลเลียม ยูริได้ยกตัวอย่างและให้คำแนะนำหลายอย่างมา

ตัวอย่างอย่างหนึ่งที่ วิลเลียมยูริ ได้ยกมา ก็คือ เขาพูดถึง Lord Caradon นักการทูตอังกฤษ เมื่อเขาเข้าไป ในพื้นที่ชุมชนในหมู่บ้าน ที่เขา ทำงานในตะวันออกกลาง ก่อนที่จะเข้าไป ต้องมีการเตรียมตัว และ ก็พิจารณา คำถาม ว่า อะไรที่เราต้องการ ที่เราหวังจะได้รับเมื่อออกมาจากหมู่บ้านในคำคิน นี้ และเมื่อกลับออกมาในตอนค่ำ เราก็จะพิจารณาว่า เราได้อะไรหรือไม่ ในสิ่ง ที่เราคาดหวังนั้น สิ่ง ที่ William Ury เรียก นั่นคือ ในการพูดคุยกันหรือเจรจากัน จะต้องกำหนดแผนที่การเดินทางสู่ข้อตกลง และ สิ่งที่คาดหวัง หรือความต้องการ นั้น คือสิ่งที่ การ เสรจจะ ใช้คำว่า **จุดสนใจ** หรือ **Interests** สำหรับ ภาษาที่ กระบวนการทางศาล ใช้ คือ คำว่า “**ความต้องการที่แท้จริง**”หรือ **จุดสนใจ** นั่นเอง ที่คำตรงข้าม คือคำว่า **จุดยืน** หรือ **Position** ที่มักจะ เป็นข้อเรียกร้อง เช่น **ไม่สร้างเขื่อน ไม่วางท่อแก๊ส** หรือ **ออกไป ไม่ออก** เป็นต้น **เราจะไม่เอาจุดยืน มาเป็น โฉมर्थหรือตัวตั้งต้น** ในการเจรจ แต่เราจะพยายามแสวงหา **ความต้องการที่แท้จริง หรือจุดสนใจ ที่อยู่เบื้องหลังจุดยืน** เช่น ทำไม้ไม่ให้วาง

²⁰ William Ury.(1993) Getting Past No Bantam Books USA

²¹ วันชัย วัฒนศัพท์ (2544) เอาชนะคำว่าไม่ ใช่เรื่องยาก สถาบันพระปกเกล้า บริษัท ศิริ ภัณฑ์(2497) ขอนแก่น

ท่อแก๊ส ชุมชนห้วงอะไรหรือ และเอา ความหวังกังวล ที่อยู่เบื้องหลังจุดยืน ที่ไม่มีหวังท่อแก๊ส มาร่วมกันพิจารณา นั่นคือจุดสนใจ เช่น กรณี การไม่ต้องการให้วางท่อแก๊สที่จันนะ จังหวัดสงขลา ก็เพราะเกรงว่าจะกระทบวิถีชีวิต ที่ชุมชนหวังว่า กรณีจะมีการแยกแก๊สที่จะต้องสร้างโรงแยกแก๊ส กลิ่นหรือควันก็ จะไปกระทบ ต่อ การเลี้ยงนกเขาเสียง เป็นต้น หากเราเป็น คนกลางที่ทำหน้าที่เจรจา ก็ต้อง แสดงความ เข้าใจ ความรู้สึกของเขา ดังที่กล่าวมาข้างต้น ในการมี**ความรู้สึก** หรือ **Empathy** ในการบริหารงานก็เช่นเดียวกัน ผู้ได้บังคับบัญชา ก็มีความคาดหวังที่แตกต่างกันออกไป อาจแบ่งเป็น “พวกเขา” “พวกเรา” และก็จะทำให้กลัวไปว่า จะมีการเข้าข้างฝ่ายที่อยู่คนละข้างกับเขา เหล่านี้ ผู้มีอำนาจจะต้องระมัดระวังที่อาจนำไปสู่ความแตกแยกได้ ยังมีหนังสืออีกเล่ม ที่เน้นการใช้การสื่อสาร ชื่อ “คืนความสุขให้ชีวิตคู่ 12 วิธีสู่ความสำเร็จ”²² เป็นหนังสือที่ผู้อ่านได้ให้ความเห็นว่า “สามารถนำมาปรับใช้กับความไม่เข้าใจกันของสังคมได้” ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการที่นำเสนอให้ผู้เห็นต่างได้ศึกษา และฝึกปฏิบัติ จนเกิด ความเข้าใจ กันและกัน

²² วันชัย วัฒนศัพท์ (2557) คืนความสุขให้ชีวิตคู่ 12 วิธีสู่ความสำเร็จ บริษัท ศิริภรณ์ ขอนแก่น

บทที่ 2

สะสางหนี้เก่าด้วยการเจรจาโดยหลักยุติธรรม สมานฉันท์

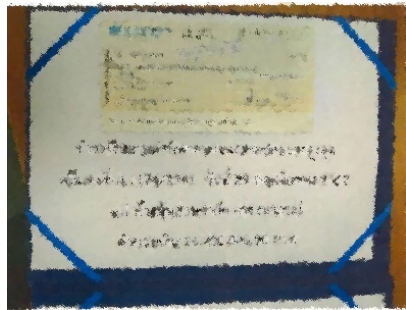
ดังได้กล่าวเบื้องต้นนอกจากงบประมาณของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเกือบจะน้อยที่สุดในบรรดाराชภัฏด้วยกัน ไม่นับรวมมหาวิทยาลัยใหญ่ทั้งหลายที่มีตัวเลขระดับพันล้าน มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมียังมีหนี้สินที่ค้างจ่ายบรรดาเจ้าหนี้ที่ได้ทำงานให้มหาวิทยาลัยแต่ไม่ได้จ่ายตามเวลาด้วยความที่ได้ศึกษา เรื่อง การเจรจาไกล่เกลี่ยและได้สอนผู้อื่นมาพอสมควรจึงชวนผู้บริหารที่ถูกศาลสั่งให้ต้องจ่ายหนี้ที่ค้างอยู่ โดยได้เสนอให้ดำเนินการใช้หลักการเจรจาไกล่เกลี่ยเพื่อยืดระยะเวลาการชำระหนี้ เก้าที่สั่งสมจากการก่อสร้างที่แล้วเสร็จและยังค้างจ่ายจนเกิดการฟ้องร้องยังศาลปกครอง ในที่สุด ศาลปกครองมีคำสั่งให้มหาวิทยาลัยชำระตามคำสั่งของศาลปกครอง นครราชสีมา

การประชุมกับท่านตุลาการศาลปกครอง และ หจก.อรรถจมาภรณ์
ณ ศาลปกครอง พร้อมเช็คชำระหนี้ตามข้อตกลง จังหวัดนครราชสีมา

บทที่สองนี้ผู้เขียนได้ชวนผู้บริหารทั้งท่านรองอธิการบดีรองศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ โพธิ์เวชกุล และได้สอบถาม รองอธิการบดีที่ทำหน้าที่เป็นเลขานุการ ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ท่านรองอธิการบดี สำนวนท์ ด่านภักดี ให้ลองประสาน เจ้าหนี้ว่าจะขอเจรจาด้วยได้ไหม ซึ่งในครั้งแรกสุด ทางเจ้าหนี้ ซึ่งเป็นผู้รับเหมาก่อสร้างอาคารที่สร้างให้มหาวิทยาลัยเสร็จเรียบร้อยแล้วก่อนผู้บริหารชุดปัจจุบันจะเข้ามาบริหาร แต่มหาวิทยาลัยยังไม่จ่ายจนพอกพูนขึ้นมาเป็นจำนวนมากดังกล่าว ทำให้เจ้าหนี้ต้องฟ้องศาล เพราะไม่ยอมสื่อสารหรือหาช่องทางเจรจา แต่ก็เข้าใจได้ว่าน่าจะมีเหตุผล

แห่งการไม่สื่อสาร เพราะมหาวิทยาลัย ก็อยู่ในระหว่างเปลี่ยนผ่าน เปลี่ยนผู้บริหาร ผู้ที่เข้ามารักษากារก็คงไม่มีจิตใจในการจะแก้ปัญหาเก่าที่ไม่ได้ก่อเอง เพียงแต่จะพามหาวิทยาลัยให้ผ่านวิกฤตในแต่ละวัน ก็ยากลำบากแล้ว เมื่อท่าน

เช็คชำระหนี้

รองอธิการบดี สำนวนท์ลองโทรศัพท์ที่จะติดต่อเพื่อพูดคุยกัน ก็ปฏิเสธอย่างเดียว เพราะเมื่อศาลปกครองสั่งแล้ว ลูกหนี้ก็มีหน้าที่จ่าย เท่านั้น ก็ให้รองอธิการบดี สำนวนท์พยายามที่จะคุยกันอีก โดยให้แจ้งว่าเราจะขอปรึกษาโดยมีผู้เขียนร่วมพูดคุยด้วย ผู้ที่รองอธิการบดี สำนวนท์ได้พยายามพูดคุยกันครั้งหลังได้คุยกับผู้ที่เป็นภรรยาเจ้าหนี้ที่เป็นบริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง โดยนำเรียนว่าจะพยายามเจรจาไกล่เกลี่ย ที่ไม่ใช่การต่อรอง แต่เป็นการเจรจาที่จะหาทางออกที่เป็น “ชนะ-ชนะ” หรือ “win-win” ปรากฏว่า คุณสุพัตินันท์ผู้ภรรยาได้บอกว่ายินดีที่จะพูดคุยกับผู้เขียน จึงได้ชวนรองอธิการบดีและเจ้าหนี้ที่ที่เกี่ยวข้องพร้อมผู้เขียน และทีมงานของผู้เขียน คือ อ.สุจินันท์ หรสิทธิ์ ที่มีประสบการณ์ในการเจรจาไกล่เกลี่ยกับชุมชนในพื้นที่ขัดแย้งหลายเหตุการณ์

ภาพถ่ายเป็นสักขีพยานหน้าศาลปกครองนครราชสีมา

ข้าพเจ้านายสิริพงศ์ สัจจาพาณิชย์ หุ่นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรรถมาภรณ์ จังหวัดเลย โขคดีที่ประมุขลงงานได้ มาสร้างอาคารหลังแรกของ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เมื่อปี พ.ศ. 2544 การทำงานใหญ่ย่อมมีอุปสรรค และความเห็นต่างกันบ้าง แต่ก็ได้รับความร่วมมือ และความเมตตาจากคณะ อาจารย์ คณะกรรมการในขณะนั้นอย่างเต็มที่ ช่วยกันแก้ไขจนงานสำเร็จ ลุล่วงไปเกือบ 95 % แต่ด้วยเหตุใดๆก็ตามที่ทำให้ต้องหยุดงาน และมีการฟ้อง ร้องกันที่ศาลปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนคดีสิ้นสุดเมื่อปี พ.ศ. 2562

ข้าพเจ้าจะไม่ขอกล่าวโทษผู้ใด แต่จะบอกว่าช่วงเวลา พ.ศ. 2545 จนถึง พ.ศ. 2562 ข้าพเจ้าและครอบครัวได้รับความทุกข์อย่างแสนสาหัส เงิน ที่ลงทุนในงานนี้มาจากการกู้จากธนาคารและกู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อจะให้ งานสำเร็จจนถึงจุดนี้ เมื่อพบปัญหาไม่ได้รับเงินก็ถูกธนาคารเร่งรัด ฟ้องร้อง ดำเนินคดี ต้องขายที่ดิน ทรัพย์สินเพื่อประคองตัวเองที่แทบจะล้มละลายให้ออยู่ในสังคมให้ได้ เมื่อศาลปกครองสูงสุดตัดสินคดีจนสิ้นสุดให้ได้รับเงินคืน แม้จะไม่คุ้มเงินที่ลงทุนไปแต่ก็ดีใจที่ได้รับเงินมาผ่อนให้ภาระเบาลง ก็ได้แต่รอว่าเมื่อไหร่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิจะพิจารณาจ่ายเงินให้ตามคำสั่งศาล

ทางห้างฯ ขอกราบขอบพระคุณท่านนายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผู้นำพาคณะไปเจรจาไกล่เกลี่ยและขอลดดอกเบี้ยประมาณ 2 ล้านบาทเศษและขอผ่อนเป็น 2 งวด เนื่องจากมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิก็เดือดร้อนเช่นกัน ด้วยความสามารถในการไกล่เกลี่ยของคณะท่านนายกมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ทางห้างฯ จึงได้ยินยอมลดดอกเบี้ยและบริจาคเงินเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ห้างฯ ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการไกล่เกลี่ยนำโดยนายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ ผู้ดำรงตำแหน่งนายกมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิอีกครั้ง ถ้าไม่มีการไกล่เกลี่ยแล้ว ทางห้างฯ ก็ยังไม่ทราบว่าคำพิพากษาของศาลสูงสุดจะได้รับผลเสร็จสิ้นเมื่อใด

ประสบการณ์การเจรจาในพื้นที่ขัดแย้งระหว่างชุมชนกับโรงงานมาใช้ในการเจรจาหากทางออกแม่เกือบจะไม่เห็นทางออก เป็นต้นแบบ และประสบการณ์การเจรจา

ความขัดแย้งกรณีชุมชนที่ระยองที่มาปิดล้อมโรงงานอยู่เป็นหมื่นคนเกือบจะเผาโรงงานเพราะไม่พอใจ จากการที่ ผู้บริหารโรงงาน ก่อนที่ ไออาร์พีซี จะมา ควบคุมโรงงานนี้ (Integrated Refinery Petrochemical Company : IRPC) ที่มีแผนที่จะ สร้างโรงไฟฟ้าพลังถ่านหิน ในขณะที่ ผลกระทบจาก ทั้งฝุ่นรวมทั้งกลิ่น ได้กระทบกับชุมชนอย่างรุนแรง ผู้เขียนจึงได้ ขอการสนับสนุน จาก สสส และได้พูดคุยกับกรรมการผู้จัดการใหญ่ ดร.ไพโรจน์ ชูโชติถาวร ซึ่งได้ยินดีที่จะให้ความร่วมมือ ในการพูดคุยกัน โดยใช้กองทุนของสสส และยัง ได้ให้เห็นจากกระบวนการสานเสวนา ที่ได้รับการบันทึกอยู่ในหนังสือ เรื่อง

“อารยะอุตสาหกรรม”²³ ที่ได้ถอดบทเรียนของความร่วมมือกันระหว่างชุมชนและโรงงาน เริ่มจากการ ประสาน กับ NGO ที่อยู่ในพื้นที่ คือคุณสุทธิ อัชมาศัย ก็ได้ให้ความเห็นสอดคล้องที่จะสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ระหว่างชุมชนกับโรงงานที่เป็นต้นแบบของโรงงานอุตสาหกรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้ โดยไม่ทำร้าย หรือขัดแย้งกันอย่างรุนแรงเช่นที่ผ่านมาและพร้อมที่จะสนับสนุนในการพูดคุยกัน คุณสุทธิ อัชมาศัย ได้บันทึกในหนังสือ อารยะอุตสาหกรรม ว่า “... ต้องยอมรับว่า อดีตที่ผ่านมา ที่ยังไม่มีโรงงานเสวนา พอประชาชน มีอะไรไปเสนอทางหนึ่ง ก็จะมีการเสนอทางออกอีกทางหนึ่ง... ทำให้ต่างฝ่ายต่างไม่ไว้ว่างใจ ท้ายสุด พวกนี้จะต้องหายไป เอาเวลาที่เอาปัญหาต่างๆ มาพูดคุยกันบนโต๊ะในที่ประชุม...” อีกท่านหนึ่งที่ทำให้ความคิดเห็น เมื่อผ่านเวทีเสวนา คือ คุณจตุรัส เอี่ยมวรนิรันดร์ ประธานชมรมประมงพื้นบ้านเรือเล็กจังหวัดระยอง ประธานชุมชนแหลมรุ่งเรือง โดยกล่าวว่า *“ได้มีโอกาสเข้าร่วมเวทีประชุมเสวนาพร้อมทั้งได้มีการติดตามหลายเวที เห็นว่าสิ่งนี้น่าจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะทำให้ประชาชนได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นการแก้ไขปัญหาได้อย่างแท้จริง จึงได้มีการติดตามร่วมพูดคุยรับฟังอยู่หลายเวที อีกทั้งยังได้เข้าอบรมหลายหลักสูตรของโครงการเสวนา ทำให้แน่ใจว่า นี่คือทางออกของการอยู่ร่วมกันในสังคม ถ้ามีการพูดคุยกันพร้อมทั้งแก้ปัญหาาร่วมกันจะเป็นการแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน ดร.ไพรินทร์ ชูโชติถาวร ประธานเจ้าหน้าที่บริหารและกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ป.ต.ท. จำกัด มหาชน ได้เขียน คำนิยมไว้ในหนังสืออารยะอุตสาหกรรม โดย ดร.ไพรินทร์ เป็นกรรมการผู้จัดการใหญ่ ของ ไออาร์พีซี ในช่วงดังกล่าว ในข้อเขียน ที่ดร.ไพรินทร์ได้เขียนไว้ กล่าว สรุปว่า “เดิมมีข้อห่วงกังวลเรื่องปัญหาผลกระทบ*

²³ สุจินันท์ หรสิทธิ์ ภัทรวุฒิ วัฒนศัพท์ เนสินี ไชยเอื้อ ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์ อนุชา เกตุเจริญ และ วันชัย วัฒนศัพท์ (๒๕๕๖) อารยะอุตสาหกรรม ชุมชนกับโรงงานอุตสาหกรรมจะอยู่ด้วยกันได้อย่างไร โรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรม รักสกุล ขอนแก่น

ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากการสะสมมาก่อนที่บริษัท ไออาร์พีซีจะเข้ามาดูแลจนเกิดการชุมนุมปิดล้อมโรงงานและในที่สุดต้องยกเลิกโครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าถ่านหินในปี พ.ศ. 2550 หลังจากนั้นเมื่อผมได้เข้ามาดูแลบริษัทไออาร์พีซีในต้นปีพ.ศ. 2552 และประกอบในช่วงเวลาเดียวกันนั้น ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นนำโดยศาสตราจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ อาจารย์ประจำวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้อำนวยการหลักสูตรการแก้ปัญหาความขัดแย้งของสถาบันพระปกเกล้า ในขณะนั้นอยู่ด้วย ได้เข้ามาพูดคุยกับผมในฐานะกรรมการผู้จัดการใหญ่ของบริษัทไออาร์พีซี ที่ประสงค์จะนำกระบวนการสานเสวนามาใช้เพื่อหาทางออก ลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนกับโรงงาน โดยรับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ส.ส.ส. และต่อมาโดยการสนับสนุนของมูลนิธิหัวใจอาสา ของอาจารย์ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม ที่ผมได้มีโอกาสพบปะพูดคุยกับท่านประธานมูลนิธิคือคุณไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม เห็นว่าเป็นแนวทางที่บริษัทต้องการให้เกิดขึ้นดี สุข สมานฉันท์กับชุมชนอยู่แล้วโดยเฉพาะที่อาจารย์หมอใช้คำว่า **อารยะอุตสาหกรรม** หรือ **อุตสาหกรรมเชิงนิเวศน์** ที่เป็นนโยบายของบริษัทเช่นกัน จึงได้ร่วมมือในกิจกรรมต่างๆ เปิดเวทีหลายครั้งกับชุมชน รับฟังความคิดเห็น และข้อห่วงกังวลของชาวบ้านทั้งหลายจนเกิด **ฉันทามติ** ร่วมกันในหลายรายการนี้ ตั้งแต่มีการลงนามร่วมกันที่จะใช้เวทีโต๊ะกลมในการเจรจา สานเสวนาหาทางออก มีการตัดสินใจร่วมกันอย่างเป็นทางการ นับตั้งแต่การยกเลิกหม้อไอน้ำที่ใช้ใช้น้ำมันเตาเพื่อเป็นเชื้อเพลิงในการผลิต ตลอดจนริเริ่มโครงการสร้างแนวกันชนด้วยต้นไม้ (Protection Strip) เราได้หาผู้เชี่ยวชาญมาแนะนำที่สามารถนำไปเป็นต้นแบบของเขตประกอบการ หรือนิคมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของประเทศได้ รวมทั้งจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เครือข่ายชุมชนทั้งหมด และอีกหลายๆ อย่างที่ไม่อาจจะกล่าวได้ครบถ้วนในที่นี้ก็เป็น ผล จากกระบวนการที่อาจารย์หมอวันชัยและทีมงานตลอดทั้งการได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งจากพี่น้อง

ชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญที่จะให้ความรู้ทั้ง ชาวบ้านพนักงานบริษัทและฝ่ายราชการในการอบรม และจัดเวทีสนทนา อย่างต่อเนื่องนับว่าเป็นต้นแบบและแนวทางที่สำคัญที่ผู้ประกอบการ อุตสาหกรรมจะต้องเรียนรู้และนำไปปฏิบัติ เพื่อนอกจากจะเป็นการลดความ ขัดแย้งแล้วยังเป็นแนวทางที่ภาคอุตสาหกรรมจะต้องให้ความสำคัญต่อการ ดำเนินงานโดยต้องคำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เชื่อว่าน่าจะนำไปสู่อารยะ อุตสาหกรรมที่ชุมชนกับโรงงานจะอยู่ด้วยกันเหมือนญาติ ต้องขอขอบคุณ ศาสตราจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ พี่น้องชุมชน รอบเขตประกอบการ อุตสาหกรรมไออาร์พีซีและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ อาจารย์สุจินันท์ หรลสิทธิ์ ที่นอกจากจะเป็นผู้ตั้งพื้นที่พบปะกับทั้งโรงงานและ ชุมชนอย่างสม่ำเสมอแล้ว ยังได้ดำเนินการถอดบทเรียนออกมาเป็นเสมือนหนึ่ง คู่มือหรือแนวทางที่สามารถจะให้ทั้งผู้สนใจผู้ประกอบการและราชการรวมถึง ชาวชุมชนที่จะใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างอารยะร่วมกัน ต่อไป”

จากการประสานและการสนับสนุนดังกล่าวทำให้ผู้เขียนสามารถนำทั้ง ชุมชน ราชการ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่เข้ามา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ใน การจัดอบรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในกระบวนการ ที่จะทำงานร่วมกัน ที่เรียก ว่า **การประชุมเสวนาหาทางออก** หรือ **Public Deliberation** ที่ผู้เขียนได้มี ประสบการณ์ และเรียนรู้ จากกระบวนการ ที่มูลนิธิ เคทเธอริง *Kettering Foundation* ที่มูลนิธิให้การสนับสนุนการเดินทาง และได้ให้ผู้เขียนได้ไปร่วม ประชุม สัมมนาที่ มูลนิธิ ดังกล่าว ณ เมือง โอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา และ ยังได้มีโอกาสเรียนรู้ จาก เวที ที่เรียกว่า **Citizens Dialogue** หรือ **การประชุม เสวนา** หรือ **การสนทนากับประชาชน** ที่ได้เคยไปดูงานที่ประเทศแคนาดา ร่วมกับ สมาชิกสภาผู้แทน และสมาชิกวุฒิสภา ของไทย ที่ องค์กรสนับสนุน ความร่วมมือระหว่างประเทศ ของแคนาดา หรือ **Canadian International Development Agency** หรือ **CIDA** ให้การสนับสนุน (ปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อ

เป็น (Global Affairs Canada) ที่มีการดำเนินการโดย *Canadian Policy Research Network* ที่เมือง *Ottawa* และหลังจากนั้นได้นำมาทดลองและใช้จริงหลายต่อหลายครั้งที่เราเรียกว่า “*สานเสวนา*” กับประชาชนหรือ บางครั้งเรียกว่า “*ประชาเสวนา*” อย่างได้ผล เช่น ได้นำมาทดลอง ในหลายๆ เวที ในประเทศไทย เช่น เวที “*อนาคตประเทศไทย*” ในช่วงที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันพระปกเกล้า ร่วมกับ “*สำนักวิจัยและพัฒนา*” ใน เวทีความขัดแย้งระหว่างเสื้อเหลืองและเสื้อแดง ร่วมกับ *ดร.ถวิลวดี บุรีกุล* ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนา และได้เชิญนักวิชาการ นักปฏิบัติที่มาร่วมเป็นวิทยากรกระบวนการ หรือ

สานเสวนากับผู้บัญชาการทหารบกขณะนั้น พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา ซึ่งเห็นด้วยกับแนวคิดและกระบวนการดังกล่าว ในการยุติความรุนแรง

ผู้เข้าร่วมเวที*ประชาเสวนา*ทางออกในโครงการวิจัย “*อนาคตประเทศไทย และการเมืองที่พึงปรารถนา*” จัดโดยสำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า

กลุ่มสานเสวนา เข้าพบประธานวุฒิสภา

วันที่ 12 พ.ย. 2551

เมื่อวันพุธที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๑ เวลา ๑๐.๔๕ นาฬิกา ณ ห้องรับรอง ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ ศาสตราจารย์นายแพทย์วินชัย วัฒนศัพท์ ผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ในฐานะหัวหน้าทีมประสานงานสานเสวนาเพื่อสันติธรรม ได้เข้าพบนาย ประสพสุข บุญเดช ประธานวุฒิสภา และนางสาวทัศนีย์ บุญทอง รองประธานวุฒิสภา คนที่สอง เพื่อ ขอคำแนะนำและขอความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาความขัดแย้งของบ้านเมือง

“คุณฟา” หรือ Facilitator หลายเวที ทั่วประเทศ แม้ในการรณรงค์ช่วงที่มีการชุมนุมระหว่าง “ผู้เห็นต่าง” ที่เกือบจะปะทะกัน ท่าน **ศ.ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ** เลขาธิการสถาบันพระปกเกล้าขณะนั้นก็ได้ ขอให้ ผู้เขียนออกมารณรงค์ในเวทีสาธารณะที่ผู้เขียนได้เดินทางไปพบกับ ผู้นำประเทศ ทั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติเสนอให้ ใช้การ **“สานเสวนา”** เพื่อยุติความรุนแรงจนคำว่า สานเสวนา เป็นที่รู้จักติดปากประชาชน ได้พบ ท่านผู้บัญชาการทหารบกขณะนั้น คือ พลเอกอนุพงษ์ เผ่าจินดา พบผู้บัญชาการทุกเหล่าทัพรวมทั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ประธานและรองประธานสมาชิกวุฒิสภา **ศาสตราจารย์พิเศษ ประสพสุข บุญเดช** กับ **รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนีย์ บุญทอง** ได้พบท่าน นายกรัฐมนตรี **นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์** ที่สำนักงานนายกรัฐมนตรีชั่วคราว ที่ดอนเมืองและ ผู้นำฝ่ายค้านขณะนั้น คือ **นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนสื่อมวลชนได้วิเคราะห์ว่า จากการที่กลุ่มสานเสวนาออกมาเคลื่อนไหว ทำให้ความตึงเครียดลดลงได้มาก** โดยสรุปทุกท่านที่กลุ่มสานเสวนาที่ผู้เขียนได้ไปพบปะเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าควรใช้กระบวนการสานเสวนา นอกจากนั้นยังได้นำไปใช้ในอีก

หลายกรณีรวมถึงอีกหลายเหตุการณ์ความขัดแย้ง เช่นกรณีขัดแย้งระหว่างโรงพยาบาลกับญาติผู้ป่วย ฯลฯ แม้แต่ความขัดแย้งที่มีการออกมาขับไล่หัวหน้าพยาบาล ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งก็สามารถใช้กระบวนการให้ความรู้ของเจ้าหน้าที่ แพทย์พยาบาลและพนักงานฝ่ายสนับสนุน รุ่นละ 100 คน สามรุ่น แล้วนำมาพูดคุยกันหลังจากเรียนรู้กระบวนการหันหน้ามาพูดคุยกัน จนในที่สุดพากลุ่มทั้งหลายไปรายงานให้ท่านรัฐมนตรีสาธารณสุขขณะนั้นคือ **รมต. ศาสตราจารย์คลินิกเกียรติคุณ นพ. ปิยะสกล สกลสัตยาทร** ได้รับทราบความสำเร็จในการประสานความเข้าใจกันในที่ประชุมประจำเดือนของกระทรวงฯ

รวมถึงการเจรจาไกล่เกลี่ยระหว่างคณบดีกับ อธิการบดีในมหาวิทยาลัย ก็จบลงได้ หลังจากการพยายามเจรจากันร่วมปีก็ตาม ตามข่าวที่หนังสือพิมพ์นำมาลงว่าเป็นมหากาพย์ของความขัดแย้ง ที่มีการลงข่าวหนังสือพิมพ์เรื่องราวความขัดแย้งมีไปปิวอยู่บ่อยๆ ในสมัยนั้นที่ยังไม่มีสื่อโซเชียลันักก็ตาม แต่ด้วยความตั้งใจทั้งท่านอธิการบดี และผู้สมัครเป็นคณบดีที่จะหาทางออกร่วมกัน และโดยเฉพาะก็ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ด้านการเจรจาไกล่เกลี่ยและมุมมองกฎหมายอย่างรอบด้านด้วยคือ **ท่านอดีตผู้พิพากษาอาวุโส อาจารย์ โชติช่วง ทัพวงษ์** ทำให้สามารถคลี่คลายความไม่เข้าใจกันและหันหน้ามาจับมือกันทำงานร่วมกัน ทั้งท่านอธิการบดีและผู้สมัครเป็นคณบดีที่ในที่สุดสภา

มหาวิทยาลัยก็ต้องคืนตำแหน่ง
คณบดีให้ท่าน โดยที่ทั้งคู่อีกก็ได้มี
เรื่องบาดหมางกันมาก่อนเลยแต่
อาจจะเป็นเพราะสถานการณ์ที่
มีเหตุการณ์สร้างสถานการณ์จาก
ผู้อื่นที่ต้องการให้เกิดความขัดแย้งทั้งให้เกิดความเข้าใจผิด เช่นมีการจัดกลุ่ม
มีอบมาประท้วงในเรื่องที่ไม่เป็นความจริงซึ่งก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับสองท่านนี้แต่อย่างใด

เมื่อวิเคราะห์ดูแล้วการเจรจาระหว่าง มหาวิทยาลัยและผู้ที่มีมหาวิทยาลัย
จะต้องจ่ายเงินตามคำสั่งของศาลปกครองน่าจะเป็นไปได้ จึงให้ท่านรองอธิการบดี
ประสานผู้รับผิดชอบในงบประมาณ คือท่าน**รองอธิการบดีฝ่ายแผนอาจารย์
ดร.อดุลย์ สนั่นเอื้อเม็งไรสง** โดยเริ่มจากการตรวจสอบงบประมาณของมหาวิทยาลัย
ว่าสามารถจะมีพอและแบ่งส่วนนำมาจ่ายหนี้ก้อนมเหิมา ถึง 54 ล้านบาทได้ไหม
พอจะแบ่งจ่ายที่ละก้อน โดยเฉพาะก้อนแรกครึ่งหนึ่งจากจำนวนเต็มทั้งหมด
และให้หยุดดอกทันทีที่ตกลงกัน แม้ศาลจะสั่งให้จ่ายทั้งหมดทันที เนื่องจาก
มหาวิทยาลัยได้ค้างจ่ายมาเป็นเวลานานแล้ว ทางผู้เขียนและท่าน**รองอธิการบดี
สานนท์ ด้านภักดี** พร้อมด้วย**อาจารย์สุจินันท์ ทรสิทธิ์** ได้ร่วมเดินทางไป พุด
คุยเบื้องต้น ก่อนการเจรจาอย่างเป็นทางการ โดยรองอธิการบดีที่จะได้รับมอบ
หมายจากอธิการบดีต่อไป ด้วยการขอให้มหาวิทยาลัยดำเนินการแก้ไขปัญหา
ที่สะสมเรื่องนี้สิน ด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ยอย่างจริงจังกับเจ้าหน้าที่คำสั่งศาล
ปกครองสั่งให้ชำระโดยด่วนท่านอธิการบดีได้ตั้งกรรมการที่จะไปเจรจาอย่าง
เป็นทางการโดยมีท่าน**รองอธิการบดีอาจารย์อดุลย์ สนั่นเอื้อเม็งไรสง** เป็น
ประธานไปเจรจาที่จังหวัดเลยซึ่งเจ้าหน้าที่พำนักอยู่ การเจรจาดังกล่าวทำให้
สามารถผ่อนเวลากการชำระไปได้กว่าหนึ่งปี และเจ้าหน้าที่ลดหย่อนเรื่องดอกเบี้ย
ลงด้วยการยืดระยะเวลาและแบ่งส่วนการชำระที่ห่างกันหนึ่งปีและลดดอกเบี้ย
ทำให้มหาวิทยาลัยสามารถที่จะหางบประมาณ พร้อมสื่อสารกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกว่า

อธิการบดีในการจ่ายหนี้สินตามคำสั่งของศาล ผู้เขียนได้ประสานกับทางท่าน
ตุลาการศาลปกครอง ในการที่จะไปขอชำระที่ละส่วน ทางศาลปกครองก็ได้ให้
ความร่วมมือเป็นอย่างดี จนในที่สุดมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิก็สามารถปลดหนี้
ดังกล่าวได้อย่างเรียบร้อย โดยไม่ขัดต่อกฎหมายและความรู้สึกของเจ้าหน้าที่ และ
เจ้าหน้าที่ยังรู้สึกขอบคุณที่มหาวิทยาลัยได้เอาใจใส่ในการชำระตามคำสั่งของศาล
ปกครอง จนในที่สุดก็ได้ข้อยุติตามบันทึกของบริษัท อรรถมาภรณ์ จังหวัดเลย
และภาพของความสำเร็จและต่างยินดีที่สามารถหาทางออกได้ด้วยการเจรจากับ
บริษัทอรรถมาภรณ์ จังหวัดเลยด้วยภาพของความสำเร็จและต่างยินดีที่สามารถ
หาทางออกได้ด้วยการเจรจา

หนี้จากการเปิดสอนนอกสถานที่

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ยังมีกรณีหนี้สินอื่นนอกจากการก่อสร้างแล้ว
คือหนี้ค่างค่าที่เป็นคดีความ จนได้รับคำสั่งศาลให้ต้องจ่ายอีกเรื่องคือ

กรณี หนี้โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี ที่มีความเป็นมาที่ผู้
เขียนนำบางส่วนจากรายงานของนิติกรของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ คือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิดำเนินการจัดการศึกษาภายนอกมหาวิทยาลัย
ราชภัฏชัยภูมิ จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา โดยใช้
โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี และเครือข่าย เป็นสถานที่ในการดำเนินการ
จัดการเรียนการสอน เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาที่จังหวัดยโสธร จังหวัด
ร้อยเอ็ด และจังหวัดอำนาจเจริญ โดยจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือกับ
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
(กศ.พม.) โดยร่วมมือกันจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ตั้งแต่
ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2550 เป็นต้นไป โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการ
เทคโนโลยี มีสิทธิได้รับเงินค่าบำรุงศูนย์การศึกษาที่เรียกเก็บจากนักศึกษาใน
อัตรา 1,500 บาท ต่อ 1 คน ต่อ 1 ภาคเรียน ตามประกาศของมหาวิทยาลัย

ราชภัฏชัยภูมิว่าด้วยการเก็บเงินและจ่ายเงินค่าบำรุงการศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550 และผู้ถูกฟ้องคดี คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้รับอนุญาตให้จัดศูนย์การศึกษาเครือข่ายเพิ่มเติมอีก 2 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนพรเพชรโปลีเทคนิค ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด และโรงเรียนเทคนิคบริหารธุรกิจอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ ดังนั้น เมื่อโครงการจัดการศึกษาภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (กศ.พม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ดำเนินการก่อนประกาศกระทรวงศึกษาธิการฯ ใช้บังคับ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิต้องปฏิบัติตามข้อ 8 ของประกาศกระทรวงศึกษาธิการ โดยต้องเสนอโครงการจัดการศึกษาภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (กศ.พม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ต่อสภามหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาทบทวนและให้ความเห็นชอบการจัดการศึกษา และแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบ

แต่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า มหาวิทยาลัยได้มีหนังสือ ที่ ศธ 0569.01/ว63 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2553 แจ้งโรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี เพื่อยกเลิกระบบการบริหารการเงินของโครงการฯ โดยยกเลิกระบบการบริหารการเงินที่มีการจัดสรรเงินให้กับหน่วยจัดการศึกษานอกมหาวิทยาลัยในรูปแบบเดิม

โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครองนครราชสีมา เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2553 เป็นคดีหมายเลขดำที่ 240/2553 ระหว่าง โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี (ผู้ฟ้องคดี) กับ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ (ผู้ถูกฟ้องคดี)

วันที่ 22 ตุลาคม 2563 ศาลปกครองสูงสุด ได้มีคำพิพากษาเป็นคดีหมายเลขแดงที่ อ.1107/2563 (ศาลปกครองนครราชสีมา อ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2563) โดยศาลปกครองสูงสุดกำหนดประเด็นวินิจฉัยว่า “ผู้ถูกฟ้องคดียกเลิกบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการศึกษา

เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (กศ.พม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิกับผู้ฟ้องคดี ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และต้องชำระเงินค่าธรรมเนียมจากการจัดการศึกษา และค่าบำรุงศูนย์การศึกษาให้แก่ผู้ฟ้องคดีหรือไม่ เพียงใด”

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า บันทึกข้อตกลงที่พิพาทมีวัตถุประสงค์มีลักษณะ เป็นการให้ผู้ฟ้องคดีเข้าร่วมงานจัดทำบริการสาธารณะ ด้านการศึกษาของผู้ถูก ฟ้องคดีในพื้นที่จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอำนาจเจริญ อันเป็น การจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของผู้ถูกฟ้องคดี จึงเป็นสัญญาทางปกครองที่ มีผลผูกพันคู่สัญญา เมื่อโครงการจัดการศึกษานอกมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากร มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ดำเนินการมาก่อนประกาศกระทรวงศึกษาธิการฯ ใช้บังคับ ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องปฏิบัติตามข้อ 8 ของประกาศ กระทรวงศึกษาธิการฯ ข้างต้น โดยต้องเสนอโครงการจัดการศึกษานอกมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากร มนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ต่อสภาสถาบันเพื่อพิจารณาขออนุมัติและให้ ความเห็นชอบการจัดการศึกษาและแจ้งคณะกรรมการการอุดมศึกษาทราบ

โดยไม่ปรากฏว่าผู้ถูกฟ้องคดีได้ดำเนินการตามข้อ 8 ของประกาศ กระทรวงศึกษาธิการฯ ว่าด้วยการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐ พ.ศ. 2552 ดังนั้น การยกเลิกบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ โครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ กับ ผู้ฟ้องคดีจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย

คำเสียหาย เมื่อบันทึกข้อตกลงที่พิพาทเป็นอันเลิกกันจึงต้องให้คู่กรณี อีกฝ่ายได้กลับคืนสู่ฐานะเดิม เมื่อผู้ฟ้องคดีได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดใน บันทึกข้อตกลงที่พิพาทและพิจารณาพยานหลักฐานรายชื่อนักศึกษาที่ค้างชำระ ทำยค่าชี้แจงของผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีจึงต้องใช้ค่าแห่งการงานให้แก่ผู้ฟ้องคดี ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1. ศูนย์การศึกษาจังหวัดยโสธร ได้แก่ เงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ร้อยละ 60 เป็นเงิน 1,040,280 บาท และเงินค่าบำรุงศูนย์การศึกษาเป็นเงิน 322,500 บาท รวมเป็นเงินจำนวน 1,362,780 บาท

2. ศูนย์การศึกษาเครือข่ายจังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ เงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ร้อยละ 60 เป็นเงิน 1,827,300 บาท และเงินค่าบำรุงศูนย์การศึกษาเป็นเงิน 468,000 บาท รวมเป็นเงินจำนวน 2,295,300 บาท

3. ศูนย์การศึกษาเครือข่ายจังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ เงินค่าธรรมเนียมการศึกษา ร้อยละ 60 เป็นเงิน 3,633,900 บาท และค่าบำรุงศูนย์การศึกษาเป็นเงิน 1,180,500 บาท รวมเป็นเงินจำนวน 4,814,400 บาท

รวมค่าแห่งการงานที่ผู้ถูกฟ้องคดีต้องใช้ให้แก่ผู้ฟ้องคดี เป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 8,472,480 บาท

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีจ่ายเงินจำนวน 8,472,480 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินจำนวนดังกล่าว นับแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2553 ซึ่งเป็นวันฟ้องจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ผู้ฟ้องคดี ทั้งนี้ ให้ชำระให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลชั้นอุทธรณ์บางส่วนตามส่วนแห่งการชนะคดีแก่ผู้ฟ้องคดี

การดำเนินการหลังมีคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.1107/2563

โดยพิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดี จ่ายเงินจำนวน 8,472,480 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ 17 มิถุนายน 2553 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จให้แก่ผู้ฟ้องคดี โดยให้ชำระให้แล้วเสร็จภายใน 60 วันนับแต่วันที่ คดีถึงที่สุด และให้คืนค่าธรรมเนียมศาลชั้นอุทธรณ์บางส่วนตามส่วนแห่งการชนะคดีแก่ผู้ฟ้องคดี (ศาลปกครองนครราชสีมาอ่านคำพิพากษาเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2563)

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ดำเนินการดังนี้

1. การเจรจาไกล่เกลี่ยต่อรองมูลหนี้ตามคำพิพากษา
2. สอบข้อเท็จจริงความรับผิดชอบละเมิด
3. รายงานการปฏิบัติตามคำพิพากษาให้ศาลปกครองนครราชสีมาทราบและ ในการเจรจาได้เสนอเพื่อพิจารณา

1) ขอยุติดอกเบี้ยตามคำพิพากษา ณ วันที่ศาลอ่านคำพิพากษา หรือวันที่ครบกำหนดต้องปฏิบัติตามคำพิพากษา

2) ขอแบ่งชำระเป็นงวดๆ โดยมีแผนชำระ 3 ปี 5 ปี 10 ปี

การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 2/2564 เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2564 ประสานกำหนดวันเข้าพบเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา และเสนอแผนการชำระหนี้ตามหลักการ กำหนดวันในการเจรจาไกล่เกลี่ยต่อรองมูลหนี้ วันที่ 11 มีนาคม 2564 ณ โรงเรียนยโสธรพณิชการ จังหวัดยโสธร มอบผู้แทนในการเจรจาไกล่เกลี่ยต่อรองมูลหนี้ ดังนี้

(1) นายอาวุธ ปะเมโท ประธานกรรมการ

(2) ผศ.ดร.ประมุข ศรีชัยวงศ์ รองประธานกรรมการ

(3) รศ.ดร.เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล กรรมการ

(4) นางสาวศศิธร ถีสุงเนิน กรรมการและเลขานุการ

(5) นางศศิธร แทนรินทร์ ผู้ช่วยเลขานุการ

(6) นายกัมปนาท อานุกาภาพแสนยากกร ผู้ช่วยเลขานุการ

1. การประชุมคณะกรรมการฯ มี มติการประชุมครั้งนี้ ให้มีหลักการเจรจาไกล่เกลี่ยต่อรองมูลหนี้ขอยุติดอกเบี้ยตามคำพิพากษา ณ วันที่ศาลอ่านคำพิพากษา หรือวันที่ครบกำหนดต้องปฏิบัติตามคำพิพากษา และ ขอแบ่งชำระเป็นงวดๆ โดยมีแผนชำระ 3 ปี 5 ปี 10 ปี

การประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 3/2564 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2564 มติการประชุมครั้งนี้

ข้อ 1 ผู้ฟ้องคดียินยอมหยุดดอกเบี้ย ณ วันที่ชำระเงินงวดแรก (หยุดดอกเบี้ย ณ วันที่ 30 เมษายน 2564) จำนวนทั้งสิ้น 15,380,452.73 บาท (เงินต้น = 8,472,480 บาท + ดอกเบี้ย = 6,907,972.73 บาท) โดยแบ่งชำระ เป็น 3 งวด ดังนี้ งวดที่ 1 ชำระร้อยละ 40 ของจำนวนเงินทั้งหมด จำนวน 6,152,181.09 บาท ชำระภายในวันที่ 30 เมษายน 2564 งวดที่ 2 ชำระร้อยละ 40 ของจำนวนเงินทั้งหมด จำนวน 6,152,181.09 บาท ชำระภายในวันที่ 30 เมษายน 2565 งวดที่ 3 ชำระร้อยละ 20 ของจำนวนเงินทั้งหมด จำนวน 3,076,090.55 บาท ชำระภายในวันที่ 30 เมษายน 2566 หากผู้ถูกฟ้องคดีไม่สามารถปฏิบัติตามข้อ 1 ได้ผู้ฟ้องคดีขอคิดดอกเบี้ยตามคำพิพากษา ผู้ฟ้องคดี หรือผู้รับมอบอำนาจจากผู้ฟ้องคดี จะทำสัญญาการชำระหนี้ตามข้อตกลง ในวันที่ชำระเงินงวดแรก

ข้อพิจารณา

มูลหนี้ตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.1107/ 2563 นั้น เกิดจากการดำเนินโครงการจัดการศึกษาภายนอก มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ในพื้นที่ จังหวัดยโสธร อำนาจเจริญ และจังหวัดร้อยเอ็ด และบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (กศ.พม.) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิกับโรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการ เพื่อร่วมมือกันจัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 1/2550 เป็นต้นไป ข้อตกลงความร่วมมือในการดำเนินงานมีดังนี้

ข้อ 1 กำหนดให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการโครงการ การบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบ ดังนี้

(1.1) มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มีหน้าที่ในการสรรหาอาจารย์ ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิ การจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี การทำวิทยานิพนธ์ และการสอบประมวลผลความรู้ กำกับดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามระเบียบ

ข้อบังคับและวิธีปฏิบัติของมหาวิทยาลัย และอนุมัติปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาตามโครงการ

(1.2) โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี มีหน้าที่อำนวยความสะดวกในสถานที่ทำการเรียนการสอนเพื่อจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และวิธีปฏิบัติของมหาวิทยาลัย

(1.3) โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือในกระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมโครงการ

(1.4) โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี มีหน้าที่ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ เก็บรักษาและบริหารงบประมาณตามความรับผิดชอบที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิมอบหมาย โดยให้โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี บริหารงบประมาณร้อยละ 60 มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิร้อยละ 40 นอกจากนี้ โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยี มีสิทธิได้รับเงินค่าบำรุงศูนย์การศึกษาที่เรียกเก็บจากนักศึกษาในอัตรา 1,500 บาท ต่อ 1 คน ต่อ 1 ภาคเรียน ตามประกาศของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิว่าด้วยการเก็บเงินและจ่ายเงินค่าบำรุงการศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2550

เห็นว่า บันทึกข้อตกลงมีวัตถุประสงค์ให้โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยีอำนวยความสะดวกในสถานที่ทำการเรียนการสอน ช่วยเหลือในกระบวนการคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมโครงการ และร่วมมือในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมต่างๆ และบริหารงบประมาณตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิมอบหมาย มีลักษณะเป็นการให้โรงเรียนยโสธรพัฒนวิชาการเทคโนโลยีเข้าร่วมงานจัดทำบริการสาธารณะด้านการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิในพื้นที่จังหวัดยโสธร จังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดอำนาจเจริญ อันเป็นการจัดการศึกษานอกสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ถือเป็นจัดการศึกษาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 และสภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแล

กิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย และโดยเฉพาะให้มีอำนาจและหน้าที่ อนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ตามมาตรา 18 (11) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ซึ่งการใช้เงินรายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้มีกำหนดหลักเกณฑ์ไว้ ดังนี้ การใช้เงินรายได้ประเภทต่างๆ

(1) เงินรายได้ตามข้อ 11 (1), (3) และ (5) ให้ใช้กรณีต่อไปนี้ (ก) ใช้เพื่อการบริหารการศึกษา การจัดการศึกษา การปรับปรุงคุณภาพการศึกษา การวิจัยการบริการวิชาการแก่สังคม การส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมสวัสดิการ และการพัฒนาบุคลากรในมหาวิทยาลัย (ข) ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ที่อธิการบดีเป็นผู้เสนอ โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการเงินรายได้ ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ตาม (ก)... (3) เงินรายได้ตามข้อ 11 (6) ให้ใช้ได้ตามระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการเงินรายได้ โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย

การใช้เงินรายได้ ตามข้อ 11(6) แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ว่าด้วย การบริหารเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พ.ศ. 2557 คือ รายได้หรือผลประโยชน์อื่น ให้ใช้ได้ตามระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการเงินรายได้ โดยความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย ซึ่งตามระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้เงินคงคลัง พ.ศ. 2562 ข้อ 3 กำหนดว่า “เงินคงคลัง” หมายความว่า เงินรายได้ที่มหาวิทยาลัยเก็บรักษาไว้ในอัตราไม่น้อยกว่า ร้อยละ 20 ของเงินรายได้ หรือตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด และให้รวมถึงเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายภายหลังสิ้นสุดปีงบประมาณ ตามที่สภามหาวิทยาลัยอนุมัติให้ในแต่ละปีงบประมาณ โดยไม่รวมถึงเงินเหลือปี

การชำระเงินตามคำพิพากษา ถือว่าเป็นกรณีจำเป็นหรือฉุกเฉิน ที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อมหาวิทยาลัยอันหลีกเลี่ยงมิได้ หรืออื่น ๆ ตาม

ที่สภามหาวิทยาลัยเห็นชอบ โดยให้มหาวิทยาลัยเสนอโครงการ/เรื่อง ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัย และคณะกรรมการเงินรายได้ แล้วนำเสนอสภามหาวิทยาลัยพิจารณาอนุมัติ และให้มหาวิทยาลัยรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ/เรื่องต่อสภามหาวิทยาลัย เมื่อสิ้นสุดโครงการ/เรื่อง หรือภายในเก้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ แล้วแต่กรณี โดยการใช้เงินคงคลังมหาวิทยาลัยต้องรักษาระดับเงินคงคลังไว้ไม่ต่ำกว่าสามสิบล้านบาท ตามข้อ 3 ข้อ 5 (7) (8) และข้อ 6 (1) (2) (3)

ดังนั้น สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จึงมีอำนาจอนุมัติงบประมาณรายจ่ายจากเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย ตามมาตรา 7 และ มาตรา 18 (11) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547 ข้อ 3, ข้อ 5 (7) (8) และข้อ 6 (1) (2) (3) แห่งระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ว่าด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการใช้เงินคงคลัง พ.ศ. 2562 ประกอบข้อ 11 (1) (6), ข้อ 13 (1) และ (3) แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ว่าด้วย การบริหารเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ พ.ศ. 2557

3. สภามหาวิทยาลัยพิจารณาอนุมัติ ดังนี้

(1) สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในคราวประชุมครั้งที่ 3/2564 เมื่อวันที่ 26 มีนาคม 2564 ได้พิจารณาและมีมติ “มอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ นำเสนอขั้นตอนการดำเนินการ และแสดงเงินคงคลังของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่เสนอขอให้ใช้เงินคงคลัง ในการชำระเงินตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.1107/2563”

(2) สภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ในคราวประชุมกรณีพิเศษ ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 7 เมษายน 2564 ได้พิจารณาและมีมติ “อนุมัติเงินคงคลังของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่เสนอขอให้ใช้เงินคงคลัง ในการชำระเงินตามคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด คดีหมายเลขแดงที่ อ.1107/2563”

จากบันทึกที่ฝ่ายนิติการได้สรุปรายละเอียด และตัวเลขต่างๆ นำเสนอให้ผู้เขียนได้ใช้เพื่อสรุปนำเสนอ จึงได้นำรายงานบางส่วนมาเผยแพร่ มีได้ต้องการให้ผู้อ่านตัดสินใจว่าใครมีความผิดอย่างไร แม้ศาลจะพิพากษาให้มีการชำระเงินตามข้อพิจารณาต่างๆแล้ว และจำเป็นต้องดำเนินการตามคำพิพากษาของศาลแล้ว ส่วนมหาวิทยาลัยก็ยังคงต้องดำเนินการตั้งคณะกรรมการหาข้อเท็จจริงตามระเบียบเพื่อไล่เบี่ยงความรับผิดชอบในการละเมิด ที่ต้องรับผิดชอบต่อไป เหล่านี้เพียงนำเสนอ เพื่อเป็นอุทาหรณ์ ให้กับผู้บริหาร และผู้ที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ในการช่วยให้เกิดการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาลและอย่างรอบคอบ

สิ่งที่ยอยากจะแสดงความขอบคุณ ในบรรดาคณาจารย์และพนักงานเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัย ที่ได้รับนโยบายที่ต้องการใช้วิธีการเจรจาไกล่เกลี่ย ที่ถือเป็นแนวทางที่ แม้ศาลยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ก็ยังพยายามสนับสนุนให้เกิดการเจรจา ที่ได้ดำเนินการจนเกิด การเจรจาออนไลน์ และ American Bar Association ซึ่งอาจจะเทียบเคียงกับเนติบัณฑิตยสภาของไทย ได้กำหนดให้มี Dispute Resolution Section หรือ ส่วนสนับสนุนให้เกิดการเจรจาไกล่เกลี่ยที่ เรียกว่า Alternative Dispute Resolution หรือ ADR ผู้เขียนจะนำเสนอเพิ่มเติมในบทที่ ๘ ว่าด้วยเรื่องการสร้างให้เกิด “ผู้ไกล่เกลี่ยในมหาวิทยาลัยและในชุมชน” เพื่อความสมานฉันท์ สันติธรรม ในแผ่นดินไทย

บทที่ 3

การประชุมสภามหาวิทยาลัย ด้วยหลักการสานเสวนาอย่างเข้าถึงและเข้าใจ

ผู้เขียนพยายามใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และพื่อนคลาย แทนการใช้กฏกติกาที่บางครั้งอาจจะดูเคร่งครัดจนเกินไป จนถึงมีแต่การตรวจสอบ เอาผิด เอาถูก เอาแพ้ เอาชนะกัน จนบางครั้งอาจดูเหมือนการโต้เถียงแบบการอภิปรายไม่ไว้วางใจ โดยพยายามใช้การสื่อสารและทำความเข้าใจ ในแนวทาง ยุติธรรมสมานฉันท์การสานเสวนา (Dialogue) มากกว่าการโต้เถียง หรือ (debate) และใช้อำนาจในการให้ความรู้ (knowledge is power) ดังได้กล่าวแนวทางที่เซอร์ฟรานซิสเบคอนได้อธิบายไว้ และผู้เขียนได้นำไปใช้ก่อนหน้านี้ ในหลายๆ ครั้ง เช่นก่อนการลงพื้นที่ในการนำพาผู้ที่เห็นต่าง ให้มาทำกิจกรรม สานเสวนา หรือประชาเสวนาในหลายๆ เวที ที่จะต้องทำต่อเนื่อง โดยการ จัดการให้ความรู้ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือ workshop ในทุกๆ ครั้ง หรือหลายครั้ง ในรูปแบบที่คล้ายคลึงกันอย่างได้ผล ดังเช่นที่ได้นำเสนอในเรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาและการสานเสวนาหาทางออก เช่นในกรณี ปัญหา ความขัดแย้งโรงงานปิโตรเคมีที่ได้ยกตัวอย่างแล้วในประเด็น ที่นำมาใช้ในการเจรจา ซึ่งถือเป็นประสบการณ์และเป็นบทเรียนที่จะต้องนำมาใช้ในการหาทางออกของความเห็นต่างจนเกิดฉันทามติ ที่ไม่ใช้การประชุมแบบยกมือลงมติหรือโหวตดูเสียงข้างมาก ซึ่งการโหวตดังกล่าว ผู้ชนะก็จะดีใจส่วนผู้แพ้ก็จะไม่พอใจในองค์กรขนาดเล็กไม่ว่าจะเป็นคณะวิชา ไม่ว่าจะหน่วยงาน เช่นที่ประชุมคณบดี ที่ประชุมภาควิชา หรือแม้แต่ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัย ที่หากมีการยกมือโหวตก็จะเกิดความรู้สึกของการแบ่งแยกของการมีความเป็น **พวกเขาพวกเขา** พวกผู้บริหาร พวกผู้ถูกบริหาร ซึ่งหลายๆ คนอาจจะมองว่าเป็น

ประชาธิปไตย กระบวนการประชาธิปไตยที่ผู้เขียนได้เคยแปลหนังสือเรื่องการเมืองภาคพลเมือง หรือ Politics for People หนังสือดังกล่าวแล้ว ที่เขียนโดย David Mathews ซึ่งเป็นอดีตรัฐมนตรีศึกษาสาธารณสุขและสวัสดิการสมัย Gerald Ford เป็นประธานาธิบดี และต่อมา มาเป็นประธานมูลนิธิเคทเทอร์ริง หรือ Kettering Foundation หนังสือการเมืองภาคพลเมือง ได้กล่าวถึง ประวัติศาสตร์ของ ประชาธิปไตย และการเมือง ในสหรัฐอเมริกา ว่า จุดเริ่มต้นของ ประชาธิปไตยของอเมริกานั้น ไม่ได้เกิดโดย George Washington หรือ Thomas Jefferson ที่พวกเราได้เรียนรู้กันมา จากการที่ได้มีโอกาสเดินทางไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่มูลนิธิเคทเทอร์ริง และได้มีประสบการณ์แลกเปลี่ยนรวมทั้งแปลหนังสือ เรื่อง Politics for People หรือการเมืองภาคพลเมืองของ David Mathews ซึ่งได้รับอนุญาต ให้แปลและสนับสนุนการจัดพิมพ์ด้วย จากหนังสือดังกล่าว ทำให้ได้เรียนรู้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกา นั้น กว่าจะมีการเลือกตั้งกว่าจะมีการร่างรัฐธรรมนูญได้มีประสบการณ์ จากการพูดคุยกันก่อนหน้านั้นตั้งแต่สมัย ชาวยุโรปชาวอังกฤษ เดินทางอพยพมายังแผ่นดินที่ปัจจุบันเป็นสหรัฐอเมริกา จึงขออนุญาตนำบางส่วนของหนังสือการเมืองภาคพลเมืองที่พูดถึงเรื่อง จุดเริ่มต้นของประชาธิปไตยในสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นได้อย่างไร

หนังสือ การเมืองภาคพลเมือง ได้พูดถึง จุดเริ่มต้น หรือบิดาของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นไม่ใช่ George Washington หรือ Thomas Jefferson แต่เป็นพลเมืองที่ไม่ค่อยมีใครรู้จักชื่อเท่าไร คือ John Maverick แต่ปรากฏในหลักฐานที่มีการเรียกประชุมเกี่ยวกับรั้วของหมู่บ้าน อาจถือได้ตามที่ David Mathews บันทึกในหนังสือว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ถือกำเนิดมาในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2176 (ค.ศ. 1633) ในเมืองดอร์เชสเตอร์ รัฐแมสซาชูเซตส์ ไมไกลจากเมืองบอสตันเท่าไร เมืองดอร์เชสเตอร์ เป็นที่ราบที่มีทุ่งหญ้าทอดตัวลงไปสู่อ่าว เหมาะอย่างยิ่งในการเลี้ยงสัตว์ เรื่องที่เกิดขึ้นคือ สัตว์เหล่านี้ได้บุกผ่านรั้วเข้าไปยังสนามหญ้าของหมู่บ้าน ทำให้เกิดปัญหาบางอย่าง

แรกคือทำอย่างไรถึงจะป้องกันสนามหญ้าเหล่านี้ อย่างที่สอง ที่ซ้อนปัญหาคือทำอย่างไรจะตัดสินวิธีการจะป้องกันสัตว์เลื้อยไม่ให้เตลิดออกไป ที่เมืองดอร์เชสเตอร์ ในปี พ.ศ.2176 (ค.ศ. 1633) ขณะนั้นยังไม่มืองค์กรปกครองท้องถิ่นที่จะเข้ามาดูแลปัญหาเหล่านี้ ไม่มีแม้กระทั่งเวทีที่จะจัดตั้งขึ้นเพื่อพูดคุยอภิปรายกัน ในประเด็นปัญหาสาธารณะ มีที่แห่งเดียวที่มีการพบปะกันก็คือโบสถ์ และการไปโบสถ์วันอาทิตย์ก็ไม่ใช่สถานที่ที่จะพูดคุยกันในประเด็นปัญหาเรื่องสังคมโลก เช่น เรื่องวักก็ตี แพะก็ตี ญูดนี่นั่นเองที่ **จอห์น มาเวอร์ริค** ซึ่งเป็นพระนักบวชได้เข้ามาช่วยดูปัญหาแม้คำพูดของเขาจะไม่ได้ถูกบันทึกเอาไว้ก็ตาม เราอาจจะนึกภาพออกว่า เขาน่าจะพูดว่า **“เรามีปัญหา เราจำเป็นต้องพูดคุยเกี่ยวกับปัญหา”** มาประชุมกันวันจันทร์นี่แหละ เรามักจะได้รับการสอนในโรงเรียนด้วยประโยคที่ปลุกเร้าเช่นว่า จงให้เสรีภาพกับฉันหรือมิฉะนั้นก็จงตายไปเถอะ แต่จากข้อสังเกตของจอห์น มาเวอร์ริค ว่า **เรามีปัญหาเรามาดูคุยกันเถอะ** นั้นควรจะได้รับบันทึกลงไปในประวัติศาสตร์ว่า **เป็นสุนทรพจน์ทางการเมืองที่เป็นหัวใจหรือแก่นแท้ที่สำคัญ คนอเมริกันเกือบทุกคนได้ยินและพูดคำพูดนี้ครั้งแล้วครั้งเล่า** เรื่องราวที่ได้ก่อให้เกิดการประชุมสภาเมืองครั้งแรก ได้สร้างให้เป็นประเพณี นิยมทางการเมือง บรรดาผู้ที่อยู่ในอาณานิคม (สมัยเริ่มต้นนั้นแต่ละรัฐยังเป็นอิสระต่อกัน จึงเรียกว่า อาณานิคม และอังกฤษได้เข้ามาควบคุม) สภาเมืองจะมีการมาพบกันทุกเดือนไม่ใช่เพียงเมื่อวัวหลุดออกไป การมา พบปะพูดคุยกันของคนเมืองดอร์เชสเตอร์ได้นำไปสู่ความเป็นสถาบันที่ได้กลายเป็นรากฐานของระบบการเมืองของอเมริกา นั่นคือการประชุมสภาเมือง อย่างไรก็ตาม การประชุมที่เกิดขึ้นครั้งนั้นไม่เหมือนการประชุมสภาเมืองทุกวันนี้เลย ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นที่ซึ่งบรรดาเจ้าหน้าที่หรือผู้แทน เรียกประชุมเพื่อพูดและบางทีก็ตอบคำถามต่างๆ (น่าจะเหมือนสมัยผู้ใหญ่อลี ในประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2504 ที่ว่า **พ.ศ. สองพันห้าร้อยสี่ ผู้ใหญ่ลิตีกลองประชุม ชาวบ้านต่างมาชุมนุม ที่บ้านผู้ใหญ่อลี ต่อไปนี้ผู้ใหญ่อลีจะขอกล่าวถึงเรื่องราวที่ได้ประชุมมา**

“**ทางการเขาสั่งมาว่า ให้ชาวนาเลี้ยงเบ็ดและสุกร**” ทางการเขาสั่งมาว่า น่าจะเป็นลักษณะที่ ประชาชนมาฟังอย่างเดียวเหมือนในอเมริกาหรือเปล่า (ไม่มีโอกาสสอบถามเลย) การประชุมสภาเมืองก่อนนั้นจะเป็นเวทีสำหรับการประชาเสวนา หรือการสานเสวนาของประชาชน(public deliberation) และบ่อยครั้งที่ประชาชนจะสามารถสะท้อนปัญหาออกมา คำมันสัญญาหรือข้อตกลงร่วมกันเหล่านี้เป็นเหมือนกรอบผูกมัดที่ยึดโยงชุมชน ยึดโยงอาณานิคมเข้าด้วยกันและเป็นพื้นฐานสำหรับความบากบั่นพยายามร่วมกัน แนวคิดของการเมืองภาคพลเมือง เราจะนำไปพูดคุยนำเสนอต่อในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างความสมานฉันท์ ของการเมืองท้องถิ่นไม่ซื้อสิทธิขายเสียง อีกครั้ง ในหนังสือ เล่มนี้

กระบวนการอย่างหนึ่ง ที่ ได้นำมาใช้ คือการสานเสวนา หรือ dialogue ที่ได้อ้างอิงไปแล้ว ในบทสรุป ข้างต้น จะขออธิบายเพิ่มเติมจากที่ได้มีโอกาส เดินทางไปรับการอบรม เรื่อง The Power of Dialogue ที่จัดขึ้นโดย Public Conversations Project การสานเสวนา หรือการสานเสวนาหาทางออก ที่โสฬส ได้ถอดความ และอ้างอิงไว้ ในหนังสือเล่มนี้แล้ว จากหนังสือ ชื่อ Dialogue และที่ Adjunct Professor Dr. Sandra Hodge ที่ได้เดินทาง มาจัดอบรมร่วมกับผู้เขียนให้กับอาจารย์และเจ้าหน้าที่ทั้งที่สถาบันพระปกเกล้า และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในเรื่อง Deliberative Dialogue หรือการสานเสวนาสู่ทางออก อย่างสร้างสรรค์ ทำให้ได้รับรู้กระบวนการเปรียบเทียบระหว่าง Debate Dialogue และ Deliberation ที่จะขออนุญาตนำเสนอตารางดังกล่าวประกอบในหนังสือนี้อีกครั้งด้วยตารางภาษาไทย

ลักษณะของการโต้แย้ง, การสานเสวนา และการเสวนาหาทางออก		
โต้แย้ง Debate	การสานเสวนา Dialogue	การสานเสวนาหา ทางออกDeliberation
แข่งขัน โต้แย้ง สนับสนุนความเห็นเรา หาเสียงข้างมาก ชักจูงใจ พยายามเจาะลึกลงไป โครงสร้างแน่นตึง พูดแสดงออก โดยปกติรวดเร็ว ทำความเข้าใจ ชนะ/แพ้	แลกเปลี่ยน อภิปราย สร้างสัมพันธ์ ทำความเข้าใจ แสวงหาความเข้าใจ เชื่อมเข้าหากัน โครงสร้างหลวมๆ ฟัง โดยปกติใช้เวลา ทำความเข้าใจ ไม่ตัดสินใจ	ชั่งน้ำหนักดู เลือก ตัดสินใจเลือก แสวงหาจุดทับซ้อน แสวงหาความเห็นร่วม ตีกรอบเพื่อตัดสินใจเลือก โครงสร้างยืดหยุ่น เรียนรู้ โดยปกติใช้เวลา ทำความเข้าใจ หาความเห็นร่วม

บรรดาผู้ที่มาทำงานก็ดี มาเรียนก็ดี เมื่อมาอยู่ชัยภูมิ แม้อาจจะไม่ใช่คนชัยภูมิโดยกำเนิด แต่ได้มาสักการะ และเรียนรู้ประวัติจนซึมซับ แนวคิดของผู้ที่เป็นพ่อเมืองท่านแรกของชัยภูมิ อาจถือได้ว่าเป็นลูกหลาน เจ้าพ่อพญาแล ได้ เรียนรู้ แนวทาง ที่มีบันทึกปรากฏอยู่ในแผ่นกระดานที่จารึก และพูดถึงการปกครอง ที่ พญาแล ในฐานะ พ่อเมืองของชาวชัยภูมิ ที่ในตอนแรก กษัตริย์ลาว ได้สถาปนา และต่อมาภายหลังพญาแลได้เข้าสวามิภักดิ์ต่อแผ่นดินสยาม และ ยังได้ช่วยทำนุบำรุงประชาชนทั้งไทยและลาว จนพระมหากษัตริย์ไทยได้ทรงโปรดเกล้าแต่งตั้งเป็นพระยาภักดีชุมพล ถึงแม้ พญาแลจะเป็น คนลาวโดยกำเนิดและตามประวัติศาสตร์ได้อพยพข้ามลำน้ำโขง พาพี่น้องลาวมาหาที่เพาะปลูกทำมาหากิน จนผู้คนในละแวกใกล้เคียงได้เข้ามาอาศัยอยู่กันเป็นชุมชน

ขนาดใหญ่จนหนังสือ ศิลปวัฒนธรรมได้นำประวัติบางตอนมาลงพิมพ์ไว้จึงขอ อนุญาตนำมาอ้างอิงในเรื่อง “ปาฏิหาริย์เจ้าพ่อพญาแล” จากสายสัมพันธ์ เจ้าอนุวงศ์ ลู่อธิพล ต่อชัยภูมิยุคแรก”²⁴ แต่ก็มาสวามิภักดิ์ กับ ประเทศ สยามบันทึกที่เขียนไว้ ในบอร์ต เบื้องหลัง รูปปั้น พญาแล ที่ศาลเจ้าพ่อ มีประวัติ บางส่วน ผู้เขียนได้นำมาอ้างอิงเสมอในช่วงการแก้ปัญหาทางออกของความ เห็นต่างในการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อก็ดี ในการชวนให้พี่น้องประชาชนชาวชัยภูมิ มาร่วมโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงก็ดี ได้พูดนำถึงวิธีการ ปกครองทั้งด้วยความปรองดอง และซื่อสัตย์ ดังนั้น พวกเราชาวชัยภูมิ จะต้อง ไม่ทะเลาะกัน และจะต้อง หันหน้ามานั่งพูดคุยกัน เพื่อสร้างให้เกิดความ ปรองดอง ถือว่าเป็นผู้ที่ต้องสืบทอด เจตนารมณ์ของพ่อเมืองคนแรกของชัยภูมิ ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือแต่งตั้งก็ตาม มาอยู่ชัยภูมิจะต้องสมัครสมานสามัคคี ปรองดอง ไม่ใช่ความรุนแรง จะถือว่า ไม่ปฏิบัติตาม นโยบายของ พ่อเมืองชัยภูมิ ท่านแรก รวมถึงในการบริหารมหาวิทยาลัย ราชภัฏชัยภูมิ หลายครั้ง ก็จะถูกกล่าว เตือนให้กับ อาจารย์ พนักงาน ข้าราชการ นักศึกษา ว่าการมาทำงานที่ชัยภูมิ จะต้องทำงานด้วย ความปรองดอง และมีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่ง ก็เป็นนโยบาย ที่ได้ปรากฏให้เห็น ในประวัติของเจ้าพ่อพญาแล ทำให้การดำเนินการ ทาง การ บริหารที่ดี การที่จะ ทำงานร่วมกัน ถือเป็น เกณฑ์เกียรติยศ หรือ Honor Code ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป ใน เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับ ความสุจริตทางวิชาการ อีกครั้ง หนึ่ง

จากปัญหาทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ที่ผ่านมา ที่เกิดความขัดแย้งในความคิดเห็นและผลประโยชน์อย่างรุนแรง เกิด ความแตกแยกที่แม้ผู้ที่ถือหางแต่ละฝ่ายก็ไม่อาจจะมองหน้ากันได้ในชุมชน ใน หมู่บ้าน ในตำบล กับทั้งมีผลกระทบต่อชีวิต จิตใจ จนยากต่อการเยียวยาและ พัฒนาเลยไปเกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน จนเกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจและ

²⁴ เอกรินทร์ พึ่งประชา (๒๕๕๑) อธิฤทธิ์ เจ้าพ่อพญาแล หนังสือพิมพ์ ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพฤษภาคม 2551

มีความเห็นร่วมกันที่จะต้องมีการปฏิรูปสังคม การศึกษาการเมือง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมาทบทวนแนวคิดถึงความเป็นไปได้จากตัวอย่างของการเมืองในระดับท้องถิ่นที่อาจจะเป็นต้นแบบสู่ความปรองดองระดับชาติได้ไหม ศ.นพ.ประเวศ วะสี²⁵ ได้พูดไว้ในหนังสือ “ปฏิรูปประเทศไทย การบริหารประเทศให้ได้ผล” ตอนหนึ่งว่า “ฐานประเทศต้องเข้มแข็ง ชุมชนท้องถิ่นต้องจัดการตนเองได้” อาจารย์ได้อธิบายว่า “โครงสร้างใดๆจะมั่นคงฐานต้องแข็งแรง ประเทศก็เช่นเดียวกัน ฐานของประเทศ คือชุมชนท้องถิ่น การรวมศูนย์อำนาจการปกครอง คือ การทำลายฐานของประเทศให้อ่อนแอ ประเทศทรุด ในการปฏิรูปประเทศคราวนี้ (พ.ศ. 2557) ต้องคืนอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเอง ในรูปของชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง ต้องสนับสนุนในห้วงค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งทุกทาง รวมทั้งการมีบทบาทในการกำหนดนโยบายระดับชาติด้วย” ดังนั้นจึงควรมาศึกษาทำความเข้าใจในการสร้างฐานที่สมานฉันท์ก่อน

ขั้นตอนการดำเนินงานของการประชาเสวนาหาทางออกสู่ฉันทามติ 11 ขั้นตอน

ในกระบวนการสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดฉันทามติ ผู้เขียนและทีมงาน (อาจารย์สุจินต์ หรสิทธิ์) ได้ออกแบบกิจกรรมไว้ทั้งหมด 11 ขั้นตอน และได้นำไปปฏิบัติในพื้นที่หลายแห่งจนประสบความสำเร็จอย่างดีโดยโรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรมรักศุกลุร่วมกับสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ได้ปรับแนวคิดจากเดิมที่ใช้ SWOT มาใช้ SOAR ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เรียกว่า สุนทรีย์ปริศนี (Appreciative inquiry) ของ

²⁵ ประเวศ วะสี. 2557. ปฏิรูปประเทศไทย “การบริหารประเทศให้ได้ผล” สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาพ (สปพส.). สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.). หน้า 19. บริษัทมาตาการพิมพ์นนทบุรี.

Dr. Cooperrider²⁶ และผู้เขียน ได้ปรับเปลี่ยนโดยเติม N และ E คือ Need และ Empathy ซึ่งหมายถึงในการดำเนินงานสู่ฉันทามติหากใช้ SWOT เราจะไปติดกับเรื่องการวิเคราะห์ปัญหาซึ่งจะใช้ Root cause of mistake และกลายเป็นไปวิเคราะห์ว่าทำไมทำงานไม่สำเร็จหรือคนที่ก่อปัญหา คือใครยังทำให้เกิดความขัดแย้งไปสู่การหาคนถูกคนผิด ไม่อาจนำไปสู่ฉันทามติ (Consensus) หรือแม้แต่ความเห็นร่วม Common Ground กระบวนการ Appreciative Inquiry หรือสุนทรียปริศนิจจะใช้กระบวนการวิเคราะห์ Root Cause of Success ที่องค์กรได้ประสบความสำเร็จมาแล้วก่อนหน้านี้ได้อย่างไร และใช้การมองไปสู่อนาคตทำให้การกำหนดโจทย์ในขั้นตอนที่ 6 ในช่วงประชาเสวนา (Public Deliberation) ทำได้ดีกว่า เช่น เราจะพัฒนาหน่วยงานของเราอย่างไรในอีกสองปีข้างหน้า การเปรียบเทียบภาพรวมของทั้ง AI, Problem Solving, และแนวทางการตั้งคำถามรวมถึงแนวคิด Restorative Justice หรือยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มองไปสู่อนาคต

26 David L.Cooperrider and Diana Whitney (2005) Appreciative Inquiry, A Positive Revolution in Change Berrett-Koehler Publishers, Inc, Oakland, CA.USA

สุนทรียปรัชญา สป. / Appreciative Inquiry : AI	
<p>Problem Solving การแก้ปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> • Root Causes of the Problems (Root Causes Analysis : RCA) การวิเคราะห์ต้นเหตุของปัญหา • Problem Solving การแก้ปัญหา Question to find the Mistake in human ตั้งคำถามเพื่อหาความผิดพลาดในคน • SWOT : Strength, Weakness, Opportunity, Threat ความเข้มแข็ง, ความอ่อนแอ, โอกาส, ความเสี่ยง • Retributive Justice ความยุติธรรมแห่งการแก้แค้นเอาคืน • Arrogance ความยะโสโอหัง Debate ได้แย้ง • Right/ Wrong ถูก/ผิด • Look into the Past Wrong มองไป สู่ความผิดพลาดในอดีต Situation Blaming การตำหนิ สถานการณ์ 	<p>Appreciative Inquiry การใช้สุนทรียปรัชญา</p> <ul style="list-style-type: none"> • Root Causes of Success (RCS) การวิเคราะห์ต้นเหตุของความสำเร็จ • Appreciative Inquiry สุนทรียปรัชญา • Question to find the Best in human / in Organization/in Community ตั้งคำถามเพื่อหาสิ่งที่ดี ดีที่สุดในคน/ในองค์กร/ในชุมชน • SONEAR : Strength, Opportunity, Needs, Empathy, Aspiration, Result. (SONEAR; N: Needs, E: Empathy) ความเข้มแข็ง, โอกาส ความต้องการ (ความจำเป็น) ความร่วมรู้สึก ความปรารถนา ผลลัพธ์ • Restorative Justice ความยุติธรรมแห่งความสมานฉันท์ • Sufficiency ความพอเพียง • Dialogue/ Deliberative Dialogue การสานเสวนา/เสวนาหาทางออก • Win/Win ชนะ/ชนะ • Look into the Future Promise มองไปสู่แสงสว่างแห่งอนาคต • Situation Awareness/Recurrent training ความตระหนักในสถานการณ์/ การให้มีการฝึกอบรมบ่อยๆ
Vanchai Vatanasapt ปรับปรุง 2022	

กระบวนกร 11 ขั้นตอนจะประกอบในแต่ละขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1: การศึกษาข้อมูลเชิงลึกทุกด้านโดยมองถึงจุดแข็ง หรือ ความดี ความเก่งของคนในองค์กรหรือชุมชน (*Strength*)

ขั้นตอนที่ 2: เข้าพบผู้ที่เกี่ยวข้องสร้างความสัมพันธ์ (*Relationship*) พิจารณาว่าจากจุดแข็ง ความเก่ง นั้นมองไปสู่อนาคตถึงโอกาส (*Opportunity*) อย่างไรบ้าง

ขั้นตอนที่ 3: เข้าไปพบกับชุมชนจากความสัมพันธ์เกิดโอกาสที่จะสร้างความเข้าใจ (*Understanding*) และพิจารณาถึงความปรารถนา (*Aspiration*) ที่จะมองสู่อนาคต ขณะเดียวกันใช้อำนาจชนิดที่มีอำนาจสูงสุดคือให้ความรู้หรือ *knowledge is power* แทนการใช้อำนาจแบบเดิม ๆ ที่แต่เดิมมักจะใช้อำนาจที่เป็นการบังคับหรือใช้อำนาจเหนือ (*Power Over*) ซึ่ง แอลวิน ท็อฟเลอร์ (*Alvin Toffler*)²⁷ ที่พูดถึง *คลื่นสามลูก* ในยุคแรกที่คนเราหันมาทำเกษตรโดยรวมกลุ่มกัน ปลูกพืช ผัก ผลไม้ เลี้ยงสัตว์ ที่ท็อฟเลอร์ เรียกว่ายุคปฏิวัติเกษตรกรรม (*Agricultural Revolution*) เมื่อหนึ่งหมื่นปีที่แล้ว อำนาจจะอยู่กับคนที่มีที่ดินและสามารถสร้างผลผลิตได้มากกว่า ต่อมาเมื่อประมาณ 350 ปีกว่าได้มีการคิดค้น เครื่องจักรไอน้ำและมีการผลิตสิ่งของออกมาได้ครั้งละมากๆ (*Mass Production*) ยุคนี้เรียกว่า *ยุคปฏิวัติอุตสาหกรรม* (*Industrial Revolution*) ผู้ที่มีที่ดินแรงงานและทุนก็จะมีอำนาจมาก เป็น *คลื่นลูกที่สอง* ต่อมาช่วงประมาณปี ค.ศ.1956(พ.ศ.2499) มีการคิดค้นเครื่องคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ โทรศัพท์ ก็เข้าสู่ *คลื่นลูกที่สาม* หรือ *ยุคปฏิวัติข้อมูลข่าวสาร* (*Information Revolution*) แต่ข้อมูลก็ยังไม่ทำให้คนที่มีอำนาจมากเท่ากับเรื่องของความรู้ ดังที่ได้กล่าวถึง ฟรานซิส เบคอน (*Francis Bacon*) ว่าเป็นคนแรกๆที่พูดถึง *ความรู้คืออำนาจ* ที่นำไปใช้ใน **ขั้นตอนที่ 4** การให้ความรู้เกิดความเข้าใจ

²⁷ Alvin Toffler. (1990) *Power Shift, Knowledge, Wealth and Violence at the edge of the 21st century*. Bantam Books.

และสร้างความสัมพันธ์ และมีโอกาสประชุมร่วมกับภาคประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทำความเข้าใจและแจ้งให้รับทราบเกี่ยวกับรายละเอียดและวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งภาคประชาชนยินดีเข้าร่วมโครงการ

ขั้นตอนที่ 4: เป็นขั้นตอนให้ความรู้ในกระบวนการ*สร้างฉันทามติ* และการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง Meaningfull Public Participation จัดทำหลักสูตรและอบรมให้ความรู้ในหลักสูตรการจัดการความขัดแย้งโดยสันติวิธี

ขั้นตอนที่ 5: ใช้ Focus Group พิจารณาถึง *Need* หรือความต้องการที่ไม่ใช่ *Want* แต่เป็นความจำเป็น (Need) แต่ละชุมชนกลุ่มละประมาณ 10-30 คน เพื่อหาประเด็นของ Need ชุมชน/ทุกภาคส่วน ด้วยความเข้าใจทั้งความต้องการและเข้าใจความรู้สึก หรือ ที่ราชบัณฑิตสภาใช้คำว่า *“ความรู้ร่วมรู้สึก”* (Empathy) ที่เดิมอาจจะยังไม่เข้าใจกันดีนักมาใช้ในการฟังกันและกัน (โดยไม่ตัดสินใจล่วงหน้า) และใช้เวทีสนทนากลุ่มย่อยกับผู้เกี่ยวข้องที่อาจจะมี Need ต่างกันในแต่ละกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 6: จัดประชุมการประชาเสวนา (Citizen Dialogue) สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ กำหนดโจทย์ ร่วมกันในกระบวนการ การประชาเสวนาหาทางออก (public deliberation) เพื่อนำประเด็นที่เป็นโจทย์หรือความปรารถนามาพูดคุยกันและหาทางออกร่วมกัน และจัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันโดยใช้หลักฉันทามติ ลงนามข้อตกลง (MOU) โดยพิจารณาความปรารถนา คือ Aspiration เมื่อมีความปรารถนาร่วมกันก็จะนำไปสู่ผลลัพธ์ (Result) ที่เป็นฉันทามติได้

ขั้นตอนที่ 7: จัดให้มีคณะทำงานสามเสวนา Deliberative Dialogue Team ผู้มีส่วนได้เสียร่วมกันจัดให้มีคณะทำงานในการสามเสวนาหาทางออก จากตัวแทนทุกภาคส่วน คัดเลือกโดยผู้เข้าร่วมประชุม และกำหนดวาระการประชุมร่วมกันในแต่ละเดือน(ต่อเนื่องจากเวทีประชาเสวนาหาทางออกในขั้นตอนที่ 6)

ขั้นตอนที่ 8: ดำเนินการตามกระบวนการที่ได้เรียนรู้ร่วมกันมองสู่อนาคต สร้างฉันทามติซึ่งนำไปสู่ผลลัพธ์ คือ (R-Result) ด้วยการประชุมคณะทำงาน/ถอดบทเรียน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ของการดำเนินงานในพื้นที่ที่ทำให้ประสบความสำเร็จได้อย่างไร และสรุปผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานของแต่ละด้าน

ขั้นตอนที่ 9: การนำไปปฏิบัติ (implementation) ขับเคลื่อนงานร่วมกันตามบันทึกข้อตกลงที่ร่วมกันลงฉันทามติซึ่งคณะทำงานร่วมกันหาทางออกของประเด็นแต่ละประเด็นหรือแต่ละโจทย์ไป ตามข้อตกลงที่ร่วมกันลงนาม (MOU) และมีการส่งตัวแทนเข้าร่วมเป็นคณะทำงาน เพื่อเดินหน้าสู่อนาคตต่อไป

ขั้นตอนที่ 10: ขับเคลื่อนงานและติดตามประเมินผล / ถอดบทเรียน กระบวนการดำเนินงานร่วมกันนั้น ด้วยกระบวนการ Follow up และ Evaluation การติดตามใช้กระบวนการประชุมตามแบบ อปท. 7 คือ หมั่นประชุมกันเนืองนิจ (บ่อยๆ) การประชุม เริ่มพร้อมกันเลิกพร้อมกันเป็นต้น

ขั้นตอนที่ 11: จัดทำสารคดีเพื่อประชาสัมพันธ์/เผยแพร่เพื่อให้เกิดแนวคิดการสร้างให้เกิดวิธีคิดใหม่ในสังคมวิถีใหม่ (New Normal) ช่วยให้เกิดภูมิคุ้มกันหมู่ (Herd Immunity) ที่จะใช้วิธีการสร้างสรรค์ (positive approach) มากกว่ามองความผิดพลาดและเดินหน้าวิเคราะห์ผลสำเร็จของการดำเนินงานในโครงการ ให้ผู้สนใจได้ศึกษาเรียนรู้ในกระบวนการและนำไปใช้กระบวนการวิถีใหม่นี้

บทที่ 4

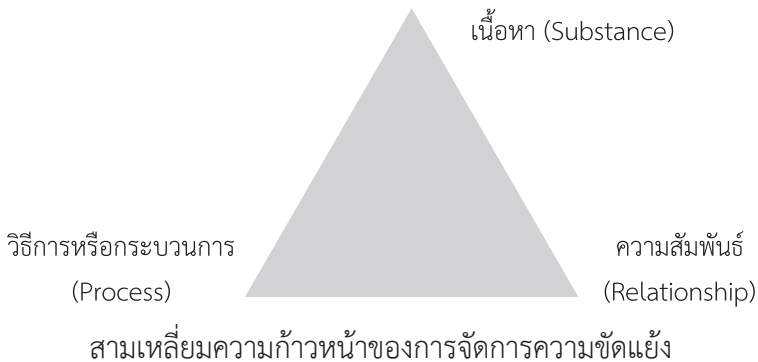
ก้าวข้ามความขัดแย้งสู่ความสามัคคี ด้วยการทำประชาพิจารณ์อย่างมีส่วนร่วม ของ ชาวชัยภูมิในการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อพญาแล

ชาวชัยภูมิที่มีความเห็นต่างกัน ในการที่จะทำนุบำรุงศาลเจ้าพ่อพญาแล โดยฝ่ายหนึ่งเห็นว่าควรจะรื้อสร้างใหม่ เพราะศาลเก่าทรุดโทรมไม่อาจจะซ่อมได้ แต่อีกกลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่าสถานที่เดิมนั้น มีความผูกพันกับประวัติศาสตร์ จำเป็นจะต้องพยายามซ่อมและเชื่อว่ายังสามารถซ่อมได้ ได้มีความพยายามที่จะพูดคุยกัน จากกระบวนการที่ทางผู้ว่าราชการจังหวัด ได้พยายามให้เกิดการเจรจาแต่ยังไม่สำเร็จ ในที่สุดคณะกรรมการศาลเจ้าพ่อพญาแลก็ได้เสนอ ให้ทำประชาพิจารณ์กับประชาชนชาวชัยภูมิว่าจะใช้แนวทางอย่างไรดี ได้มาปรึกษากับผู้เขียนได้แนะนำและร่วมดำเนินการในการทำประชาพิจารณ์ จำเป็นจะต้องทำในรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่เอาข้อยุติของแต่ละ

ฝ่ายไปได้เถียงกัน ต้องใช้กระบวนการประชาเสวนาหาทางออก (Deliberation) แทนการตีเบต (debate) ในที่สุดก็สามารถตกลงกันได้ หลังจากการพูดคุยกันในเวทีประชาพิจารณ์ อย่างมีส่วนร่วมเมื่อวันที่ 6 เมษายน 2564 เกิดฉันทามติ ที่จะเดินหน้าสร้างใหม่ และเอาข้อห่วงกังวลที่จะต้องมีการมาดูแลแบบร่วมกับ ภาคประชาชน และได้มีการวางศิลาฤกษ์สามารถดำเนินการต่อไปได้

สนับสนุนของท่าน **ดร.มณฑิพย์ ศรีรัตนา ทาบุญกานอน** อธิบดีกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เมื่อ พ.ศ. 2547 โดยปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการดำเนินการโครงการขนาดใหญ่ เป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจตรวจสอบ รวมทั้งแก้ปัญหาความขัดแย้งบนพื้นฐานของความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน มีการปฏิบัติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ ต้องได้รับการส่งเสริมรักษาและฟื้นฟูอย่างเป็นระบบ ภายใต้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและชุมชนอันเป็นนโยบายสำคัญของประเทศในขณะนั้น หนังสือดังกล่าวได้มีบทวิเคราะห์ความขัดแย้งจากสามโครงการขนาดใหญ่ คือโครงการโรงไฟฟ้าพลังงานความร้อนจากถ่านหิน ที่หินกรูดที่บ่อนอกและกรณีโครงการท่อส่งก๊าซ และโรงแยกแก๊สธรรมชาติไทยมาเลเซีย ผู้เขียนได้วิเคราะห์ ในบทวิเคราะห์ความขัดแย้งดังกล่าว ถ้าหากจะเปรียบเทียบกับทฤษฎีของ Greg B. Walkers (Oregon State University) โดยใช้หลัก ที่เรียกว่า **สามเหลี่ยมความก้าวหน้าของการจัดการความขัดแย้ง** ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา หรือเป้าหมายในมุมมองของสามเหลี่ยม ถ้าหากจะดำเนินการจะต้องมองไปที่ฐานของสามเหลี่ยม ซึ่งประกอบด้วยวิธีการหรือกระบวนการ และอีกมุมหนึ่งของสามเหลี่ยมที่ฐานคือความสัมพันธ์

โครงการที่เกิดปัญหาความขัดแย้งที่ประจวบคีรีขันธ์ โดยได้นำเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ซึ่งได้มีมติเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม พ.ศ.2541 ให้มีการจัดทำ**ประชาพิจารณ์** โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยรัฐมนตรีประจำสำนัก**นายกรัฐมนตรี**ขณะนั้น คือ**นายสาวิตรี โพธิวิหค** และได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่19/2542 วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2542 และที่ 43/2542 ลงวันที่ 12 เมษายน 2542 และที่ 67/2542 ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 แต่งตั้ง คณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ตามนัยยะข้อ 12 ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ.2539 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิภาคราชการ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชนจำนวน 11 คน โดยมีศาสตราจารย์ ดร. สิปปนนท์ เกตุทัต เป็นประธานกรรมการ ผู้เขียนซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นรองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง ดร.ไกรศักดิ์ ชุมพะวัฒน์

YANCHAI UATANASAPIT 2546

PUBLIC HEARING

ประชาพิจารณ์

เป็นรองประธานคนที่สอง ในคณะกรรมการดังกล่าว ได้นำเรียนที่ประชุมคณะกรรมการประชาพิจารณ์ว่าจำเป็นที่จะต้องมีการมีส่วนร่วม คณะกรรมการประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ มีการประชุมร่วมกันในการทำประชาพิจารณ์ 18 ครั้ง มีการเดินทางไปศึกษาข้อเท็จจริงในพื้นที่โครงการ ได้มีการทำประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงงานไฟฟ้า บริษัท กัลฟ์เพาเวอร์ เจเนอเรชั่น ในระหว่างวันที่ 1-7 สิงหาคม 2542 อย่างไรก็ตามแม้คณะกรรมการประชาพิจารณ์จะพยายามลงพื้นที่พูดคุยกับชาวบ้านก่อนการทำประชาพิจารณ์เป็นทางการ แต่ชาวบ้านได้ปฏิเสธการเข้าร่วมซึ่งได้อธิบายว่าเป็นแค่การปรึกษาหารือ กระบวนการที่ควรเกิดขึ้น คือ กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย คณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้จัดทำประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้า พลังงานความร้อนถ่านหิน หินกรูด บริษัท ยูเนี่ยน เพาเวอร์ ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด ในวันที่ 24-25 กุมภาพันธ์ 2543 ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากกระทรวงทบวงกรมรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำประชาพิจารณ์โครงการก่อสร้างโรงไฟฟ้าที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

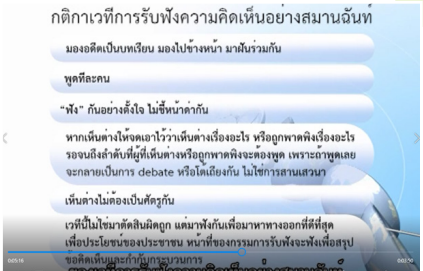
ที่ประชุมคณะกรรมการประชาพิจารณ์ได้จัดให้มีการประชุมเพื่อวิเคราะห์และประมวลข้อเท็จจริงข้อชี้แนะข้อคัดค้านข้อสนับสนุนตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องของตัวเลขข้อมูลต่างๆ อย่างละเอียด รอบคอบเป็นจำนวนแปดครั้งจึงได้นำเสนอรายงานประชาพิจารณ์ตามนัยยะข้อสืบท้าแห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยรับฟังความคิดเห็นสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ.2539 อย่างไรก็ตามกระบวนกรการทำประชาพิจารณ์ดังกล่าวได้รับการคัดค้านเพราะมีการทำน้อยไปและเข้าไป ควรจะทำประชาพิจารณ์หรือลงไปพบปะพูดคุยกับชุมชนอย่างไม่เป็นทางการตั้งแต่เริ่มตระหนักและร่วมปรึกษาหารือถึงทางออก จากความขัดแย้งซึ่งเป็นเรื่องความเชื่อและค่านิยมรวมทั้งเรื่องการจัดซื้อที่ดินที่ไม่โปร่งใส การทำวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม

ผิดพลาด บทสรุปของ การทำกระบวนการประชาพิจารณ์ หากจะเริ่มกระบวนการใหม่ จำเป็นจะต้อง มีการผลักดันในส่วนที่จะให้มีการมีส่วนร่วม **การประชาพิจารณ์ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ** การทำประชาพิจารณ์ โครงการ ทั้งสองคือการสร้างโรงไฟฟ้าทั้งที่บ่อนอกและบ้านกรูด จึงไม่ประสบความสำเร็จแต่ สิ่งที่ได้เรียนรู้คือกระบวนการทำประชาพิจารณ์นั้น ไม่ใช่ เป็นเรื่องของรัฐที่จะนำมาบอกประชาชนว่าจะทำอะไร หรือได้ตัดสินใจแล้วโดยเฉพาะ จัดหาที่ดินเรียบร้อยแล้ว และมี วันเวลาที่กำหนดว่าจะต้องเริ่ม การดำเนินการโครงการเมื่อไรอย่างไร จำเป็นที่จะต้องให้ประชาชนหรือพลเมืองมีส่วนร่วม ตั้งแต่เห็นความจำเป็นของการมีโรงไฟฟ้า หรือ การสร้างสาธารณูปโภคหรือ โครงการใดก็ตาม ตั้งแต่เริ่มต้น ไม่ใช่รัฐตัดสินใจแล้ว จึงไปบอกประชาชนให้รับรู้รับทราบเฉยๆ ดังนั้น กระบวนการ ทำประชาพิจารณ์ เป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อน ผู้เขียนได้พยายามเสนอแนะระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีรับฟังความคิดเห็นควรจะเป็นระเบียบด้วยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เหมือนที่ประเทศเกาหลีทำ มี Conflict Impact Assessment (โปรดอ่านท้ายบทนี้)

อีกประสบการณ์ในการทำประชาพิจารณ์ในการประมูลเครือข่ายโทรศัพท์ของคณะกรรมการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

ผู้เขียนเองได้มีส่วนในการเสนอ ให้คณะกรรมการ กสทช. ซึ่ง ได้เชิญให้ผู้เขียนร่วมเป็นคณะกรรมการการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินการที่จะออกกติกา การให้มีการประมูลเครือข่ายโทรศัพท์ ซึ่งในการดำเนินการครั้งดังกล่าวร่วมกับ กสทช. จึงใช้แนวทางปรึกษาหารือให้โอกาสของภาคประชาสังคม ภาคธุรกิจ และมีส่วนได้ส่วนเสีย ในการแสดงความคิดเห็น แล้วทางคณะกรรมการ กสทช. จะได้อาประเด็นของความคิดเห็นนั้นๆ ไปพิจารณาดำเนินการตามข้อห่วงใยขอทุกท้วง ก่อนที่จะมีมติชัดเจนในการที่จะทำการประมูลเครือข่ายดังกล่าวการประมูล ดังกล่าวจึงไม่ได้มีข้อร้องเรียนหลังจากดำเนินการ

บทที่ 4 ก้าวข้ามความขัดแย้งสู่ความสมานฉันท์
ด้วยการทำประชาพิจารณ์อย่างมีส่วนร่วม ของชาวจังหวัดชัยภูมิในการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อพญาแล

การทำประชาพิจารณ์ กรณีการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อพญาแล

เมื่อรับที่จะมาช่วยในการทำประชาพิจารณ์ กรณีความเห็นต่างเรื่องศาลเจ้าพ่อพญาแลที่จะปรับปรุงอย่างไร ผู้เขียนจึงให้คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อรับทราบและเข้าใจถึงกระบวนการรับฟังความคิดเห็นที่ไม่ใช่คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อพญาแลจะตัดสินอย่างชัดเจนลงไปอย่างไร แล้วมาบอกพี่น้องประชาชน กระบวนการประชาพิจารณ์หรือการรับฟังความคิดเห็นจะต้องประมวลความเห็นต่างและเอาข้อห่วงใยดังกล่าวนั้นมาพิจารณาและหาทางที่จะสื่อสารกับกลุ่มที่ห่วงใยให้เข้ามามีส่วนร่วมโดยเฉพาะประเด็นที่ภาคประชาชนห่วงใยก็คือการก่อสร้างนั้นมีวิศวกรที่มีคุณวุฒิ ดูแลรับผิดชอบด้วยหรือไม่ และอีกประเด็นก็คือการรับบริจาคเงินในการก่อสร้างมีการตรวจสอบอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้ที่ห่วงใยนั้นรู้สึกว่าเป็นกระบวนการ ที่รับและจ่ายค่าก่อสร้างอย่างโปร่งใสก่อนจำได้ว่าทางท่าน**คณบดีคณະรัฐศาสตร์ ผศ.ดร.พิทักษ์พงศ์ กางการ** และทีมงานซึ่งมี **ผศ.ดร.ว่าที่ร้อยเอก ณัฐดนัย แก้วโพนงาม รองคณบดีคณະรัฐศาสตร์**

ตลอดจนภาคประชาชนพลเมืองของชัยภูมิได้เรียนรู้กระบวนการที่จะหาทางออก เป็นลักษณะที่เรียกว่าประชาเสวนาหาทางออก ในการที่จะตัดสินใจเรื่องที่มีความเห็นต่างจำเป็นที่จะต้องนำไปสู่การใช้**ฉันทามติมิใช่การยกมือไหวด** ว่าใครเห็นด้วยว่าควรจะทำเพียงซ่อมแซมหรือใครเห็นด้วยว่าจำเป็นต้องสร้างใหม่ ซึ่งจะทำให้เกิดความแตกแยกในความเห็นต่างและยากที่จะเยียวยา กระบวนการประชาเสวนานี้เป็นกระบวนการที่สร้างให้เกิดความสมานฉันท์ของชาวชัยภูมิ และก็เชื่อว่าจะสามารถดำเนินการ กับทั้งได้ทราบว่าได้มีการวางศิลาฤกษ์เรียบร้อยแล้วผู้เขียนยังมีความเห็นเรื่องเกี่ยวกับ การสร้างศาลเจ้าพ่อพญาแลเพิ่มเติม ก็คือในฐานะที่เจ้าพ่อพญาแลนั้น เป็นชาวลาวและมีพี่น้องลาวอพยพมาอยู่ในพื้นที่ของจังหวัดชัยภูมิ จำนวนไม่น้อย ผู้เขียนในฐานะที่เคยเป็น **คณะกรรมการสมาคมไทยลาว** ในช่วงที่นายกสมาคมคือท่าน **อาสา สารสิน** และมี **ดร.วีรพงษ์ รามางกูร** เป็นเลขาธิการ ที่ทำงานร่วมกับ**สมาคมมิตรภาพลาวไทย** ที่มีประธานสมาคม คือ **ท่านเพ้า บุนนະพน** เป็น**รัฐมนตรีกระทรวงคมนาคม ของประเทศ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**ผู้เขียนในฐานะกรรมการสมาคม ไทยลาวขณะนั้น และได้เคยผลักดันให้มีการนำประเพณีวัฒนธรรมของอีสานคือประเพณีผูกเสี่ยว ซึ่งเป็นประเพณีที่ ทั้งไทยและลาว ได้ยึดถือในการที่จะเอาเด็กหรือเยาวชนที่มีอายุใกล้เคียงกัน เพศเดียวกันมาผูกข้อมือผูกข้อต่อแขน เพื่อจะได้เป็นมิตรหรือเป็นเพื่อนที่จะต้องช่วยเหลือกันทั้งในยามทุกข์และสุข ผู้เขียนได้รับทราบประเพณีนี้จากท่านอดีตรองกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิของสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิคือ**ท่านรองศาสตราจารย์อุดม บัวศรี** ซึ่งท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องเกี่ยวกับ ประเพณีวัฒนธรรมของอีสานและได้รับทราบเรื่อง การผูกเสี่ยวที่ท่านอดีตหัวหน้ากิ่ง อำเภอเปือยน้อย **ท่านเลื่อน รัตนมงคล** ซึ่งได้เชิญท่านอดีต รองผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น **ท่านรองฯ จรินทร์ กาญจโนมัย** ที่ได้มีโอกาสพูดคุย และแลกเปลี่ยน ความเข้าใจ ในเรื่องผูกเสี่ยว ผู้เขียนได้เรียนท่านรองฯ จรินทร์ ว่าน่าจะนำเสนอท่าน**ผู้ว่าราชการจังหวัด ในขณะนั้น** คือ **ท่านชำนาญ พงษา** เพื่อผลักดันให้เป็นประเพณีประจำจังหวัดขอนแก่น

เพราะถึงแม้จะมีการปฏิบัติการผูกเสี่ยวในหมู่บ้านตำบลหลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่ความเข้าใจของคำว่าเสี่ยวและความเข้าใจของคำว่าผูกเสี่ยวของประชาชนในภาคอื่น น่าจะยังไม่ ถูกต้อง และ คำว่าเสี่ยว กลายเป็นคำล้อเลียน ที่จะด้อยค่า คนอีสาน ท่านอดีตผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น พงณา ได้นำเสนอในที่ประชุมกรรมการจังหวัดขอนแก่นและได้**ผลักดันจนเป็นประเพณีประจำจังหวัดขอนแก่น** โดยมี คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และทั้งองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ให้การสนับสนุน ในการดำเนินการตั้งแต่เริ่มคิดและเริ่มที่จะผลักดันนี้ เกิดขึ้นในช่วงที่ผู้เขียนเป็นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและท่าน**อธิการบดี** คือท่าน**ศาสตราจารย์นายแพทย์กวี ทัตสบุตร** ได้แต่งตั้งให้ผู้เขียนเป็น ประธานคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่นตามที่ทางสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการได้มอบหมายให้กับมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็น “ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาวัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น โดยมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ วันที่ 10 พฤษภาคม 2523

โดยในบทความที่ผู้เขียนได้บรรยายศูนย์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น **ได้ริเริ่มดำเนินการฟื้นฟูวัฒนธรรม โดยร่วมกับจังหวัดขอนแก่นจัดงานประเพณีผูกเสี่ยว เป็นทางการครั้งแรก เมื่อ 6 ธันวาคม 2523** ทั้งนี้ผู้เขียนได้เขียนบทความ เรื่อง “รู้จักกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในหนังสือที่ระลึกเทศกาลไหมขอนแก่นและพิธีผูกเสี่ยว 2524”²⁹

ที่ผู้เขียนนำเรื่อง วัฒนธรรมและเรื่องผูกเสี่ยว มานำเสนอท่านผู้อ่านก็เพื่อที่จะเล่าเสริมให้ฟังว่าในช่วงที่ผู้เขียนเป็น กรรมการสมาคมไทยลาวได้เสนอให้นำท่าน **นายกสมาคมไทยลาวและประธานสมาคมมิตรภาพลาวไทยมาทำพิธีการผูกเสี่ยวร่วมกัน**และสถานที่ที่สำคัญที่พี่น้องลาวและไทยได้มีอนุสรณ์

²⁹ วันชัย วัฒนศัพท์ (2524) รู้จักกับศูนย์วัฒนธรรม จังหวัดขอนแก่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น ในหนังสือที่ระลึกเทศกาลไหมขอนแก่นและพิธีผูกเสี่ยว 2524 (สารานุกรม : ธีระยุทธ ขยันการ) โรงพิมพ์ศิริภักดิ์ ออฟเซ็ทขอนแก่น

สถานที่พระมหากษัตริย์ทั้งไทยและลาวได้ร่วมกันสร้างขึ้นคือ **พระธาตุศรีสองรัก** ที่อยู่ที่จังหวัดเลย โดยพระมหากษัตริย์ทั้งไทยและลาวได้มีสัตยาบันร่วมกันที่จะเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่จะปกป้องผืนแผ่นดินของทั้งสองประเทศร่วมกันตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาประเทศไทยลาวก็ปราศจากการรุกราน เช่นเคยมีมาก่อนหน้าเป็นระยะเวลา ร้อยปีทีเดียว ผู้เขียนจึงมองว่าในฐานะที่พ่อเมืองของจังหวัดชัยภูมิท่านแรกนั้น

เป็นประชาชนจากสปป.ลาวและมาดูแลปกครองคนไทยและคนลาวอยู่ในจังหวัดชัยภูมิ โดยเฉพาะเจ้าพ่อพญาแลหรือที่ได้รับการสถาปนาเป็น **พระยาภักดีชุมพล** ในการก่อสร้างศาลเจ้าพ่อดังกล่าว หากจะทำพิธีเปิดควรจะมีการเชิญนายกรัฐมนตรีทั้งไทยและลาวรวมทั้งภาคประชาชน ภาคราชการ ทั้งสองฝั่งแม่น้ำโขง มาทำพิธีผูกเสี่ยวที่จะเป็นสัญลักษณ์ความรักและสามัคคีของสองประเทศที่ใช้น้ำในลำน้ำโขงร่วมกัน และประเพณีนี้อาจจะกระทำเป็นประจำก็ได้ ดังนั้นศาลเจ้าพ่อพญาแลที่ได้มี การสร้างใหม่อย่างสวยงามและผู้เขียนได้ขออนุญาตประธาน คณะกรรมการศาลเจ้าพ่อพญาแล คือ **รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏ ชัยภูมิ ผศ.ดร.सानนท์ ด้านภักดี** ได้นำรูปทรงแบบที่จะเป็นสถาปัตยกรรมเชิงสัญลักษณ์ของอีสานและลาวให้ปรากฏไว้ในหน้าปกหนังสือเล่มนี้ด้วย

โดยที่พนักงาน อาจารย์ นักศึกษา ที่ส่วนใหญ่เป็นคนชัยภูมิ ที่อาจถือได้ว่าเป็นลูกหลาน เจ้าพ่อพญาแล ได้ เรียนรู้ แนวทาง ที่มีบันทึกปรากฏอยู่ในบันทึก พุดถึงการปกครอง ที่ พญาแล ในฐานะ พ่อเมืองคนแรกของชัยภูมิ ที่พระมหากษัตริย์ไทยได้ทรงโปรดเกล้าแต่งตั้ง ถึงแม้ พญาแลจะเป็น คนลาวโดยกำเนิดและตามประวัติศาสตร์ได้อพยพข้ามลำน้ำโขง พาพี่น้องลาวมาหาที่เพาะปลูกทำมาหากิน จนผู้คนในละแวกใกล้เคียงได้เข้ามาอาศัยอยู่กันเป็นชุมชนขนาดใหญ่จนหนังสือ *ศิลปวัฒนธรรม* ได้นำประวัติบางตอนมาลงพิมพ์ไว้จึงขออนุญาตนำมาอ้างอิงในเรื่อง **“ปาฏิหาริย์เจ้าพ่อพญาแล” จากสายสัมพันธ์เจ้าอนุวงศ์ สู่ อิทธิพล ต่อชัยภูมิยุคแรก**³⁰ แต่ก็มีสวามิภักดิ์ กับ ประเทศสยาม

เมื่อพุดถึงประเทศเพื่อนบ้านพุดถึงสมาคมไทยลาว และสมาคมมิตรภาพลาวไทย จึงอยากจะนำเสนออีกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านอย่างสำคัญ คือ **สถาบันลุ่มน้ำโขง** หรือ **Mekong Institute** หรือ ชื่อเต็มตอนที่ผู้เขียนได้จัดตั้งขึ้นคือ สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง หรือ Institute for Economic Cooperation of the Greater Mekong Subregion ซึ่งได้จัดตั้งขึ้น ในช่วงที่ผู้เขียนเป็นอธิการบดี ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีแนวคิดจากการที่ประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลาย ที่อยู่รายล้อมรอบประเทศไทย และรวมทั้งประเทศไทยด้วย ในอดีตมักจะมีความขัดแย้งกันไม่ว่าจะเป็นพม่ากับไทย เขมรหรือกัมพูชากับไทย หรือแม้แต่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกับไทยล้วนมีข้อบาดหมางกัน ในอดีตกาลกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งได้มีองค์กรร่วมกันพัฒนา ที่เรียกว่า Mekong River Committee หรือ คณะกรรมาธิการลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีหน้าที่ในการประสานความร่วมมือของกลุ่มประเทศที่อยู่ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งประกอบด้วย ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม เมียนมา และประเทศจีนในบางส่วนตอนใต้

³⁰ เอกรินทร์ พึ่งประชา (๒๕๕๑) อิทธิฤทธิ์ เจ้าพ่อพญาแล หนังสือพิมพ์ ศิลปวัฒนธรรม ฉบับพฤษภาคม ๒๕๕๑

คือ กวางสีเป็นต้น แนวคิดดังกล่าวเกิดขึ้นมาตั้งแต่เริ่มมาทำหน้าที่อธิการบดี จนกระทั่งตกผลึก และเมื่อท่านนายกรัฐมนตรีของประเทศนิวซีแลนด์ ในขณะนั้น คือ *Right Honorable Jim Bolger* ได้เดินทางมา เยี่ยมประเทศไทย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยขอนแก่น เนื่องจาก ประเทศนิวซีแลนด์ ได้มีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย ขอนแก่น มาตลอด ตั้งแต่การให้ทุนอาจารย์ ของมหาวิทยาลัยไปเรียนต่อระดับปริญญาเอกที่หลายๆ มหาวิทยาลัย ในนิวซีแลนด์ และเมื่อมีการก่อสร้าง โรงพยาบาล ซึ่งต่อมาได้ชื่อพระราชทานว่า *โรงพยาบาลศรีนครินทร์* ทางคณะแพทยศาสตร์ ในขณะนั้น ซึ่งมีท่านคณบดี คณะแพทยศาสตร์ *ศาสตราจารย์นายแพทย์กี๋ ทังสุบุตร* ได้ขอความช่วยเหลือจากรัฐบาลนิวซีแลนด์ และได้รับการสนับสนุน ในการออกแบบโรงพยาบาล และคณะแพทยศาสตร์ เป็นอาคาร ที่เป็นองค์ประกอบ ครบถ้วน ส่วนการศึกษา มีห้องบรรยายขนาดต่างๆ ส่วนการบริการห้องตรวจภายนอก อาคารห้องผ่าตัด ห้องคลอด อาคารผู้ป่วยใน และ ส่วนอุตสาหกรรมที่จะต้อง ทำหน้าที่ สนับสนุนระบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับโรงพยาบาลคือ หม้อน้ำขนาดใหญ่ เครื่องปรับอากาศ ส่วนโภชนาการเตาเผาขยะขนาดใหญ่ และส่วนซักกรีดที่เป็นโรงพยาบาลที่ ออกแบบที่เดียวครบถ้วนด้วยงบประมาณค่าออกแบบ หนึ่งร้อยแปดสิบล้านบาท ดังนั้น ท่านอดีตนายก จิม โบลเจอร์ จึงนอกจากจะมา เยี่ยม ศิษย์เก่า ของมหาวิทยาลัยต่างๆ ในนิวซีแลนด์แล้วยังมาดูผลงานความร่วมมือระหว่าง นิวซีแลนด์กับมหาวิทยาลัยขอนแก่นส่วนของโรงพยาบาล ท่านที่ผู้เขียนทราบ การจะมาเยือนของบุคคลสำคัญระดับนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้ที่สนับสนุนช่วยเหลือ คณะแพทยศาสตร์ และอีกหลายๆ คณะ รวมทั้งตึกหลังแรกของคณะ เกษตรศาสตร์ ก็ได้รับการสนับสนุนการก่อสร้างโดยรัฐบาลนิวซีแลนด์ จึงได้ขอ ให้มหาวิทยาลัยโดยสภามหาวิทยาลัยอนุมัติปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ให้กับนายกรัฐมนตรี ท่านนี้ซึ่งในการประสานก่อนเดินทางมา ท่านนายกจิม โบลเจอร์ ก็ยินดีที่จะรับ เกียรติยศ ดังกล่าว ในฐานะอธิการบดีมหาวิทยาลัย

ขอนแก่น จึงได้มองไปถึงความร่วมมือระหว่างนิวซีแลนด์ กับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในอนาคต จึงได้ยกวางโครงการร่วมกับศิษย์เก่านิวซีแลนด์โดยเฉพาะท่าน **ร.ศ. ดร.สุวิทย์ เลหาศิริวงศ์** ซึ่งเป็นรองอธิการบดีของผู้เขียนด้วย พร้อมทั้งจะนำเสนอ ให้กับท่านนายกรัฐมนตรีนิวซีแลนด์ในวันมาเยือน โดย ได้อธิบายให้กับท่านทูต นิวซีแลนด์ประจำประเทศไทย ชื่อ **พณฯ Phillip Gibson** ว่า ความร่วมมือของกลุ่มอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีความสำคัญอย่างยิ่ง และถ้า รัฐบาลนิวซีแลนด์ ให้การสนับสนุน การฝึกอบรม ผู้นำทั้งหกประเทศ โดยมีอาคารในลักษณะของสถาบัน ฝึกอบรมที่มีห้องพัก และห้อง บรรยาย ห้องประชุม ห้องฝึกอบรม และอุปกรณ์ที่ผู้เชี่ยวชาญก็ดี Expert จากนิวซีแลนด์ ที่จะมาช่วยในการฝึกอบรมผู้นำเหล่านี้ก็จะประโยชน์อย่างยิ่ง โดยมาจุดเดียวก็จะได้ให้ความรู้ผู้นำจากทั้งหกประเทศ ส่วนของผู้เขียนมองถึงบทบาทของมหาวิทยาลัยที่จะเป็นศูนย์กลางความร่วมมือในกลุ่มประเทศ GMS ดังกล่าว ในที่สุดหลังจากได้นำเสนอท่านนายก จิม โบลเจอร์ ด้วยการให้ความเห็นสนับสนุนของท่านทูตฟิลลิปส์ ก็บั่น ทำให้เกิด โครงการที่จะต้องเดินทางไปสอบถามความเห็นจากรัฐบาลทั้งหกประเทศ และผู้เขียนก็ได้เดินทางไปด้วย สุดท้ายรัฐบาลนิวซีแลนด์ ได้ให้การสนับสนุนโครงการจัดตั้ง Mekong Institute ด้วยงบประมาณถึง US\$ 12 million ที่ดำเนินการจัดอบรมให้ผู้นำทั้งหกประเทศที่สำคัญที่เป็นผลพลอยได้ คือ มีผู้นำที่ในขั้นแรกไม่ยอมมา เพราะไม่ชอบประเทศไทย คือผู้เข้ารับการอบรม จากประเทศเวียดนาม ด้วยเพราะจากการที่ประเทศไทย ยอมให้สหรัฐอเมริกา จัดตั้งฐานทัพ ในประเทศไทย และส่งเครื่องบินไปทิ้งระเบิดที่เวียดนาม ทำให้ญาติพี่น้องของเขาเสียชีวิตจำนวนมาก แต่หลังจากได้มารับการอบรมอยู่สิบสัปดาห์ได้สร้างความสัมพันธ์กับ ผู้เข้ารับการอบรม ซึ่งก็มีข้าราชการไทย อยู่จำนวนหนึ่ง เกิดความรู้สึกจากการสื่อสารสัมพันธ์ว่าคนไทย ก็ไม่ได้เลวร้าย อย่างที่ เขาเคยคิดมาก่อน เกิดความเข้าใจ (Understanding) ความสัมพันธ์ (Relationship) ที่เกิดขึ้น นำไปสู่มิตรภาพ (Friendship) และใน

ที่สุด นำไปสู่ความไว้วางใจ (Trust) ที่ผู้เขียนเรียกว่า **จิตวิญญาณของอนุภูมิภาค ลุ่มน้ำโขง** หรือ **Greater Mekong Subregion Spirit** และสามารถที่จะร่วมมือกันได้อย่างดี (Cooperation)

นายกรัฐมนตรีชินวาทินวีสแลนด Jim Bolger ที่ได้มาเยือนมหาวิทยาลัยขอนแก่น และให้การสนับสนุนโครงการจัดตั้งสถาบันลุ่มน้ำโขงที่ ผู้เขียนขณะเป็นอธิการบดีได้เป็นผู้นำเสนอ เป็นงบประมาณถึง ประมาณ ห้าร้อยล้านบาทไทย (12 million US\$ ขณะนั้นเงินบาทลอยตัว หนึ่งเหรียญเกือบ ห้าสิบบาทไทย)

ความเป็นมาของ สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ลุ่มน้ำโขง ตั้งแต่ปี 2537 - 2555

[ณ เดือนมิถุนายน 2555 - ปรับปรุงจากการถอดความในบันทึก เป็นภาษาอังกฤษของ นส. พรวิไล ภูมिरา ผู้จัดการภาคีความร่วมมือและการระดมทรัพยากร สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง (Ms. Pornwilai Pumira Partnership and Resource Mobilization Manager, Mekong Institute)

ทั้งหมดนี้เริ่มต้นเมื่อ ศ.วันชัย วัฒนศัพท์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่นในขณะนั้น (พ.ศ.2539) และผู้ก่อตั้งสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนา

เศรษฐกิจกลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute Founding Director) ด้วยแนวคิดของสถาบันที่ได้เสนอจัดตั้งในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงต่อรัฐบาลนิวซีแลนด์ซึ่งจะจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และผู้บริหารระดับกลางและระดับสูง ใน GMS

พ.ศ. 2537-2538

ระหว่างการเดินทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นในปี 2537 นายกรัฐมนตรี เจมส์ บี. โบลเจอร์ แห่งนิวซีแลนด์ อธิการบดี ศ.นพ.วันชัย ได้ขอรับการสนับสนุนจากนิวซีแลนด์เพื่อสร้างสถาบันฝึกอบรมผู้นำหกประเทศในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง ซึ่งได้เสนอชื่อว่า “สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจกลุ่มน้ำโขง” ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น พร้อมงบประมาณในการดำเนินงานและการสนับสนุนด้านการจัดการ และจากการจัดทีมศึกษาความเป็นไปได้จากนิวซีแลนด์พร้อมด้วย ศ.วันชัย วัฒนศัพท์ไปขอความเห็นจากรัฐบาลของทั้งหกประเทศ

ในปี พ.ศ. 2538 รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ลงนามในบันทึกความเข้าใจระหว่างรัฐบาลนิวซีแลนด์และรัฐบาลไทยซึ่งส่งสัญญาณถึงสิ่งที่จะกลายเป็นหุ้นส่วนที่ยาวนานในการสนับสนุนโครงการพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของ GMS ซึ่งในที่สุดก็พัฒนาเป็นสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจกลุ่มน้ำโขง ในปัจจุบันหรือสถาบันกลุ่มน้ำโขง (Mekong Institute) และเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2538 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พระนามขณะนั้น) ทรงวางศิลาฤกษ์อาคารสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจกลุ่มน้ำโขงในพื้นที่ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

พ.ศ. 2539-2540

ดร.อำนวยการ วีรวรรณ อุปนายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่นรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังขณะนั้นได้ ทำหน้าที่เป็นประธานสถาบัน MI ได้จัดการประชุมคณะกรรมการสถาบัน MI ครั้งแรกซึ่งประกอบด้วยตัวแทนระดับสูงของจากทั้งหกประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2539

เนื่องจากหลักสูตร MI จะต้องดำเนินการเป็นภาษาอังกฤษท่ามกลางผู้เข้าร่วมจาก GMSที่ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร MIจึง ได้เปิดสอน English Literacy Training (ELT) หรือการฝึกให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในการรับการฝึกอบรมและร่วมกับ Outreach Program ในปี 1996 เพื่อช่วยเตรียมผู้เข้าร่วมสำหรับหลักสูตร MI

หลักสูตรการฝึกอบรมครั้งแรกจัดในปี 1997; (พ.ศ.2540) หลักสูตรเหล่านี้มุ่งเน้นไปที่เศรษฐกิจในช่วงเปลี่ยนผ่าน การปฏิรูปภาครัฐ นโยบายการค้า และการท่องเที่ยวจากการที่หลายประเทศใช้หลักเศรษฐกิจรวมศูนย์หรือ Central Command Economy มาเป็น Market Economy

เมื่อวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2540 เอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์ ดร. Adrian Macey ได้ทำพิธีเปิดอาคาร MI เป็นทางการพร้อมทำหน้าที่ปิดอบรมหลักสูตรแรก ซึ่งเป็นโครงการฝึกอบรมด้านเศรษฐกิจในช่วงเปลี่ยนผ่านเป็นเวลา 1 เดือน

พ.ศ. 2541-2542

สองปีในฐานะโครงการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาภายใต้การกำกับของมหาวิทยาลัยขอนแก่น กฎบัตรของความร่วมมือได้มีการร่วมกันร่างขึ้นในปี พ.ศ.2541 เพื่อเปลี่ยนสถานะภาพ MI ไปเป็นองค์กรพัฒนาอิสระระหว่างประเทศ

ในขณะที่ยังคงเปิดสอนหลักสูตรด้านเศรษฐกิจในช่วงเปลี่ยนผ่านและการปฏิรูปภาครัฐต่อไป MI ยังได้ร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ เพื่อจัดสัมมนาและการประชุมต่างๆ เช่น การประชุมนานาชาติครั้งแรกเกี่ยวกับ SMEs ในประเทศไทย ซึ่ง MI ร่วมกับ Foundation for International การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การประชุมซึ่งจัดขึ้นที่ MI ในเดือนกันยายน พ.ศ.2542 มีผู้เข้าร่วม 120 คนจาก GMS

พ.ศ. 2543-2545

ผู้เข้าร่วมหลายคนตั้งแต่วันแรกยังคงรักษาความสัมพันธ์กับ MI และยังคงให้การสนับสนุนสถาบันอย่างประเมินค่ามิได้ ตัวอย่างเช่น ฯพณฯ ชุน ชาม ซึ่งเป็นตัวแทนของกัมพูชาในปัจจุบันในคณะกรรมการขับเคลื่อน Steering Committee MI ได้เข้าร่วมหลักสูตรฝึกอบรมการปฏิรูปภาครัฐในปี 2543

ในปี 2544 สภาสถาบันลุ่มน้ำโขงได้อนุมัติแผนยุทธศาสตร์ 5 ปีของ MI โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปลี่ยน MI ให้กลายเป็นศูนย์กลางการฝึกอบรมและการวิจัยที่ปกครองตนเองในระดับภูมิภาค ภารกิจนี้สนับสนุนเป้าหมายของ “การเร่งการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจที่ยั่งยืนใน GMS” การประชุมสภาที่จัดขึ้นในเวียดนามในปี 2545 ได้ย้ายไปร่างกฎบัตรของ MI ที่นั่นด้วย

พ.ศ. 2546-2549

ในปี พ.ศ. 2546 รัฐบาลทั้ง 6 แห่งของ GMS ได้ลงนามในกฎบัตร MI ซึ่งเปลี่ยนสถาบันให้เป็นองค์กรอิสระที่รัฐบาล GMS เป็นเจ้าของและควบคุม นั่นคือจุดเปลี่ยนที่ให้สถาบันลุ่มน้ำโขงเป็นสถาบันที่มีการรับรองด้วยสัตยาบันจากรัฐบาลทั้งหมดของประเทศอย่างพร้อมเพรียง

ในช่วงเวลานี้ โปรแกรมของ MI มุ่งเน้นไปที่ประเด็นข้ามพรมแดนและแนะนำหลักสูตรการจัดการโครงการข้ามพรมแดนและความเป็นผู้นำ การพัฒนาชนบท และการท่องเที่ยว MI ยังได้เริ่มสรรหาบุคคลสัญชาติ GMS เพื่อนำโปรแกรมของตนไปปฏิบัติเพื่อสะท้อนถึงคุณลักษณะของตนในฐานะองค์กรระดับภูมิภาค

สภาที่ปรึกษาการวิจัยสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงหรือ MIRAC ก่อตั้งขึ้นในปี 2549 เพื่อริเริ่มการวิจัยเกี่ยวกับประเด็น GMS ผลของการศึกษาเหล่านี้ เพื่อใช้เป็นฐานอ้างอิงสำหรับโปรแกรมการเรียนรู้ของ MI ในปี 2549-2550 MIRAC ได้จัดตั้ง MI Research Consortium เพื่อทำงานใน GMS Economic Corridors and Tourism เป็นหัวข้อหลัก

พ.ศ. 2550-2551

เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 รัฐบาลไทยได้ตรากฎหมายว่าด้วยข้อตกลงสำนักงานใหญ่ MI ซึ่งรับรอง MI เป็นองค์กรระหว่างรัฐบาลที่ดำเนินงานจากประเทศไทย

โปรแกรมการเรียนรู้ของ MI ได้ร่วมกันจัดกลุ่มใหม่เป็นสี่หัวข้อ: ความร่วมมือในชนบทที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาชนบทและการจัดการโครงการ การปฏิรูปภาครัฐ กับธรรมาภิบาลและการอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน

ในปี 2550 โครงการ Young GMS Professionals ได้เปิดตัวขึ้นเพื่อปลูกฝังผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาที่เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาและความร่วมมือระดับภูมิภาค บุคคลที่มีแนวโน้มว่าจะร่วมมือกัน 10 คนกลุ่มแรกจากประเทศ GMS ซึ่งได้รับการฝึกฝนให้เป็นนักศึกษาฝึกงานที่ MI เป็นเวลาหกเดือน สำเร็จการศึกษาในเดือนเมษายน 2008 บางคนได้เข้าร่วมเป็นพนักงาน MI ประจำ

มีการสำรวจแนวทางใหม่ด้วยการแนะนำการเยี่ยมชมการเรียนรู้ที่มีโครงสร้างตามแนวทางเศรษฐกิจและการดำเนินการหลักสูตรฝึกอบรมนอก MI บางหลักสูตรดำเนินการในภาษาประจำชาติของผู้เข้าร่วม แม้ว่าสื่อหลักในหลักสูตรการฝึกอบรมส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ การรวมตัวของศิษย์เก่าเริ่มต้นขึ้นเพื่อฟื้นฟูและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เข้าร่วม MI เปิดตัวโปรแกรมการจัดการข้อมูลและความรู้เพื่อเพิ่มเทคโนโลยีออนไลน์และเว็บให้สูงสุดเพื่ออำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมระหว่างและหลังการฝึกอบรมที่ MI วิธีการแบบแยกส่วนสามขั้นตอนของ “**ทำเพื่อเรียนรู้ เรียนรู้ที่จะทำ และแบ่งปันเพื่อเรียนรู้**” และนำเทคนิคการเรียนรู้แบบการสื่อสารระหว่างกันมาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าจะเก็บรักษาความรู้และประยุกต์ใช้ต่อไปได้

พ.ศ. 2552

ปี พ.ศ. 2552 ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงของ MI เป็นองค์การระหว่างรัฐบาลที่เต็มเปี่ยมเมื่อ “ร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขง” ลงนามเป็นพระราชกฤษฎีกาโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศไทย

ในปีเดียวกันนั้น เขตปกครองตนเองกว่างซีแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนได้กลายเป็นสมาชิกของ MI และมีการลงนามในบันทึกความเข้าใจ

พ.ศ. 2553

MI ได้เริ่มการประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อกำหนดทิศทางเชิงกลยุทธ์ของ MI ในอีกสามปีข้างหน้า ในเดือนมิถุนายน 2553 สภาได้อนุมัติกรอบยุทธศาสตร์ของ MI สำหรับปี 2554-2558 ซึ่งเป้าหมายและกลยุทธ์สอดคล้องกับโครงการความร่วมมือ GMS และวิสัยทัศน์ของประชาคมอาเซียนแบบบูรณาการภายในปี 2558 กรอบการทำงานของ MI ระบุการพัฒนาชนบท การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน และมนุษยธรรมโยกย้ายถิ่นฐานของประเทศเป็นประเด็นหลัก โดยมีธรรมาภิบาลและความร่วมมือระดับภูมิภาคเป็นประเด็นเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ (Cross Cutting Themes)

ผลิตภัณฑ์และบริการของ MI ได้ขยายจากการจัดโปรแกรมการฝึกอบรม การจัดการเจรจาโยบาย และการทำวิจัย ยังได้เข้ามาให้บริการให้คำปรึกษาแก่พันธมิตร MI ดำเนินโครงการที่ปรึกษาเป็นครั้งแรก โดยมีการประเมินโครงการ Innovative Regional Management Program ของ InWent ที่ดำเนินการในประเทศกัมพูชาและลาว

พ.ศ. 2554

ในช่วงปีแรกของการดำเนินงาน MI ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ฉบับใหม่ พ.ศ. 2554-2558 MI ได้ใช้กลยุทธ์หลักใหม่: (1) เปลี่ยนจากกิจกรรมการฝึก

อบรมแบบ Stand alone เป็นโปรแกรมหลายระดับ (2) มีการตลาดเชิงรุกและการระดมทรัพยากร และ (3) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กร

MI ขยายขอบเขตโดยเสนอกิจกรรมระดับภูมิภาคและการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนมากขึ้น ตัวอย่างเช่น MI ได้เริ่มโครงการพัฒนาภาคเอกชนบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก - ตะวันตก (EWEC : East-West Economic Corridor)

ซึ่งได้รับทุนจากกองทุนบูรณาการญี่ปุ่น-อาเซียน ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้คือฐานข้อมูล EWEC เครือข่ายธุรกิจกับธุรกิจ กิจกรรมส่งเสริมการค้า และ สัมมนาผู้บริหารเรื่องศักยภาพการพัฒนา EWEC นอกจากนี้ยังทำงานร่วมกับ โครงการช่วยเหลือของนิวซีแลนด์ และหน่วยงาน IAI ของสำนักเลขาธิการอาเซียน สำหรับโครงการใหม่ในการรวมกลุ่มประเทศ CLMV เข้ากับ AEC การสร้างพอร์ทัลข้อมูลแม่ข่ายและโครงการระยะเวลา 3 ปีในหัวข้อ “การพัฒนาขีดความสามารถสำหรับการบูรณาการเศรษฐกิจ CLMV เข้าสู่ AEC”

พ.ศ. 2555

ในขณะที่ MI ฉลองครบรอบ 15 ปีของการดำเนินงาน ยุคใหม่ก็ปรากฏขึ้น ในขณะที่ทศวรรษที่ผ่านมาสามารถอธิบายได้ว่าเป็นขั้นตอนการสร้างรากฐาน แต่ MI กำลังก้าวไปสู่การพัฒนาอย่างเต็มที่

สถิติของเราจนถึงตอนนี้แสดงให้เห็นว่า MI ได้ฝึกอบรมศิษย์เก่า 4,028 คนจาก 19 ประเทศในหัวข้อต่างๆ ตั้งแต่เศรษฐกิจในช่วงเปลี่ยนผ่าน การพัฒนาชนบท การพัฒนาทางเดินทางเศรษฐกิจ การค้ามนุษย์และการย้ายถิ่น การค้า และการลงทุน SMEs แต่อยู่ในหัวข้อเดียวของการบูรณาการและความร่วมมือระดับภูมิภาค ในปี 2555 สถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มน้ำโขงได้ขยายโครงการพัฒนาภาคเอกชนอย่างต่อเนื่องบนระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก เพื่อประโยชน์ต่อระเบียงเศรษฐกิจอื่นๆ เช่น ระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และระเบียงเศรษฐกิจภาคใต้ MI ทำงานอย่างใกล้ชิดกับสำนักเลขาธิการอาเซียน และสถาบัน ADB (Asian Development Bank) เพื่อพัฒนาโครงการวิจัย

เชิงนโยบายและโครงการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อสนับสนุน “การพัฒนาที่เท่าเทียมกันในอาเซียน”

ความร่วมมือจากพัฒนาเครือข่ายระหว่างหน่วยงานของรัฐได้ขยายไปสู่ภาคเอกชนผ่านโครงการค่ายเยาวชน ซึ่งช่วยให้นักเรียนระดับอุดมศึกษาสามารถเรียนรู้ภาคปฏิบัติจากการดำเนินธุรกิจขององค์กรธุรกิจ โครงการค่ายเยาวชนได้รับการสนับสนุนจากบริษัทธุรกิจไทย 5 แห่ง

ที่ผู้เขียนนำเรื่องราวที่ได้มีการพัฒนาเกิดขึ้นในรอบ 10 กว่าปีที่ผ่านมาของสถาบันลุ่มน้ำโขงซึ่งก้าว เข้าสู่ปีที่ 25 ในปี พ.ศ. 2564 ถ้านับจากการเริ่มเปิด MI เป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2540 ผู้เขียนได้นำเรียนท่านประธานสถาบันลุ่มน้ำโขงปัจจุบันคือ **ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี** ท่าน**นายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น** ว่าควรจะหันมาดูปัญหาข้อพิพาท ระหว่างประเทศที่เกิดความขัดแย้งจนเกิดความรุนแรงในบางพื้นที่ และความไม่สุจริตที่เกิดในประเทศต่างๆ ซึ่งนำไปสู่การคอร์รัปชัน ผลประโยชน์ทับซ้อน การพัฒนาเยาวชนให้มีความสุจริตทางวิชาการหรือ Academic Honesty ตั้งแต่เป็นนิสิตนักศึกษาที่ผู้เขียนกำลังผลักดันในเครือข่ายมหาวิทยาลัยกว่า 7 แห่งในประเทศไทยทั้ง 2 ประเด็นเหล่านี้จะนำไปพิจารณาทำแผนการพัฒนาร่วมกัน ร่วมกับเครือข่ายของทางมหาวิทยาลัยภาครัฐและเอกชนของประเทศไทย ภาคธุรกิจเอกชนแม้แต่นโยบายหอการค้าไทย (หอไทย) ก็ส่งเสริมให้หอการค้าและ ภาคธุรกิจ ภาคธนาคาร สนใจการเรียนรู้การแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยการเจรจาไกล่เกลี่ย ซึ่งประเทศไทยมีกฎหมาย มีพรบไกล่เกลี่ยออกมาตั้งแต่ปีพศ 2562 ดังได้กล่าวแล้วในหนังสือเล่มนี้แนวคิดการสร้างความสมานฉันท์และต่อต้านการทุจริตก็เป็นนโยบายของตลาดทุนในประเทศไทยอีกด้วย ดังนั้นผู้เขียนจึงเสนอ**ท่านประธานสภาสถาบันลุ่มน้ำโขงเห็นควรให้ความสำคัญต่อการใช้การเรียนรู้การเจรจาไกล่เกลี่ย และการสร้างนิสิตนักศึกษาในเรื่องความสุจริตทางวิชาการหรือ Academic Honesty** เพื่อหวังจะเห็นทิศทางใหม่เพิ่มเติมในการก้าวเดินต่อไปของสถาบัน

ลุ่มน้ำโขงและสร้างความสมานฉันท์ในมหาวิทยาลัยต่างๆในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงให้สร้างขึ้นและลดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในภูมิภาคนี้

กลับมาเรื่องเจ้าพ่อพญาแลอีกครั้งบันทึกที่เขียนไว้ในบอร์ดเบื้องหลังรูปปั้นพญาแลที่ศาลเจ้าพ่อ ประวัติบางส่วนจะขออนุญาตนำเสนอ ในช่วงการแก้ปัญหา หาทางออกของความเห็นต่างในการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อพญาแลที่ได้นำเสนอไป ส่วนช่วงบันทึกประสบการณ์ในบทที่ 4 จะขอนำบันทึกหลังศาลเจ้าพ่อพญาแลความว่าเจ้าพ่อหรือเจ้าเมืองท่านแรกของเมืองชัยภูมิ ได้กำหนดให้**มีการปกครอง เหมือนพ่อกับลูกที่กับน้อง ด้วยความปรองดอง** จากคำกล่าวดังกล่าว ผู้เขียน เมื่อ มาพูดคุยกับชาวชัยภูมิในการประชุมทุกครั้งว่าถ้าพวกเราชาวชัยภูมิ ถือเป็นลูกหลานของเจ้าพ่อพญาแลจะต้องไม่ทะเลาะกัน และจะต้องหันหน้ามานั่งพูดคุยกัน เพื่อสร้างให้เกิดความปรองดอง ถือว่าเป็นผู้ที่ต้องสืบทอดเจตนารมณ์ของพ่อเมืองคนแรกของชัยภูมิ ดังนั้นในทุกครั้งที่จะเริ่มงานสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการหาข้อยุติในการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อพญาแลก็ดี หรือโครงการ ที่ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า ในการสร้างการเมืองท้องถิ่น สมานฉันท์ ไม่ซื้อสิทธิขายเสียง เมื่อประมาณเดือนตุลาคม พ.ศ. 2564 ก็ได้นำเรื่องการ สมานฉันท์ปรองดอง ว่าถ้าผู้สมัคร ทั้งหลายจะมา ดูแลกเปลี่ยน ว่าจะจะเป็น นายก องค์กรบริหารส่วนจังหวัดก็ดี หรือ จะมาเป็นนายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ก็ตาม ก่อนสมัคร หลังสมัคร จะต้องสมัคร สมานสามัคคี ปรองดอง ไม่ใช่ความรุนแรง หากไม่ปรองดองจะถือว่า ไม่ปฏิบัติตามนโยบายของพ่อเมืองชัยภูมิท่านแรก รวมถึงในการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ หลายครั้ง ก็จะกล่าวเตือนให้กับ อาจารย์ พนักงาน ข้าราชการ นักศึกษา ว่ามาทำงานที่ชัยภูมิ จะต้องทำงานด้วย ความ ปรองดอง และมีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งก็เป็นนโยบาย ที่ได้ปรากฏให้เห็น ในประวัติของเจ้าพ่อพญาแลเช่นเดียวกัน ทำให้การดำเนินการทางการบริหารก็ดี การที่จะทำงานร่วมกัน ถือเป็นเกณฑ์เกียรติยศ หรือ Honor Code ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป ในเรื่อง

เกี่ยวข้องกับ ความสุจริตทางวิชาการ อีกครั้ง หนึ่ง

จากปัญหาทางการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย ที่ผ่านมา ที่เกิดความขัดแย้งในความคิดเห็นและผลประโยชน์อย่างรุนแรง เกิดความแตกแยกที่แม้ผู้ที่ถือทางแต่ละฝ่ายก็ไม่อาจจะมองหน้ากันได้ ในชุมชน ในหมู่บ้าน ในตำบล กับทั้งมีผลกระทบต่อชีวิต จิตใจ จนยากต่อการเยียวยาและพัฒนาเกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน จนเกิดเหตุการณ์ยึดอำนาจและมีความเห็นร่วมกันที่จะต้องมีการปฏิรูปสังคม การศึกษาการเมือง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมาทบทวนแนวคิดถึงความเป็นไปได้จากตัวอย่างของการเมืองในระดับท้องถิ่นที่อาจจะเป็นต้นแบบสู่ความปรองดองระดับชาติได้ใหม่ ศ.นพ.ประเวศ วะสี³¹ ได้พูดไว้ในหนังสือ “ปฏิรูปประเทศไทย การบริหารประเทศให้ได้ผล” ตอนหนึ่งว่า “ฐานประเทศต้องเข้มแข็ง-ชุมชนท้องถิ่นต้องจัดการตนเองได้” อาจารย์ได้อธิบายว่า “โครงสร้างใดๆ จะมั่นคงฐานต้องแข็งแรง ประเทศก็เช่นเดียวกัน ฐานของประเทศ คือชุมชนท้องถิ่น การรวมศูนย์อำนาจการปกครอง คือ การทำลายฐานของประเทศให้อ่อนแอ ประเทศทรุด ในการปฏิรูปประเทศคราวนี้ (พ.ศ. 2557) ต้องคืนอำนาจให้ประชาชนปกครองตนเองในรูปของชุมชนจัดการตนเอง ท้องถิ่นจัดการตนเอง จังหวัดจัดการตนเอง ต้องสนับสนุนให้องค์กรชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งทุกทาง รวมทั้งการมีบทบาทในการกำหนดนโยบายระดับชาติด้วย” ดังนั้นจึงควรมาศึกษาทำความเข้าใจในการสร้างฐานที่สมานฉันท์ก่อน

การดำเนินการในการมากำกับดูแลการบริหารงานของมหาวิทยาลัย จึงใช้แนวคิดที่ท่าน ศ.นพ.ประเวศได้สรุปไว้ คือพยายามสร้างฐาน อาจจะไม่ตรงกับความสำเร็จของหลายคนว่า มหาวิทยาลัยไม่ใช่เวทีการเมือง แต่ถ้ากลับไปดูนิยามของการเมือง ที่ David Mathew เขาอธิบายไว้ในหนังสือการเมืองภาค

³¹ ประเวศ วะสี. 2557. ปฏิรูปประเทศไทย “การบริหารประเทศให้ได้ผล” สำนักงานประสานการพัฒนาสังคมสุขภาวะ (สปส.). สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.). หน้า 19. บริษัทมาตาการพิมพ์นนทบุรี.

พลเมืองที่จะขอนำมาอธิบายให้ท่านผู้อ่านได้เข้าใจ จากหนังสือ Politics for people ดังนี้

คำอธิบายถึง การเมืองและหนังสือการเมืองภาคพลเมืองนี้ ช่วยทำให้ กล้ามาอธิบายมาตรฐานของคำว่าประชาธิปไตยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งโดยปกติ คำอธิบายเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่จะถูกจำกัดอยู่ในสองรูปแบบคือ แบบที่หนึ่ง นั้นอำนาจอยู่ที่รัฐบาลซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชน และอีกแบบ ที่อำนาจมาจาก พลเมืองโดยตรง หนังสือของเดวิด แมทธีวส์ ได้อธิบายถึงประชาธิปไตยของ สาธารณชนแบบसानเสวนาหาทางออก หรือ Deliberative Democracy ซึ่งอาศัยกระบวนการประชาเสวนาหาทางออก (Public Deliberation) เพื่อที่จะอธิบายทั้งกับรัฐบาลที่เป็นผู้แทนของพลเมืองและการกระทำของพลเมือง (Citizens) ดังเช่นที่เจมส์พิตกินอธิบายในหนังสือประชาธิปไตยกับการสานเสวนาหาทางออก ลักษณะของ ประชาธิปไตยดังกล่าวได้บูรณาการเอาพลังสองอย่างที่เคยขัดแย้งกันในประวัติศาสตร์ การเมืองของเราเป็นส่วนใหญ่ฝ่ายหนึ่งยืนยันในอำนาจต้องกลับคืนสู่ประชาชนโดยมองถึงความจำเป็นสำหรับ พลเมืองที่จะควบคุมจัดกิจกรรมของเขาเองโดยการใช้ประชาธิปไตยทางตรง และการลงประชามติอีกฝ่ายหนึ่งมอบอำนาจให้กับผู้แทน และเชื่อในสติปัญญาของผู้ทรงปัญญาอาวุโสที่ก่อให้เกิดสิ่งต่างๆด้วยหลักการพิจารณาหาทางออกอย่างรอบคอบ (deliberation) ของผู้แทน ประเพณีฝ่ายหนึ่งให้คุณค่ากับ สาธารณชนแต่ไม่ได้ใช้การสานเสวนาหาทางออก หรือดิลิเบอเรชั่น อีกฝ่ายได้ ให้ความสำคัญในการปรึกษาหารือหาทางออกแต่ไม่ได้ทำกับประชาชน การใช้ ประชาธิปไตยของสาธารณชนแบบสานเสวนาหาทางออก (Deliberative public democracy) ได้นำเอาสองแนวคิดดังกล่าวมาเข้าด้วยกันทำให้การสานเสวนาหาทางออกเป็นสิ่งที่ต้องการไม่ใช่เฉพาะในกลุ่มที่ทำหน้าที่นิติบัญญัติแต่ จำเป็นต้องใช้กับภาคพลเมืองด้วย เนื่องจากประชาธิปไตยแห่งการสานเสวนาหาทางออกซึ่งหมายถึงการที่ มีสาธารณชนร่วมในการสานเสวนาหาทางออก

นั้นไม่มีการพูดถึงในตำราส่วนใหญ่จึงไม่มีใครนึกถึงและนำมาอธิบายในโครงการ การฝึกอบรมผู้นำหรือในการศึกษาภาคพลเมือง ดังนั้นหนังสือฉบับนี้ที่ผู้เขียน นำเสนอ จึงจำเป็นต้องนำคำอธิบายจากหนังสือที่เขียนโดยคนอเมริกัน ที่เป็น ทั้งนักการเมือง นักวิชาการและนักบริหาร เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และพิจารณา แล้วให้มีการกลับมาพิจารณาใหม่ในวิถีคิดของพวกเราทั้งสองรูปแบบ มีคำ อธิบายถึงการศึกษาที่จำเป็นสำหรับการเมืองที่พลเมืองเลือกเองและทำเองไม่ใช่ ไปทำแทนรัฐบาลแต่ร่วมกันไปด้วยกัน มีความจำเป็นอย่างไรบ้างที่จะต้อง ทำการประเมินกันใหม่ คนอเมริกันมักจะมีคำถามเกี่ยวกับระบบ ที่ดูเหมือนจะควบคุมส่วนใหญ่ของชีวิตของเขา ดังตัวอย่างเช่นในเรื่องความ ยุติธรรม ความผิดทางอาญา ในด้านการศึกษาสวัสดิการและเหนือสิ่งอื่นใดคือ เรื่องการเมือง คนส่วนใหญ่ไม่เชื่อว่าพวกเขาสามารถที่จะมีอิทธิพลในเรื่องสำคัญ เหล่านี้มองไปว่า เป็นเรื่องที่คนอื่นจะตัดสินใจให้กับพวกเรา ให้กับพวกเขา คน อเมริกันเหล่านี้ต้องการยื่นกำกับดูแลชุมชนของเขาเองและเขาต้องการการ เปลี่ยนแปลงในหลักการพื้นฐานในชุมชนเขาเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งใน ทางออก ของการแก้ปัญหา ที่คุยโวโอ้อวดแต่ไม่สามารถที่จะมาแก้ปัญหาใดๆทั้งหลาย ได้ นั่นคือเหตุผลที่คนไทยเองที่อาจจะฟังนักวิชาการถกเถียงกัน แม้จะไม่ใช่วิธี การเมือง แต่อย่างที เดวิด แมทริวส์ได้กล่าวไว้ว่า การเมืองคือเรื่องของ สาธารณูปโภค ทั้งน้ำ ทั้งไฟ ทั้งถนน การบริการสาธารณสุขและทุกอย่างที่ เข้ามาเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของเราทุกคน คือการเมืองเมื่อต้องตัดสินใจเลือก อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือวิธีใดวิธีหนึ่ง นั่นคือการเมือง

การเปลี่ยนแปลงวิถีคิด หรือ mind set เหล่านี้ ต้องการผู้นำ ที่จะคิด ริเริ่ม เมื่อมาพิจารณา คำว่าผู้นำแต่จะเป็นรูปแบบไหนล่ะจะเป็นผู้นำภาคประชา สังคมอย่างที่เรเคยเห็นเห็นด้วยหรือไม่ ที่จะพุ่งประเด็นไปที่ตัวปัญหาหรือคน ที่สนับสนุนทางออก เฉพาะอย่างหนึ่งหรือส่งเสียงออกมาจากส่วนเดียวของ ชุมชนต่างๆเหล่านี้จะสามารถเปลี่ยนชุมชนทั้งหลายได้หรือไม่ น่าจะยาก ยิ่งไป

กว่านั้นเพราะว่าผู้นำที่ต้องการเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพื้นฐานก็ไม่ใช้การให้อภิสิทธิ์ของคนสองสามคน แต่ต้องเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของคนส่วนใหญ่ ดังเช่นที่ผู้นำชุมชนแห่งหนึ่งในอเมริกา และเดวิด แมททิวส์ได้เขียนไว้ในหนังสือดังกล่าว ที่เขามักจะพูดกับเพื่อนๆ พลเมืองว่า ถ้าชุมชนนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงพวกคุณจะต้องร่วมกันทำงาน เมื่อเราพูดถึงกับภาวะผู้นำของเราจริงๆ แล้วเรากำลังพูดถึงเรื่องของเรา เราได้เตือนพวกเราว่าชุมชนใดชุมชนหนึ่งเป็นเหมือนเรือลำหนึ่ง ที่ทุกๆ คนควรจะมีการเตรียมตัวเพื่อจะควบคุมหางเสือของเราเองหากจะเผชิญปัญหาที่เกี่ยวข้องกันและหยิ่งรักลึกลับที่เราเผชิญอยู่ได้แก่เรื่องยาเสพติด เรื่องความรุนแรงที่เพิ่มมากขึ้นระหว่างเยาวชน ครอบครัวแตกแยก การมีผู้นำดีๆ เพียงไม่กี่คนน่าจะไม่ใช่พอ ชุมชนของเราทั้งหลายจะต้องกลายเป็น องค์กรของผู้นำ ภาวะผู้นำและภาวะพลเมืองควรจะเป็นสิ่งที่มีความหมายเดียวกัน สมมุติฐานบนหน้าหนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่จะบอกว่าเราคงไม่สามารถจะเปลี่ยนหลักการพื้นฐานหรือไม่อาจจะแก้ปัญหาลักษณะส่วนใหญ่ได้ถ้าคนส่วนใหญ่ของประชาชนเพียงแต่ยืนดูอยู่ข้างๆ นั่นคือสิ่งที่ เดวิด แมททิวส์ได้นำเสนอไว้ให้คิด ผู้เขียนก็นำมาให้ผู้อ่านหนังสือกระบวนทัศน์ใหม่นี้ด้วย

ท่านผู้อ่านครับ ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นส่วนต้นของ หนังสือการเมืองภาคพลเมือง ที่ต้องเอามาให้ผู้่านได้เข้าใจของการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงแม้แต่ในองค์กรเล็กๆ อย่างมหาวิทยาลัยนั้น ก็คือต้องเป็นกระบวนการ ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงไม่ใช่อธิการบดี รองอธิการบดีหรือสภามหาวิทยาลัยที่จะมากำหนดชัดเจนแต่จะต้องมีกระบวนการที่มีส่วนร่วม ในการเดินหน้า ให้เกิด ความสมานฉันท์ สู่สิ่งที่เป็นการเมืองภาคพลเมือง หนังสือที่ทางผู้เขียนได้แปลไปนั้น ได้อธิบายไว้ใน คำนำว่าการเมืองเพื่อพลเมือง หรือภาคพลเมืองที่พยายามทำความเข้าใจหลังจากได้รับเชิญจากมูลนิธิแคทเทอริ่ง และได้พบกับ ดร.เดวิด แมททิวส์ สองครั้งให้หนังสือ Politics for People มาอ่านเมื่อพบกันครั้งแรก และเมื่ออ่านพบว่าน่าจะเป็นคำตอบให้กับสังคมไทยจึงได้ขออนุญาตแปล

ซึ่งดร.แมทธิวส์ก็ยินดีอย่างยิ่ง ผมอาจจะยังไม่ได้เชื่อมโยง กับเรื่องดีลิเบอเรชั่น หรือที่ผมแปลว่าการสานเสวนาหาคำตอบ จากการศึกษาเรียนรู้เรื่องใดหรือทหหรือการสานเสวนาซึ่งท่านอาจารย์ประเวศวะสีได้กรุณากระตุ้นให้ผมสนใจเรื่อง ปัญหาความขัดแย้งและเรียนรู้ศึกษาหาทางออกท่านอาจารย์ใช้คำว่าสุนทรีย สันทนา ส่วนคำว่าดีลิเบอเรชั่นซึ่งเป็นส่วนต่อของไดอาล็อกนี้ ได้เรียนรู้จาก ดร.แซนดร้าฮอตซึ่งเป็นศาสตราจารย์อยู่ที่มหาวิทยาลัยมิสซูรีที่เมืองโคลัมเบีย ซึ่งผมเคยเชิญมาจัดหลักสูตรเรื่องการแก้ปัญหาความขัดแย้งและวิธีหาทางออก ของความขัดแย้งอย่างหนึ่งคือการใช้ดีลิเบอเรชั่น คือการมาสานเสวนาหรือพูด คุยกันแล้วฟังกันอย่างจนเข้าใจแล้วมาซึ่งนำหนักในวิถีทางออกร่วมกัน หนังสือ ที่แปลจาก Politis for people ออกมาเป็นการเมืองภาคพลเมือง เพราะได้ พูดคุยกับ ดร.แมทธิวส์ ครั้งที่สองที่รับเชิญไปร่วมกันสัมมนาที่เมืองเดย์ตัน โอไฮโอถึงเจตนารมณ์ที่ใช้ people ไม่ใช่ Citizens ซึ่งอธิบายว่าเพราะคำว่า people มีตัว P นำหนักกลมกลืนกับคำว่า Politics และจริงๆอยากจะหมายถึง Citizens ซึ่งจะแปลว่าพลเมืองซึ่งคำนี้มีความหมายผูกพันในบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบมากกว่าคำว่าประชาชนซึ่งหมายความกว้างกว้าง ผมจึงใช้คำ ว่าการเมืองภาคพลเมืองเป็นการเมืองที่พลเมืองที่มีความเป็นพลเมืองจะต้องให้ ความสนใจต่อการเมืองที่แม้เราจะเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนเราแล้วเราก็ ยังต้องสนใจติดตามเวทีที่ขาดหายไปของไทยคือเวทีหรือพื้นที่สาธารณะ ที่พูด แทนคือนักการเมือง หรือผู้ที่มีอำนาจมาฟังเสียงประชาชนไม่ใช่มาบอกมาพูด นโยบายแต่มาฟังเสียงประชาชน ไม่ใช่เวทีมาชี้หน้าด่ากันแต่เป็นเวทีที่มาดีลิเบอ เรท หรือฟังกันและกันแล้วสานเสวนาหาทางออกอย่างรอบคอบ

จากปัญหาในการทำโครงการขนาดใหญ่ที่แล่วมา แม้ที่ประเทศที่ดูว่า เจริญหรือพัฒนาแล้วอย่างเช่นประเทศเกาหลี ก็เผชิญกับความขัดแย้ง จนมีคำ กล่าววว่า เกาหลีได้เร่งพัฒนาให้พ้นจาก ความจนอย่างเร่งรีบ จนต้องจัดให้มีคณะ กรรมการที่เรียกว่า *Conflict Impact Assessment* หรือคณะกรรมการ

พิจารณาว่า จะมีความขัดแย้งเกิดขึ้นใหม่ ถ้ากรรมการชุดนี้ดูแล้วน่าจะจะมี จะต้องให้คณะกรรมการสร้างให้เกิดฉันทามติ หากเร่งทำเกินไปที่จะหลีกเลี่ยงจากความหิวกระหาย หรือ *Hungry Society* อาจจะได้สิ่งที่ไม่อยากให้เกิดคือ *Angry Society* แผนภูมิที่จะนำเสนอแสดงคือทิศทางที่ประเทศเกาหลีในช่วงที่ผู้เขียน ได้พานักศึกษาสถาบันพระปกเกล้าไปดูงาน ได้นำมาใช้ ผู้เขียนนำมาแปลเป็นภาษาไทย

แผนภูมิที่อดีตประธานาธิบดีเกาหลีออกเป็นกฤษฎีกาให้ทำการศึกษาคำโครงการขนาดใหญ่ที่จะเกิดความขัดแย้งใหม่ ถ้ามีแนวโน้มว่าจะเกิดต้องให้คณะกรรมการประเมินความขัดแย้ง Conflict Impact Assessment และหาทางสร้างฉันทามติ

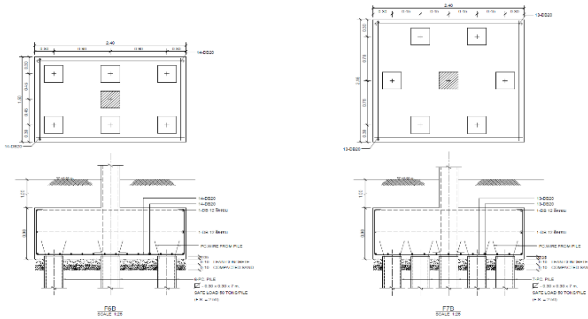
บทที่ 5

อยากได้ดี ไม่อยากได้ดี

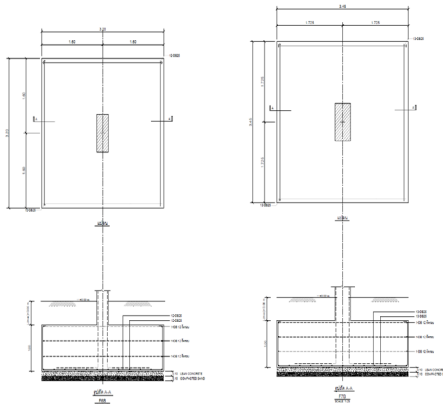
เมื่อมาทำงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการตัดสินใจ โดยเฉพาะที่มีกฎ กติกา ข้อบังคับและระเบียบ โดยเฉพาะกฎหมายกำหนดที่จะต้องปฏิบัติตาม จึงมีความอยากของผู้บริหารที่อาจจะไม่ได้เรียนวิชากฎหมาย อย่างเช่นผู้เขียนที่โดยแท้ที่จริงก็เรียนมาทางวิทยาศาสตร์ เรียนมาทางแพทยศาสตร์ เคยเพียงแต่สนใจ ในวิชานิติศาสตร์แล้วก็มีโอกาสสมัครเรียนที่รามคำแหง ไปหนึ่งภาค การศึกษาถึงแม้จะสอบได้ G อยู่หลายวิชา ซึ่งตามกติกาเรียนภาคแรกได้คะแนนดังกล่าว ก็จะสามารถเรียนฟรีได้ในภาคการศึกษาที่สอง แต่ว่าความที่ต้องบริหาร ในตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งในช่วงนั้น มหาวิทยาลัยรามคำแหงเองก็ไม่ได้ให้มีการสอบออนไลน์ และการสอบ ก็ยังไม่ใช่ต่อเนื่อง ดังนั้นการที่จะมาสอบเป็นช่วงๆ จึงมีความอยาก การที่จะเรียนต่อให้จบและโดยเฉพาะเมื่อมาเจอวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งผู้เขียนไม่ถนัดนัก จึงต้องหยุดเรียนแต่อาศัยที่ครูบาอาจารย์ที่เป็นนักกฎหมายสอนในภาคการศึกษาแรกว่าการที่จะเป็นนักกฎหมายที่ดีนั้น จะต้องมีส่วนที่เรียกว่า *สามัญสำนึก* หรือ *Common Sense* ซึ่งผู้เขียนได้จดจำและทุกครั้งที่เกี่ยวข้องกับกฎหมาย สามัญสำนึก ซึ่งหมายความว่าในฐานะปุถุชนวิญญูชนธรรมดาที่อาจจะไม่ได้แม่นกฎหมาย แต่ในความเป็นปุถุชน สามัญชน ที่พอมีสามัญสำนึก จึงทำให้เข้าใจ และมองการตัดสินใจ หลากๆ อย่าง ได้ดีในระดับหนึ่ง ผู้เขียนเมื่อได้ รับมอบหมาย จากพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้มาเป็นนายกสภามหาวิทยาลัย ก็พยายามหาสิ่งที่เคยเป็นผู้บริหารทุกระดับในมหาวิทยาลัย ยกเว้นหัวหน้าภาควิชาที่จากประสบการณ์ในการทำงานและเคยทำงานร่วมกับท่านผู้พิพากษา ท่านอัยการ รวมทั้งประสบการณ์การบริหารที่ได้สอนและเป็นบทเรียน

ที่จะต้องไม่ให้เกิดความผิดพลาดซ้ำมีประเด็นที่ได้รับทราบจากผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เรื่องการก่อสร้างโรงแรมของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ซึ่งจะเป็นที่ฝึกงานของนักศึกษา สาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรม มีปัญหาการล่าช้าไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ ตามแบบรายการด้วยปัญหาการก่อสร้างฐานรากที่ไม่อาจตอกเสาเข็มได้ เพราะพื้นดินเป็นหิน ต้องเปลี่ยนแบบโดยใช้ฐานแผ่จึงจึงสามารถดำเนินการได้ เมื่อใกล้ถึงกำหนดที่อาจจะจำเป็นต้องยกเลิกสัญญาและตามระเบียบเมื่อมีการปรับผู้รับจ้าง จนครบเกณฑ์แล้วและถึงกำหนดถ้าไม่สามารถดำเนินการต่อก็จะต้องยกเลิกสัญญา เมื่อผู้เขียนได้รับทราบดังกล่าว ก็ได้สอบถาม ท่านอธิการบดีและรองอธิการบดีที่รับผิดชอบในรายละเอียดของเรื่องดังกล่าวถึงความสามารถของผู้รับจ้าง หรือผู้รับเหมาจะสามารถดำเนินการต่อได้หรือไม่ ก็ได้ทราบว่าถ้ามีหนทางที่จะไม่ยกเลิกสัญญา ซึ่งผู้รับจ้างก็ไม่ต้องการให้มหาวิทยาลัยยกเลิกสัญญา เพราะจะเข้าข่ายเป็นแบล็กลิสต์ Black list ประสบการณ์ที่ผู้เขียนเคยมีในช่วงเป็นอธิการบดีของมหาวิทยาลัยขอนแก่น และมีความขัดแย้งในการก่อสร้างที่เกี่ยวกับฐานราก ซึ่งวิศวกรผู้ออกแบบและผู้คุมงานมีความเห็นต่างกัน จนไม่สามารถสั่งการให้ผู้รับเหมาดำเนินการอย่างใดเมื่อครบหนึ่งปีและไม่ได้มีการก่อสร้างอาคารดังกล่าว ผู้มีอำนาจคืออธิการบดี ก็จะต้องยกเลิกสัญญา ตามกฎหมายหรือตามกติกาที่กำหนดไว้ในกรณีดังกล่าว เมื่อผู้รับผิดชอบได้นำเสนอว่าได้พยายามเจรจาแล้วไม่สามารถหาข้อยุติได้ และในความเป็นผู้บริหารที่จะต้องลงนาม และเป็นวันสุดท้ายของวาระการดำรงตำแหน่งอธิการบดี เมื่อรองอธิการบดีที่เป็นวิศวกรและที่รับผิดชอบ บันทึกลงเสนอ ให้ยกเลิกสัญญาและในความเข้าใจครั้งนั้นยังขาดความรู้ของผู้เขียนเอง ในเรื่องเกี่ยวข้องกับการเจรจาก่อนฟ้องเพราะยังไม่มีต้นแบบ และกฎหมายรองรับในการไกล่เกลี่ยตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ก็เพิ่งจะประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๖๒ ดังนั้น เมื่อกว่ายี่สิบปีก่อนมีหนทางเดียวก็คือการลงนามยกเลิกสัญญา หลังจาก

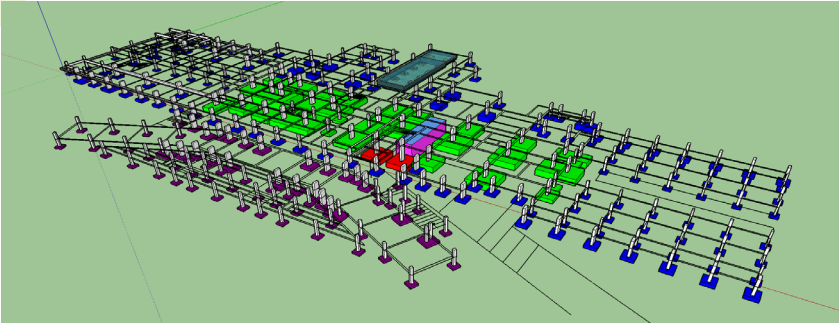
หมดวาระอธิการบดีแล้ว ก็ได้รับทราบผ่านทางบริษัทผู้รับเหมา เมื่อเรายกเลิกสัญญาเขา เขาก็ต้องฟ้องมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยก็แพ้คดีหลังจากนั้นก็ต้องเริ่มกระบวนการใหม่ ตามงบประมาณและความต้องการ ของผู้ใช้อาคารที่ยังมีความจำเป็นและเป็นอาคารสำคัญ ในการให้บริการทางการแพทย์อย่างยิ่งกว่าที่ทางมหาวิทยาลัยจะสู้คดี และแพ้คดี และดำเนินการ เพื่อที่จะหาผู้รับจ้างใหม่นอกจากจะต้องของงบประมาณเพิ่มเติมแล้วยังทำให้โครงการที่จะมีตึกมาบริการล่าช้าไปเกือบร่วมสิบปี

แบบฐานรากเดิมตามสัญญาเป็นแบบมีเสาเข็มแต่ไม่สามารถก่อสร้างได้
ตามแบบ เนื่องจากใต้ผิวดินเป็นลานหิน

แบบฐานรากแก้ไขเป็นแบบฐานรากแผ่ มหาวิทยาลัยฯ
ส่งเรื่องให้วิศวกรผู้ออกแบบเพื่อขออนุมัติก่อสร้าง

จากประสบการณ์ ดังกล่าวที่ได้เรียนรู้ ถึงผล ของการ ไม่เจรจากันพูด
คุยกัน เพื่อหาทางออก จึงทำให้ราชการเสียประโยชน์ รวมถึง ประชาชนผู้ป่วย
ที่กำลังต้องการห้องผ่าตัดที่ดี ห้องตรวจก็ดี ในอาคารดังกล่าว ผู้เขียนจึงนำเรื่อง
ดังกล่าว ปรึกษากับท่านผู้พิพากษาที่ได้มีแนวคิดเรื่องกระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย
และได้เป็นผู้บุกเบิกแม่การเจรจาไกล่เกลี่ยทางอาญา ในความผิดต่อรัฐคือ **ท่าน**
ผู้พิพากษา อุดลย์ ชันทอง จนเกิดศูนย์สมานฉันท์สันติวิธีที่ศาลยุติธรรม
ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเปลี่ยนชื่อเป็น**ศูนย์คุ้มครองสิทธิ** ในความผิดทางอาญา โดย
ทำให้ผู้กระทำผิดเข้าใจว่าเขาได้ทำผิดกฎหมายอย่างไร จึงเลือกที่จะรับสารภาพ
และคดีอาญาลดลงอย่างมีนัยสำคัญ และผู้เขียนได้ร่วมเป็นวิทยากรทำการ
อบรมเรื่องการไกล่เกลี่ยกับท่านอุดลย์ ชันทอง ให้กับกระทรวงสาธารณสุข และ
อีกหลายกระทรวง รวมถึง ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในหลายๆเวที เกี่ยว
กับการใช้ กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ ท่านอาจารย์ได้แนะนำว่า เวลานั้น
มีกฎหมายเป็นพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ออกมาเมื่อ
วันที่ 19 พฤษภาคม 2562 สามารถใช้กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ยหาข้อยุติได้
ผู้เขียนเองก็ได้ดำเนินการให้อธิการบดีทั้งทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นและทาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ขออนุญาตใช้หลักสูตรดังกล่าวเพื่อใช้อบรมเป็น
ผู้ไกล่เกลี่ยเพื่อขึ้นทะเบียน ทางผู้เขียนจึงได้เสนออธิการบดีและรองอธิการบดี
ที่รับผิดชอบดูแลการก่อสร้าง คือ **รองอธิการบดี อาจารย์อาวุธ ปะเมโท** รวม

ทั้งผู้ควบคุมการก่อสร้างตรวจสอบการจ้างและผู้รับเหมาก่อสร้างและให้ประสานบริษัทเงินทุนที่จะสามารถช่วยสนับสนุนเงินทุนดูแลการก่อสร้างโครงการนี้ที่เป็นแหล่งทุนสนับสนุนการก่อสร้างมาพูดคุยกันที่ศาลจังหวัดชัยภูมิอย่างไม่เป็นทางการถึงความเป็นไปได้ในการหาข้อตกลงเบื้องต้น แม้ยังไม่มีข้อพิพาทและยังไม่ได้ยกเลิกสัญญา บริษัทเองก็ไม่อยากให้ยกเลิกสัญญา และพยายามเร่งรัดงานให้อยู่ในกรอบเวลาที่เราจะสามารถเจรจาก่อนยกเลิกสัญญาหรือก่อนจะมีการฟ้องร้อง และหากยกเลิกสัญญา ผลตามมา คือการฟ้องร้องกันและเชื่อว่าก็คงจะมีคดีความต่อเนื่องกันไปอาจจะถึงห้าหรือสิบปีเหมือนอย่างกรณีที่เกิดขึ้นที่มหาวิทยาลัยอื่นดังกล่าว นอกจากนั้นจากการรายงานของท่านรองอธิการบดีที่ได้ประชุมกับวิศวกรของมหาวิทยาลัยและวิศวกรโยธาของจังหวัดชัยภูมิ ว่าหากเป็นคดีฟ้องร้องกัน โอกาสที่มหาวิทยาลัยจะแพ้สูงมาก

ผู้เขียนจึงได้ปรึกษาท่านผู้พิพากษา อุดุลย์ ชันทอง ในขณะที่ท่านเป็นอธิบดีศาลแพ่ง พระโขนง และร่วมเป็นวิทยากรการอบรมใกล้เคียงให้กระทรวงสาธารณสุขร่วมกันว่าหากดูตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 น่าจะสามารถนำมาใช้ได้มหาวิทยาลัยจึงนัดประชุมนอกรอบเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ในการหาข้อยุติ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2563 ปัญหาที่ทางท่านหัวหน้าศาลจังหวัดชัยภูมิกับผู้รับเหมามีผู้บริหารของมหาวิทยาลัย มีรองอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี ประธานสภาคณาจารย์ และคณาจารย์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิที่สำนักงานศาลยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ อย่างไม่เป็นทางการและต่อมาท่านอธิการบดีได้เชิญผู้เขียน ท่านรองอธิการบดี บริษัทผู้รับเหมา บริษัท ลิซอทิ จำกัด มหาชน เป็นแหล่งเงินทุน และ

ผู้คุมงานตรวจการจ้าง นิติการ หัวหน้างานการเงิน ผอ.แผนและงบประมาณ และผู้ที่เกี่ยวข้องก่อสร้างประชุมกัน เพื่อพิจารณาและเร่งรัดจัดทำแผนบันทึกผ่อนปรนการบอกเลิกสัญญาเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563 โดยผู้รับเหมาก่อสร้างก็ได้สามารถหาแหล่งทุน ที่จะพร้อมจ่าย ตามเกณฑ์ ของการ ก่อสร้างในรอบของกฎหมาย งานก่อสร้างจึงดำเนินไปด้วยการ ที่มหาวิทยาลัยเองก็ได้ประสานกับหน่วยเหนือ ที่จะรับทราบกระบวนการ และเห็นชอบ แทนการยกเลิกสัญญา

การประชุมร่วมกันระหว่างผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ผู้รับจ้าง บริษัทเงินทุน สนับสนุน โดยมี ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเป็นประธาน เมื่อวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ 2563 ที่ห้องประชุมสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

จนถึงปัจจุบันการก่อสร้างอาคารโรงแรม เพื่อเป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา ก็ได้ดำเนินการมาใกล้จะแล้วเสร็จด้วยความพยายาม ของทั้งผู้บริหารมหาวิทยาลัย ผู้คุมงาน ผู้รับเหมา และบริษัทแหล่งทุน น่าจะยังเหลือรายละเอียด บางส่วนที่ต้องดำเนินการเจรจาต่อไป โดยหวังว่าจะสามารถเป็นต้นแบบ ของการที่จะหาทางออก โดยการสานเสวนาเจรจากัน เพื่อให้ได้ผลงานที่เป็นอาคารแทนคดีความที่จะยึดเยื่อเป็นผลเสียทั้งต่อนักศึกษาครูบา

อาจารย์ ผู้ใช้บริการของอาคารโรงแรม จึงหวังว่าจะสามารถสร้างต้นแบบเป็นผลงาน เป็นอาคาร ราชการ อาคาร ที่นักศึกษาจะได้ใช้แทนการมีคดียี่ง่ที่เกิดจากการ ฟ้องร้องกัน ในภาวะวิกฤติทางการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และภาวะ เศรษฐกิจ รวมถึงปัญหาแรงงานที่เผชิญกับการติดเชื้อเผชิญกับการกักตัวที่ บริษัทเองก็มีความยากลำบากในการหาแรงงาน บทนี้จึงเป็นอีกผลงานที่เกิดขึ้น จากความพยายามในการก้าวข้ามการเป็นคดีความสู่ข้อยุติที่เป็นผลงานร่วมกัน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และ ณ วันนี้ผู้ที่สนใจจะใช้วิธีการเจรจาไกล่ เกลี่ยก่อนฟ้องก็ยังมีข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ได้ทราบว่ทางศาล ยุติธรรมเอง โดยท่านประธานศาลฎีกา **ท่านเมทินี ชโลธร** ได้ประกาศข้อกำหนด ของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง พ.ศ. 2563 เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 ทั้งเรื่องการไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง และการที่จะเอา ข้อ ตกลง จากการไกล่เกลี่ยของศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชน หากต้องการให้ ศาล พิพากษา ตามข้อตกลง ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้จัดการอบรม เรื่องการไกล่เกลี่ย ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 ไปแล้ว หนึ่งรุ่น ซึ่งจะได้กล่าวในบทที่ 8 ต่อไป

บทที่ 6

ต้นแบบการเมืองท้องถิ่นสมานฉันท์ ด้วยชัยภูมิโมเดล

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของความขัดแย้งอย่างรุนแรงทางการเมืองระหว่างคนในชาติ จนกระทั่งมีการแบ่งฝ่ายอย่างชัดเจนที่กระจายความขัดแย้งไปทั่วทุกหัวระแหง ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่เป็นที่ปรากฏของความเป็นการเมืองแยกขั้วแบ่งข้างกลายเป็นพวกเขา พวกเขา กลายเป็นพวกมันพวกกู การเมืองแห่งการเอาแพ้เอาชนะกัน การเมืองที่มองอดีตเพื่อจะพิสูจน์ความถูกต้อง ความจริงการพิสูจน์ถูกต้องไม่ใช่สิ่งเลวร้ายและควรจะทำด้วย โดยเฉพาะคนที่ทำผิดจริงก็ต้องพิสูจน์แล้วเอาคนผิดมาลงโทษซึ่งส่วนหนึ่งก็ได้มีการดำเนินการไปแล้ว แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นที่เป็นส่วนของความเห็นและความเชื่อที่แตกต่างกันทางการเมือง ไม่อาจจะหาข้อยุติได้ การโต้แย้งกันทางการเมืองไม่สามารถจะเดินไปสู่สันติภาพหรือสันติสุขที่คนไทยทั้งหลายใฝ่ฝันถึง ก็เนื่องจากคำว่าสันติ หรือสันติภาพที่มาจากภาษาอังกฤษว่า พีซ (Peace) นั้นไม่ใช่เป็นคำคำเดียวแต่จะมีคำว่าจัสต์ (Just) ซึ่งมาจากคำว่าจัสติส (Justice) ซึ่งแปลว่ายุติธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ภาษาอังกฤษ จะใช้คำ เต็มที่นำมาสมาสแบบไวยากรณ์บาลีและสันสกฤต เป็น compound word คือ จัสต์พีซ (Just Peace) หรือภาษาไทย เราเรียกว่าสันติธรรม นั่นคือ สันติภาพ บวกคำว่า ยุติธรรม เป็น สันติธรรม แปลว่า คนที่อยู่ในประเทศนั้น ในพื้นที่นั้นมีความรู้สึกว่าเขาควรได้รับความยุติธรรมจึงจะเกิดสันติภาพ หรือ พีซ (Peace) ยุติธรรมที่ไม่ใช่มองเพียงยุติธรรมทางกฎหมาย (Legal Justice) ถูกผิดตามมาตรฐานนั้น มาตรฐานี้ตามกฎหมายที่ผู้มีอำนาจออกหรือใช้ แต่เขายังต้องการความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice) ที่มองไกลกว่าความยุติธรรมทางกฎหมาย

มองไปข้างหน้ามองอนาคต มองผลที่จะตามมาทั้งหลาย ดูเหมือนว่า ความที่แยกเป็นพวกเขา พวกเขา ทำให้แต่ละพวกแต่ละกลุ่มก็จะมองกระบวนการที่จะทำให้เกิดความยุติธรรมในมุมมองแห่งความต้องการทั้งสองแบบของความยุติธรรมคือทั้ง ยุติธรรมทางกฎหมายและยุติธรรมทางสังคม โดยหากจะเอาผิด “พวกเขา” ก็จะมองในสายตาของยุติธรรมทางกฎหมาย แต่ถ้าจะอธิบายการกระทำของ “พวกเรา” ก็จะมองในสายตาของยุติธรรมทางสังคม ทั้งนี้ทั้งนั้นเพราะพวกเขาพวกเราซึ่งกลายเป็นพวกมันกับพวกกูได้นำไปสู่ความไม่ไว้วางใจ ความไม่ไว้วางใจเพราะ ไม่ใช่พวกเดียวกันกับความไว้วางใจเพราะเป็นพวกเดียวกันเป็นความไว้วางใจทางสังคม (Social Trust) ความไว้วางใจเพราะเป็นพวกเดียวกัน Lewicki เรียกว่า Identification-based trust³² หรือไว้วางใจที่มีเอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์ หรือ Identity เหมือนกันใส่เสื้อสีเดียวกัน คิดเหมือนกัน และความไม่ไว้วางใจนี้เองจึงทำให้ไม่ว่าจะมีการกระทำใด ๆ ของใครคนใดคนหนึ่ง กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ไม่เห็นไม่เหมือนพวกเดียวกับ พวกเรา มองว่าเป็น พวกเขา ก็จะรู้สึกว่าจะเอนเอียงไปกับพวกเรา และหากไปสนับสนุน **พวกเขาอื่น** ก็จะเริ่มไม่ไว้วางใจ และหาเหตุผลมาอธิบายให้คนอื่น ๆ ทั้งหลายเห็นถึงความถูกต้องของเราและไม่ถูกต้องของเขา และความเป็นพวกเขาพวกเรานี้จึงไม่อาจนำไปสู่ทางออกของความขัดแย้งได้ เพราะความรู้สึกแห่งการเอาใจเขามาใส่ใจเรานั้นไม่อาจเกิดขึ้นได้ เพราะขาดทักษะที่สำคัญคือฟังอย่างตั้งใจ การฟังอย่างตั้งใจที่ในภาษาจีนใช้คำว่า “ทิง” ซึ่งอักษรตัวเขียนคำนี้มีองค์ประกอบที่รวมเอาคำว่าหู และคำว่า ใจ หรือ หัวใจ ไว้ด้วยกัน นั่นคือ การจะ **เข้าใจ เข้าถึง** ดัง พระราชดำรัสของพระเจ้าอยู่หัว พระชนกาทิเบศร์ภูมิพลมหาราชของเรา คือ **การเข้าถึง เข้าใจ จึงจะพัฒนาได้** ซึ่งจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าเรายังต่างไม่ฟังกันและกันโดยใช้ทั้ง หู และ หัวใจ ซึ่งเป็นอวัยวะที่ต้องทำงาน

³² Lewicki, R.J., McAllister, D.J., and Bies, R.J. (1998) “Trust and Distrust : New Relationships and Realities.” Academy of Management Review, 23, 438-458

ด้วยกันจึงจะเกิดความเข้าใจและนำไปสู่การรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราและนำไปสู่ความรู้สึกเป็นพวกเราเท่านั้น ความเห็นที่แตกต่างนี้ไม่ใช่เพียงจะเกิดแต่ได้เกิดมาตลอดตั้งแต่มีการเลือกตั้งที่เอาแพ้ เอาชนะกันอย่างรุนแรง ซึ่งได้หยั่งรากลึกลงไปจนถึงในระดับท้องถิ่นระดับชุมชน เมื่อนักการเมืองระดับชาติ ล้วงลูกลงไปในระดับหมู่บ้านและตำบล มีการสร้างห้วคະແນนและฐานเสียงที่อาศัยปัจจัยที่เป็นตัวเงินเพื่อให้ห้วคະແນนดึงประชาชนหมู่บ้านตำบลมาเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของเขา ห้วคະແນนที่เป็นผู้นำในหมู่บ้าน ตำบลไม่ว่าจะเป็น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายก อบต. รวมถึงผู้ที่เคยสมัครและเกือบได้ในตำแหน่งต่างๆ เหล่านี้ ก็ถูกดึงให้ไปสู่อำนาจการเมือง ทันทินั้นในหมู่บ้านเดียวกันที่พี่น้องกัน เพื่อนฝูงกันในหมู่บ้านตำบลที่เคยคบหาพูดคุยกันตามปกติ ก็เกิดการแตกแยก จะพูดจะคุยกันก็ต้องระวังว่าคนที่พูดด้วยนั้นอยู่กลุ่มไหน พวกไหน หรือพรรคไหน การแข่งขันที่รุนแรงทำให้เกิดการต่อสู้ที่เอาเป็นเอาตาย ความไม่เป็นปกติสุขก็เกิดขึ้น จนแม้แต่เกิดการประท้วงประหารกันในระหว่างการหาเสียงเลือกตั้ง ประชาชนจะห่มดหวังในการเมืองระบอบประชาธิปไตยการเมืองที่สนใจแต่การเลือกตั้ง ทำอย่างไรจะเข้ามากุมเสียงข้างมากและเป็นผู้บริหารทั้งระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น ผู้มีอำนาจทางการเมืองเมื่อต้องลงทุนโดยการจ่ายให้ทั้งห้วคະແນนและฐานเสียงจำนวนมากเท่าไร เมื่อมีอำนาจก็ต้องเข้ามาถอนทุนคืน ซึ่งปรากฏการณ์ดังกล่าวได้ระบอบไปทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ดังเช่นที่ท่านอดีตนายกอาานันท์ ปันยารชุน ได้กล่าวไว้ว่าอำนาจนั้นก่อให้เกิดการคอร์รัปชัน อำนาจเบ็ดเสร็จเด็ดขาดก่อให้เกิดการคอร์รัปชันอย่างสุดๆ (power is corrupt, absolute power corrupt absolutely) ดังที่ได้กล่าวไปแล้วที่ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสีได้อธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองในประเทศไทยเหมือนการสร้างเจดีย์ เพราะเราไม่ได้สร้างฐานของเจดีย์ก่อน แต่ไปสร้างการเมืองระดับชาติหรือยอดของเจดีย์ก่อนจึงเมื่อยอดเสียหายเจดีย์ก็พังทลายลงมาครั้งแล้ว ครั้งเล่า การแก้ปัญหาจึงต้องสร้างฐานเจดีย์ขึ้นมาใหม่

ให้แข็งแรง คือการสร้างการเมืองระดับท้องถิ่นให้เข้มแข็ง มีความสมานฉันท์และบริสุทธิ์ยุติธรรมเสียก่อน คำถามคือจะเป็นไปได้หรือไม่ในสถานการณ์ปัจจุบันที่การเมืองก่อให้เกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงอยู่ทั่วไป ในสหรัฐอเมริกาเองเมื่อตอนเริ่มประกาศอิสรภาพ จะมีคำพูดประโยคแรกเริ่มต้นในคำประกาศอิสรภาพ หรือ “Declaration of Independence” ด้วยคำว่า “We the People” แต่หลังจากนั้นก็จะมีคำพูดที่ประชาชนนำมาต่อ เมื่อมีการเลือกตั้งว่า “They the Government” หรือกลายเป็น “พวกเราประชาชน พวกเขาพวก **รัฐบาล**” ความพยายามของ Dr. David Mathews ที่เขียนหนังสือหลายเล่ม และเล่มหนึ่งที่เขาเขียนได้รับอนุญาตให้แปล และดร.แมทธิวส์ ในฐานะเป็นประธานมูลนิธิ Kettering มาตลอดช่วงหนึ่งได้พยายามผลักดัน แนวคิด เรื่องประชาธิปไตยแห่งการสานเสวนาหาทางออก ที่นำเอาแนวคิดของการที่ผู้แทนและผู้มีอำนาจต้องลงมาฟังเสียงประชาชน เพื่อให้เปลี่ยนจากการที่ ดร.แมทธิวส์ พูดถึงการเมืองหรือประชาธิปไตยในอเมริกา หรือในหลายๆ ประเทศ ที่น่าจะรวมถึงประเทศไทยด้วย ให้กลับไปเป็น พวกเราทั้งประชาชนพลเมืองและรัฐบาล เป็นพวกเดียวกัน ที่ในคำประกาศอิสรภาพของอเมริกา เริ่มต้นที่เห็นในภาพที่ผู้ริเริ่มก่อตั้งประเทศประกาศอิสรภาพ จากอังกฤษ ใช้คำว่า *We the People* เป็นตัวหนังสือขนาดใหญ่มาก เพื่อเตือนให้ระลึกถึงวันแห่งอิสรภาพของอเมริกา ว่าทั้งผู้มีอำนาจและประชาชนพลเมืองคือพวกเราด้วยกัน

คำประกาศอิสรภาพที่เริ่มต้นด้วย “We the People” หรือพวกเราประชาชน

เมื่อมีการประชุมครั้งแรกของสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ของสถาบันพระปกเกล้า เมื่อวันที่ 9-11 ตุลาคม 2551 ผู้เขียนได้ร่วมกับสถาบันพระปกเกล้า จัดงานเสวนาระหว่างสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองและได้นำตัวอย่างของห้อง

ถิ่นที่มีการสมานฉันท์แล้วมาเป็นตัวอย่างที่บรรดาผู้สมัครนายกทั้งหลายในแต่ละท้องถิ่นนั้นมีการเปลี่ยนแปลงจากความรุนแรงแต่เดิมสู่ความสมานฉันท์ได้อย่างไร ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดีที่ทำให้สมาชิกสภาพัฒนาการเมืองมองเห็นการเมืองท้องถิ่นที่สมานฉันท์และบริสุทธิ์ยุติธรรมในประเทศไทยนั้นเป็นไปได้และมีจริง แล้วใช้กระบวนการสานเสวนา (ประชุมโดยมีกติกาว่าไม่มีการชี้หน้าต่อกัน มองไปข้างหน้า ฟังกันอย่างตั้งใจเพื่อให้เกิดความเข้าใจ หากจะตกลงก็ใช้ฉันทามติที่ไม่ใช่การโหวต) เพื่อมองไปถึงการเมืองที่พึงปรารถนาที่สมาชิกสภาพัฒนาการเมืองจะพัฒนาไปอย่างไร ซึ่งในกระบวนการนี้จะมองอดีตเพียงเพื่อเป็นบทเรียน และจะเน้นการมองไปสู่อนาคตเพื่อฝันถึงการเมืองที่พึงปรารถนา ประชาธิปไตยที่ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงมีความโปร่งใสแล้วหาฉันทามติร่วมกันหลังจากได้ภาพที่ชัดเจนว่า จะไปสู่ความฝันนั้นได้อย่างไร ในการสัมมนาดังกล่าว ผู้เขียนได้รับเชิญจาก ท่านประธาน คือ **ศ.ดร. อีร์ภัท เสรีรังสรรค์** ซึ่งเป็น **ประธานสภาพัฒนาการเมือง** ในขณะนั้นให้ทำกระบวนการเรียนรู้ให้กับสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง และเขียนหนังสือ ชื่อ **“ประชาธิปไตย แห่งการสานเสวนาหาทางออก หรือ ประชาธิปไตยแห่งการปรึกษาหารือ (Deliberative Democracy)”**³³ โดยมีท่านผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ ด้านการเมืองการปกครองเขียนคำนิยมในหนังสือประชาธิปไตยดังกล่าวได้แก่ ศาสตราจารย์ **อีร์ภัท เสรีรังสรรค์** ศาสตราจารย์ **ลิขิต อีร์เวคิน** ราชบัณฑิต และประธานกรรมการสาขารัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในขณะนั้นและอีกหลายๆท่าน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการปกครองในรูปแบบ ประชาธิปไตยที่ผู้เขียนนำเสนอ โดยเฉพาะ ประมาจารย์ หรือ ราษฎรอาวุโส ศาสตราจารย์ นายแพทย์ **ประเวศ วะสี** อาจารย์ของผู้เขียน ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับประชาธิปไตยดังกล่าว

³³ วันชัย วัฒนศัพท์ (2557) ประชาธิปไตยแห่งการสานเสวนาหาทางออก ประชาธิปไตยแห่งการปรึกษาหารือ Deliberative Democracy สำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า กรุงเทพฯ

“การมีส่วนร่วมของพลังทางวัฒนธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขในชายแดนภาคใต้”

ปัญหาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเรา จะเป็นปัญหาความขัดแย้งที่หลายท่าน หลายๆ หน่วยงานได้พยายาม วิเคราะห์หาข้อสรุปมาตลอด ครั้งหนึ่ง**สภาความมั่นคงแห่งชาติ**โดยท่าน**รองเลขาธิการ ท่านรอง จิราพร บุณนาค** ที่เป็นนักสันติวิธีคนสำคัญ ได้ขอให้ผู้เขียน ซึ่งขณะนั้นเป็นผู้อำนวยการศูนย์สันติวิธีและธรรมาภิบาล (ต่อมาสถาบันพระปกเกล้าได้ยกระดับเป็นสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาลซึ่งผู้เขียนได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้อำนวยการคนแรกของศูนย์ และสำนัก) จึงได้ดำเนินการจัดเวทีพูดคุยกันที่เรียกว่า **สานเสวนา** เช่นเดียวกัน กับผู้นำสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งพุทธและมุสลิม ระหว่างวันที่ 14-20 กรกฎาคม 2549 ได้มีโครงการที่เรียกว่า **“โครงการเครือข่ายผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่นผู้นำชุมชน** และเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และต่อมายังได้จัดการสัมมนาถอดบทเรียนที่ผู้ร่วมการสัมมนาเมื่อเดือนกรกฎาคมได้ไปร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อีกครั้งเมื่อ วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน 2549 ณ โรงแรม ซีเอส จังหวัดปัตตานี ในหัวข้อว่า **“การมีส่วนร่วมของพลังทางวัฒนธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขในชายแดนภาคใต้”** ส่วนในการจัดอบรมก่อนหน้าในเดือนกรกฎาคม 2549 นั้นมีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 69 คน มีทั้งอิหม่าม กรรมการอิสลาม โต๊ะครู อุสตาซ นายกองค้การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนชุมชนพุทธ ปลัดอำเภอผู้ทำหน้าที่หัวหน้า ปลัดตำบล โดยใช้เวลา 7 วัน เป็นการอบรมลักษณะการประชุมเชิงปฏิบัติการหรือ workshop ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างสันติวิธีโดยการเจรจาไกล่เกลี่ย ขณะเดียวกันก็เดินทางไปดูงานชุมชน ที่อำเภอตะโหมด จังหวัดพัทลุงที่ ชาวพุทธ และมุสลิม มีต้นกำเนิดร่วมกัน และยังมีวิถีชีวิตร่วมกันอย่างสันติสุขกับทั้งได้อาศัยเครื่องบิน C 130 เดินทางข้ามไปพิษณุโลกเพื่อเดินทางต่อไปดูงานที่ชุมชนปากดุก อำเภอหล่มสัก ที่มีสาธารณสุขอำเภอ **“หมอน้อย”** หรือ **สาธารณสุขอำเภอ เกษร วงศ์มณี** ให้การสนับสนุน กำนันที่ขับเคลื่อนโดย

กำหนดกติกาหมู่บ้านร่วมกัน และประสานกับการเจรจาไกล่เกลี่ยที่ท่านอดีตหัวหน้าศาลหล่มสักสมัยหนึ่งชื่อ **ท่านวิฑูรย์** ได้ริเริ่มให้กำนันชวนชุมชนมาใช้ในการเจรจาไกล่เกลี่ยโดยมีกติกาหมู่บ้านที่ชาวบ้านร่วมกันวางกฎกติกาจนสามารถเป็นต้นแบบ แก้ปัญหาเด็กแว้นได้อย่างดี จากการสานเสวนาในครั้งที่ 1 นี้ ได้นำไปทดลองปฏิบัติแล้วได้กลับมาสรุปทบทวนเพิ่มเติมอีกครั้ง ในเดือนพฤศจิกายน ปีเดียวกันนั้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหามากขึ้น นอกจากนี้ท่านรองเลขาฯ จีราพร บุณนาค ยังกล่าวถึงให้ทุกคนเน้นสร้างความร่วมมือร่วมกัน ระหว่างผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ผู้นำท้องถิ่น การทำงานด้วยการเน้นระบบเครือข่ายจะได้รับความสัมพันธ์ที่เข้มแข็ง เพื่อที่จะนำพาชุมชนไปสู่ความดีงามพัฒนาสันติสุขต่อไป

หลังจากพิธีเปิด **ท่านรองฯ จีราพร บุณนาค** ได้บรรยายเกี่ยวกับเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพลังทางวัฒนธรรมในการเสริมสร้างสันติสุขในชายแดนภาคใต้” สรุปสาระสำคัญได้ว่า พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีต้นทุนและจุดแข็ง ที่เป็นพลังของสังคม คือพลังทางวัฒนธรรม เรื่องของวัฒนธรรม หมายถึงรวมถึงวิถีชีวิตและศาสนา ซึ่งเป็นเรื่องของจิตวิญญาณ นอกจากนี้ ยังได้ให้แนวทางในการทำงานไว้คือ เริ่มต้นจากความคิดเชิงบวก ซึ่งหมายถึงความคิดที่สร้างสรรค์ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ด้วยแนวทางสันติวิธี โดยต้องเสียสละอดทน อดกลั้น รวมถึงภาครัฐต้องแสดงให้เห็นถึงความจริงใจให้ปรากฏเป็นรูปธรรม โดยให้ภาคประชาชน ได้มีโอกาสได้ร่วมคิดร่วมทำกับภาครัฐ นอกจากนี้ ความไม่ไว้วางใจที่ประชาชนมีต่อรัฐโดยเฉพาะในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งทางกระทรวงยุติธรรม ได้จัดตั้งหน่วยงานในศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) คือ สำนักงานบริหารกิจการยุติธรรม และหน่วยงานที่สร้างขึ้นใหม่คือ สภาที่ปรึกษา มืองค์ประกอบของประชาชนในพื้นที่ที่จะมีโอกาสได้เสนอความคิดเห็น ความจริงและความต้องการ ต่อ ศอ.บต.

การสานเสวนาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการสรุปภาพรวมของการจัดกิจกรรมร่วมกันของผู้นำสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย และพี่น้องประชาชนที่มาร่วมการสัมมนาอบรม ได้มีข้อสรุปว่า หากทำกระบวนการสานเสวนาดังกล่าว ทั่วประเทศ ที่ น่าจะนำมาซึ่งความสงบสันติสุขได้ น่าเสียดายว่าโครงการดังกล่าว ไม่ได้มีการดำเนินการต่อ แต่ก็ทำให้ผู้เขียนได้เรียนรู้ร่วมกับพี่น้องสามจังหวัดมาก

การเมืองท้องถิ่นสมานฉันท์ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง

ความขัดแย้งในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือพื้นที่ที่มีการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เลือกตั้งองค์การบริหารเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลก็ดี มักจะมีเรื่องความขัดแย้ง ความรุนแรงอยู่ตลอดจากการที่ได้มีการเลือกตั้งท้องถิ่น ระดับนายกอบจ.ระดับเทศบาลและระดับ อบต. จึงได้ประสานความร่วมมือกับสถาบันพระปกเกล้า และคณะกรรมการเลือกตั้งจังหวัดชัยภูมิ จัดทำโครงการ **“เลือกตั้งท้องถิ่นสมานฉันท์ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง”** โดยการมีส่วนร่วมทั้งภาคประชาชนและมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิกับทางจังหวัด ทำให้การเลือกตั้งที่มีแนวโน้มจะมีการแข่งขันอย่างรุนแรง ลดลงอย่างเห็นได้ชัด แม้อาจจะยังไม่สามารถที่จะห้ามการซื้อสิทธิ์ขายเสียงได้หมด แต่ก็ทำให้เกิดวัฒนธรรมแห่งการเลือกคนที่มีความสามารถ และผู้สมัครได้ฟังเสียงประชาชนผู้มีสิทธิ์ที่มานำเสนอความคาดหวังให้กับผู้สมัครต่อกัน ในเวทีสาธารณะ ในจังหวัดที่ก่อนจะมีการเลือกตั้งท้องถิ่นในปีพ.ศ. 2564 ก็พอดี กับจังหวัดที่ ท่านผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง **ผ.อ.ศุภณัฐ เพิ่มพูนวิวัฒน์** โดยการสนับสนุนของท่านเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า **ศ.วุฒิสาร ตันไชย** และรองเลขาธิการ **อาจารย์วิทวัส ชัยภาคภูมิ**มีเป้าหมายที่จะมาขยายงานที่ขอนแก่น ก็พอดีกับท่านผู้อำนวยการสำนักดังกล่าวนี้ได้เคยร่วมงานกันมาตั้งแต่ผู้เขียนทำงานเป็นผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล จึงยินดีเป็นอย่างยิ่ง และเสนอให้ ทางงบประมาณจัดการส่งเสริมการเลือกตั้งท้องถิ่นสมานฉันท์ ที่ชัยภูมิ ประกอบกับทางสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองเองก็มีประสบการณ์ในการจัดการในโครงการการเมืองท้องถิ่น คือการชวนให้กำนันผู้ใหญ่บ้านที่มีการเลือกตั้งที่จังหวัดร้อยเอ็ด และพอดีกับจังหวัดที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งทั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรี และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งจังหวัด จึงได้วางแผนงานอย่างต่อเนื่องในโครงการท้องถิ่น

สมานฉันท์โดยมีรองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง **อาจารย์ จารุวรรณ แก้วมโน** เป็นผู้วางแผนงานร่วม

โครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง จังหวัดชัยภูมิ ของสำนักส่งเสริมการเมืองภาคพลเมืองที่ผู้เขียนและอธิการบดี ผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ดำเนินโครงการการเมืองท้องถิ่นสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง ในจังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ของกระบวนการดำเนินงานดังต่อไปนี้ วัตถุประสงค์โครงการ 1) เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์ระหว่างการเมืองแบบผู้แทนกับการเมืองภาคพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) เพื่อเสริมทักษะการมีส่วนร่วมและกระบวนการตัดสินใจทางการเมืองที่มิใช่เพียงแค่การไปเลือกตั้ง 3) เพื่อเสริมสร้างความรักและสามัคคีของคนในชุมชน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการซื้อสิทธิขายเสียง โดยมี **กลุ่มเป้าหมาย** การดำเนินโครงการมุ่งให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย **ผู้สมัคร**รับเลือกตั้ง ตัวแทน**ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง**ในแต่ละอำเภอหรือแต่ละพื้นที่ ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน นักวิชาการ นักเรียน นักศึกษา ผู้ที่มีภาวะบกพร่องทางร่างกาย ผู้ด้อยโอกาส และสื่อมวลชน ได้แบ่ง**กิจกรรม** ออกเป็น 3 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 : เป็นการเข้าพบผู้สมัครเพื่อทำความเข้าใจความสำคัญของโครงการและเชิญชวนผู้สมัครเข้าร่วมโครงการ ส่วนที่ 2: การจัดเวทีประชาเสวนาร่วมกันระหว่างผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง ส่วนที่ 3: การจัดเวทีส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง (ระดับชุมชน) เพื่อสร้างความเข้าใจแก่คนในชุมชนและประชาสัมพันธ์โครงการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัด**กระบวนการ** เป็น **ส่วนที่ 1 การเข้าพบผู้สมัคร** ก่อนเริ่มต้นจัดเวทีสานเสวนา ควรจัดให้มีการเข้าพบผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกหมายเลข เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการกิจกรรมกระบวนการจัดเวทีสานเสวนาและเชิญชวนเข้าร่วมเวทีสาน

เสวนาร่วมระหว่างผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง พร้อมทั้งกำหนดวันเวลาในการจัดเวทีเสวนาร่วมกัน *ส่วนที่ 2 การจัดเวทีประชาเสวนาร่วมกันระหว่างผู้สมัครและผู้มีสิทธิเลือกตั้ง* แบ่งกระบวนการดำเนินเวทีเสวนาออกเป็น 5 ช่วง ประกอบด้วย ช่วงที่ 1 ผู้สมัครแนะนำตนเอง โดยในส่วนนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สมัครได้แนะนำตนเอง ความสนใจ ความเชี่ยวชาญ และผลงานที่ตนได้ดำเนินการผ่านมา โดยขอความร่วมมือให้เป็นการแนะนำตัวผ่านการพูดแนะนำตัวผ่านไมโครโฟน โดยไม่มีการนำเสนอสดผลงานใดๆทั้งสิ้น เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของเวทีที่ไม่เน้นการปราศรัยหาเสียง เป็นไปตามระเบียบ และเพื่อให้อยู่ในช่วงระยะเวลาที่กำหนด คนละ 5 นาที ช่วงที่ 2 ผู้มีสิทธิเลือกตั้งระดมความคิดเห็นต่อประเด็นความต้องการของชุมชนและแนวทางการพัฒนาชุมชนที่ดีขึ้น เพื่อเสนอแก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้พิจารณาแสดงวิสัยทัศน์ในช่วงต่อไป ช่วงที่ 3 ผู้สมัครได้แสดงวิสัยทัศน์ต่อประเด็นปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมา พร้อมทั้งนำเสนอนโยบายของตนเพื่อเข้าแก้ไขปัญหาและพัฒนาท้องถิ่นให้ดีกว่าเดิม ภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ เท่าๆกันเพื่อไม่ก่อให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบแก่ผู้ใด ช่วงที่ 4 ผู้สมัครตอบคำถามจากผู้เข้าร่วมเวทีเสวนา ภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อไม่สร้างความกดดันให้แก่ผู้ตอบคำถามและไม่สร้างความเบื่อหน่ายให้แก่ผู้ถาม โดยในช่วงนี้อาจมีการสอบถามเพิ่มเติมจากเวทีได้ โดยการเขียนคำถามลงในกระดาษเพื่อให้ผู้ดำเนินกระบวนการสอบถามไปยังผู้สมัครทุกหมายเลข โดยทุกหมายเลขจะได้รับเวลาเท่ากันในการตอบคำถาม ช่วงที่ 4 ผู้สมัครสรุปวิสัยทัศน์ เพิ่มเติมข้อมูล ในระหว่างการนำเสนอของผู้สมัคร ได้ขอร้องผู้ฟังไม่ห้ามการโห่ หรือตบมือเพื่อเชียร์หรือด้อยค่าผู้สมัคร หลังจากนั้นมีการทำสัญญาใจร่วมกัน *ส่วนที่ 3 การจัดเวทีส่งเสริมการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียง (ระดับชุมชน)* ในเวทีนี้ผู้เข้าร่วมเวทีจะมีเพียงผู้มีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น เป้าหมายของการจัดเวทีอยู่ที่การเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงให้แก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในชุมชน

พื้นที่ดำเนินโครงการ โครงการเลือกตั้งสมานฉันท์และไม่ซื้อสิทธิขายเสียงนี้ ดำเนินการกับการเลือกตั้งท้องถิ่นทั้ง 3 ระดับ ประกอบด้วย 1) การเลือกตั้งระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (20 ธันวาคม 2563) โดยดำเนินการกับ 16 อำเภอ จังหวัดชัยภูมิ 2) การเลือกตั้งระดับเทศบาล (28 มีนาคม 2564) ดำเนินการ กับ 25 ชุมชน ในเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด และ 3) การเลือกตั้งระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (28 พฤศจิกายน 2564) ซึ่งดำเนินการกับองค์การบริหารส่วนตำบล 3 แห่งในลักษณะ Onsite ประกอบด้วย อบต.หนองบัวบาน อำเภอจัตุรัส อบต.กุดตุ้ม อำเภอเมืองชัยภูมิ และ อบต.นาฝาย อำเภอเมืองชัยภูมิ ส่วน อบต.อื่น จะดำเนินการให้ความรู้ทาง “Online”

รายงานสรุปถอดบทเรียน การเลือกตั้ง กิ่งถิ่น ระดับนายก อบต. จังหวัดชัยภูมิ

หลังจากผ่านการเลือกตั้งจนรู้ผลของการเลือกตั้งนายก อบต.ที่จังหวัดชัยภูมิแล้ว ทางโครงการโดยท่านผ.อ.ศุภณัฐได้เชิญท่านปลัด อบต.สามแห่งที่เข้าร่วมจัดเวที ทั้งประสานการเชิญภาคประชาชนในสามพื้นที่ ได้มาพูดคุยกันทาง ออนไลน์กับทางผู้เขียนและทางกต.ในพื้นที่ตั้งข้อสรุปจากที่ถอดการบันทึกเสียงทาง zoom ไว้ดังต่อไปนี้

ผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (เรือเอกไตรสรณ์ ผาสุก)

เรื่องของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นก็เริ่มทำโครงการมาตั้งแต่ อบจ. แล้วก็มาเทศบาล อบจ.นี้ในส่วนของการเรื่องร้องเรียนก็มีอยู่ แต่ก็ได้ไม่มากไปกว่าการเลือกตั้งครั้งก่อนหน้านี้ ก่อนที่จะมีการงดจัดการเลือกตั้งในส่วนของผมที่เทศบาลก็น่าจะถือว่าประสบความสำเร็จมากเพราะว่าเรื่องร้องเรียนนายกไม่มีเลยเพราะว่าทุกฝ่ายท่านก็ยอมรับผลที่จะมีออกมาแล้วก็ในเรื่องของการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล จนถึงตอนนี้ไม่ว่าจะเป็น อบต. นาฝาย กับ

อบต. กุดตุ้ม แล้วก็ อบต.หนองบัวบาน ตอนนี้อย่างนี้เรายังไม่ได้รับเรื่องร้องเรียน ในส่วนนี้ของการประชาสัมพันธ์ ผมก็ต้องขอขอบคุณท่านปลัดทั้งสาม อบต. เราได้จัดกิจกรรมในพื้นที่ขอความร่วมมือจากท่านปลัดช่วยนำผลการประชาสัมพันธ์ติดเครื่องขยายเสียงช่วยประชาสัมพันธ์ภายในเขตเลือกตั้ง อันนี้พอผลการเลือกตั้งจำนวนผู้มาใช้สิทธิ์เลือกตั้งก็เพิ่มขึ้นมากกว่าครั้งที่ผ่านๆ มา ตอนแรกก็ได้รับรายงานว่าประมาณร้อยละ 74 แต่พอผลออกมาจริงถึง ร้อยละ 82 กว่าก็ถือว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ในเรื่องของการจัดเวทีเสวนา บาง อบต.ท่านก็สนใจอยากที่จะเข้าร่วมโครงการนี้เหมือนกัน ของเรามันจำกัดได้แค่สามอบต. เพราะพื้นที่จังหวัดที่ใหญ่ ถ้าในครั้งต่อไป ผมก็เห็นว่า อบต.จะ 3 หรือ 5 แล้วทำไปเรื่อยๆ เพราะว่ามันก็จะได้ผลที่น่าพอใจ เพราะว่า เยาวชนคนรุ่นใหม่ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งออกมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งเยอะ แล้วก็ข้อมูลผมคงไม่ผิดพลาดนะครับ คนที่ได้รับเลือกตั้ง ส่วนมากก็จะมีบุคคลหน้าใหม่เพิ่มเข้ามาเพิ่มขึ้นกว่าของเก่าในเรื่องของท่าทีของผู้สมัครครั้งนี้ เรื่องของการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ก็มีในบางพื้นที่ในสามแห่งที่เราดำเนินการก็ยังไม่ได้รับแจ้งมา ในรูปแบบการหาเสียงตอนนี้ก็มีการหาเสียงในรูปแบบของสื่อออนไลน์มากขึ้น การออกเดินหาเสียงแบบนี้ก็ลดน้อยลงหน่อย เพราะว่าติดสถานการณ์ของโควิด ผู้สมัครก็จะเน้นไปทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือว่าจะลงทางเฟซบุ๊ก หรือ สื่อสังคมต่างๆ และอยากให้ไปทีละข้อ ผมอยากฟังผู้ที่เกี่ยวข้องด้วยขอให้ท่านปลัดช่วยๆ เพิ่มเติมอีก

อบต.นาฝาย

สวัสดิ์ค๊ะ อาจารย์ หมอ อาจารย์จากสถาบันพระปกเกล้าทุกท่าน ท่านผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดชัยภูมิ แล้วก็ปลัดอบต.ทั้ง 2 ท่าน *กาญจนา บำขุนทด* ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาฝาย จากโครงการที่ทางสถาบันพระปกเกล้าได้มาทำโครงการเลือกตั้งสมานฉันท์ และพื้นที่ซึ่งก็ทำให้การการเลือกตั้ง การหาเสียงหรือว่าการทำกิจกรรมใดๆ ของผู้สมัครในพื้นที่ของตำบลนาฝายลดลงเยอะมากซึ่งในครั้งแรก

แรกที่มีผู้สมัครมาทั้งหมด 4 ท่าน ก็จะมีกระแสความรุนแรงเยอะมากแล้วก็อาจจะมีหลายๆ อย่างที่ที่เราอาจจะคาดไม่ถึง พอมีมีโครงการนี้เข้ามา อย่างน้อยผู้สมัครถ้ามีการ มาพบปะได้คุยกัน ได้เห็นหน้ากันความรุนแรงของการหาเสียงลดลงเป็นอย่างมาก และจะเห็นได้จากการที่ผู้สมัครในแต่ละคนของพื้นที่นาผายที่มีชบวนของผู้สมัครไปหาเสียงกับประชาชนในพื้นที่ในชุมชนบางครั้งผู้สมัครก็ไปเจอหน้ากันไปเจอกันในหมู่บ้านเดียวกัน ท่านก็จะทักทายกันด้วยดี ไม่มีการที่จะแบบว่าไปปะทะคารมกันไม่มีการที่จะไปกล่าวร้ายซึ่งกันและกัน ความรุนแรงลดลงมากๆ จริงๆ และในเรื่องของประชาชนออกมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งคือได้สอบถามจากทางกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่คนที่เดินทางมาจากพื้นที่ออกมาเลือกตั้งมากไหม บอกว่าจำนวนน้อยมากที่คนต่างพื้นที่จะมาหมายถึงลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัดแล้วเดินทางกลับมาใช้สิทธิ์ก็ไม่เยอะเท่าไรนับจำนวนได้ เพราะฉะนั้นพื้นที่ประชาชนที่มีสิทธิ์มีเสียงในพื้นที่จริงๆ ไปใช้สิทธิ์จำนวนมากอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องของการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งก็คืออาจจะมีความอดอันมานานที่ไม่ได้เลือกตั้งสักที ของ อบต. เป็นเวลาหลายปี ประชาชนก็เลยมีความรู้สึกว่าจะอยากจะไปเลือกตั้งและอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้หน้าผายผู้ออกมาใช้สิทธิ์มีจำนวนมากถึง 79% นะคะ เรื่องของการรณรงค์ซึ่งทางกต. จังหวัดเองแล้วก็ร่วมกับทางอบต. เองที่เดินรณรงค์ไม่ว่าจะเป็นการเดินรณรงค์ใช้รถประชาสัมพันธ์รณรงค์ขอความอนุเคราะห์กำนันผู้ใหญ่บ้านการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ในทุกๆวัน ก็แล้วก็จะมียี่ออันนิ่งที่ช่วยในเรื่องของการรณรงค์ได้เป็นอย่างดีก็คือผู้สมัครที่เขาเดินทางเสียงกันเองในเรื่องของการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งและก็ในเรื่องของความขัดแย้งความรุนแรงก่อนและหลังครั้งแรกต้องบอกเลยว่านาผายเป็นพื้นที่ที่หลายฝ่ายเป็นห่วงในเรื่องของความรุนแรง เพราะว่าเป้าหมายที่ใหญ่ทุกคนจะมองว่าเป็นตำบลที่ใหญ่ ความรุนแรงต้องเยอะมากแน่นอน แต่พอมีโครงการนี้เข้ามาทำให้ผู้สมัครได้มีการได้มาพบหน้ากัน ซึ่งที่ดิฉันเคยได้ถามกับเพื่อนๆ ที่เป็นปลัดอบต. ว่าตำบล

บางท่าน ผู้สมัครไม่เยอะหรืออะไรนี้ แต่ผู้สมัครไม่เคยเจอหน้ากันเลยไม่เคยได้พูดคุยกันทำให้ความรุนแรงมีมากเพราะฉะนั้นก็เป็นสิ่งที่ดีแล้วก็อยากให้เราต่อโครงการนี้ก็คือเวลาที่คนเรามาอย่างน้อย มีความความขัดแย้งหรือความรุนแรง ถ้าหากว่ามีคนกลางมาช่วยเรื่องของสานสัมพันธ์อย่างนี้มันก็จะทำให้ความรุนแรงลดลงได้ ก็ในเรื่องของการร้องเรียนอย่างที่ท่านผอ. เลือกลงตั้งของชัยภูมิ บอกก็คือของเรานาฝ่ายนี้ไม่มีเรื่องร้องเรียนก็เมื่อวานทาง กกต.ก็รับรองไปแล้ว มันจะมีนิดหน่อยที่แต่ก็ไม่ใช้เรื่องที่มีอยู่หมู่บ้านนี้ที่มีคะแนนเท่ากันสมาชิกมีคะแนนเท่ากันตอนแรกก็ไม่ยอมกันมีความรุนแรงในพื้นที่คืออาจจะโจมตีคณะกรรมการหรืออะไรบ้างแต่ที่นี้พอได้ป้ายมาจับฉลาก ซึ่งปลัดเป็นเป็นผู้ดำเนินการแล้วก็ดำเนินการจับฉลาก ก็ได้มีการพูดคุยกับผู้ที่ได้คะแนนเท่ากันในเรื่องของการจะเป็นตัวแทนของชุมชนก็บอกว่าถ้าหากใครจับได้ก็ถือว่าเป็นตัวแทน ส่วนคนที่ไม่ได้ก็ขอให้เป็นผู้ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือกันในเรื่องพัฒนาหมู่บ้าน ซึ่งพอเราได้พูดคุยกับเขา เขาก็รู้สึกว่าย่นลงแล้วก็ยอมรับผลการผลการจับฉลากไปด้วยดี ซึ่งก็ทางหมู่บ้านก็ตอนนี้ก็ได้มีความรุนแรงอะไรกันแล้ว

สำหรับโครงการที่ผ่านมาที่ได้ผลดีจริงๆ ที่เห็นชัดกับตัวเองก็คือลดความรุนแรงเรื่องของการหาเสียงของผู้สมัคร อย่างที่สอง ก็คือประชาชนมีความกระตือรือร้นในการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งมากขึ้นแต่สิ่งที่ยังแก้ไม่ได้ก็อีกอย่างที่ท่านปลัดเฉลิมศิลป์ บอกคะเรื่องของการซื้อสิทธิ์ขายเสียง อันนี้ยังแก้ได้ยากอยู่ก็อยากให้มีประเด็นตรงนี้ที่เข้าไปให้ทำให้ลดเรื่องลงได้มากกว่านี้ คะอาจารย์ แล้วก็ในเรื่องของการลดความรุนแรงเราจะเห็นผลก็คือหลังจากที่เรามีการสมัครรับเลือกตั้งแล้วคือเห็นตัวผู้สมัครแล้วเมื่อเราจับผู้สมัครมาพูดคุยกันเราก็จะสามารถดูได้ว่าความรุนแรงมันลดลงในเรื่องของการหาเสียงอันนี้ก็คือความความความขัดที่ได้รับในเรื่องของโครงการนี้เป็นโครงการที่ดีมากๆ อย่างที่ท่านผอ. กกต.ของชัยภูมิ บอกว่าควรที่จะให้ทุกอบต. มีกิจกรรมในเรื่องของการเลือกตั้งสมัยหน้า สมมุติว่าสมัยหน้า อบต.นาผาย มีการเลือกตั้งอีก

โครงการนี้เป็นโครงการอันดับหนึ่งที่เราจะต้องทำ เพราะว่าเคยเห็นหลายที่ ตอนแรกยังนึกว่าเคยเห็นที่เขาเคยเคยจัดในครั้งก่อนที่มีการเลือกตั้งแล้วเรา อาจจะทำแบบนั้นบ้าง พอปีนี้เป็นโอกาสที่ทางสถาบันพระปกเกล้าเลือกนา ผาย ส่วนความต่อเนื่องเราจะทำต่อเนื่องซึ่งในเรื่องของความต่อเนื่องถ้ามองไป ก็คือว่าเราอยากจะลงในส่วนของชุมชนให้มากกว่านี้ เพราะว่าบางหมู่บ้านชาว บ้าน ตำบลเป็นหมู่เป็นตำบลที่ไม่ใหญ่มั่นเป็นจำนวนไม่ใหญ่ก็สามารถลงได้ ควบคุมแต่ถ้าเป็นตำบลใหญ่การที่จะระดมคนหรือว่าจะให้ถึงทุกๆคนที่ เป็น เรื่องที่ยากแต่อย่างน้อยในหมู่บ้านที่มีความรุนแรงมากแล้วก็มี ความขัดแย้งมาก เราก็อาจจะทำสมานฉันท์เชิงหมู่บ้านไปในพื้นที่ให้มากที่สุด

อบต. กุดตุ้ม

กราบเรียนท่านอาจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ ท่านอาจารย์ศุภณัฐ ท่านผู้อำนวยการเลือกตั้งจังหวัดชัยภูมิแล้วที่ผู้เข้าร่วมเสวนาทุกท่าน ผม **เฉลิมศิลป์ เทพจันทร์** ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลกุดตุ้ม ก็อาจจะนำเรียน ว่าโครงการเลือกตั้งสมาชิก ซึ่งเป็นโครงการที่ดีถือว่าเป็นโครงการที่ดีเป็นจุดเริ่มต้นที่มองเห็นเส้นชัย เพราะหลังจากผ่านการเลือกตั้งมาก็คงไม่แตกต่างจาก อบต. นาผาย ผมแบ่งออกเป็นสามส่วนที่มี 1 ผู้สมัคร 2 ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 3 กรรมการ อย่างน้อยผู้สมัครได้มีโอกาสได้มาพบปะพูดคุยมาเจอหน้ากัน ถ้าที่ต่างๆก็เริ่มที่จะสมานฉันท์ขึ้นเห็นชัดเจนเลย ก่อนที่จะมีโครงการนี้ขึ้นเปิดรับสมัครวันแรก ที่ อบต. กุดตุ้มมีผู้สมัครทั้งหมด 4 ท่านยังไม่มี การจัดเสวนาจัดประชุมกัน พบว่ามีการไปทำลายป้าย ก็มี การไปแจกใบปลิว เพราะผู้สมัครไม่เห็นกันก็ต่าง ที่จะต้องเอาชนะกัน และพอมีมาจากเวทีก็เปลี่ยนไปเลย เปลี่ยนไปเลยว่าจะแต่ละ กลุ่มมาเจอกันคงจะไม่แตกต่างจากนาผายเป็นการสมานฉันท์ตรงนี้ถือว่าเป็น ขบวนการคนกลางที่เชื่อมความสัมพันธ์ทั้งผู้สมัครรวมทั้งกองเชียร์และผู้มีสิทธิ เลือกตั้งได้ถือว่าเป็นโครงการที่ดีในส่วนของผู้มีสิทธิเลือกตั้งเองก็ดี เริ่มชัดเจน ขึ้นว่าทิศทางการทำงาน ของ อบต. คิดที่เห็นผลว่า งบประมาณก็คงจะไม่มาก

แต่ถ้าผู้สมัครมาใช้สิทธิ์เลือกตั้งมาประสงค์จะลงเป็นนายกแล้วมาใช้จ่ายในการซื้อสิทธิ์ขายเสียงมากมาเยอะโอกาสที่จะถอนทุนคืนคงลำบาก ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งก็เริ่มที่จะเข้าใจถ้าคนมาลงมาก ๆ เลยถามว่าโอกาสที่คุณจะไปถอนทุนคืนนี้คงลำบาก ตรงนี้ก็เลยเกิดกระแสที่ว่า ผู้มีสิทธิ์เองก็เริ่มที่จะเข้าใจมีเหตุมีผลในส่วนของกรรมการเองก็ตีกรรมการเข้ามาเลยไม่ได้ไปทำงานตรวจสอบดูแลว่าจะเป็นผู้สมัครหรือกองเชียร์หรือหัวคะแนนต่างๆ ว่าใครมีพฤติกรรมที่ไม่เป็นไปตามข้อกำหนดหรือระเบียบเอาเปรียบคู่ต่อสู้ก็พยายามที่จะเป็นตัวที่จะป้องกันได้ช่วยแนะนำให้ชาวบ้านเข้าใจว่าเป็นโครงการที่ดีจริงๆ แล้วก็ดูจากสถิติการเลือกตั้งในปี 76% ซึ่งถือว่ามากประชาชนก็ตื่นตัวและเข้าใจจะถามว่าการซื้อสิทธิ์ขายเสียงหมดไปหรือไม่ บอกเลยว่ายังก็ยังมียู่แต่อย่างน้อยก็เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทำให้โครงการของเราขับเคลื่อนต่อไปที่ ผมอยากจะนำเรียนว่าในโครงการตรงนี้ ดูแล้วก็อยากอยู่ในการเลือกตั้งกลุ่มในตำบลทุกตำบลเองเราก็ไม่สามารถที่จะเลือกเอาคนทุกกลุ่ม ทุกอาชีพเข้ามารับฟังได้จะได้เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นโครงการที่สร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนได้ดีมากเลยตรงนี้นั้นน่าจะถูกขยายผลต่อไปในแต่ละกลุ่มถ้าเป็นไปได้ก็อยากจะให้มีหลายๆ ส่วน ไม่ว่าจะเป็นเยาวชน ผู้นำ สตรี หรืออะไรต่างๆ ก็ดีเข้ามามีส่วนร่วมและซึ่งดูแล้วทุกส่วนมีส่วนร่วมมันจะก้าวไปสู่ทิศทางของสภาประชาชนอย่างที่อาจารย์บอกว่าได้นำเสนอแนะในเรื่องของวิดิโอที่รับรองบุคคลที่จะมาลงสมัครก่อนที่จะมีการสมัครเพราะฉะนั้นตรงนี้จะถือว่าเป็นจุดที่ดีก็อยากจะนำเรียนจะให้ทุกส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้ต่อไปให้ทุกคนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมเบื้องต้น

สิ่งที่จะต้องเพิ่มเติมอย่างที่ผมพูดไว้กรรมการคำว่ากรรมการในตรงนี้นั้นก็มีหลายระดับ กรรมการในหมู่บ้าน เป็นกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการได้ระดับท้องถิ่น หมายถึง กต.ท้องถิ่น กรรมการระดับจังหวัดกต.จังหวัด ตรงนี้ผมอยากให้กรรมการเหล่านี้ เข้ามา มีบทบาทช่วยสนับสนุนส่งเสริม

เป็นตัวกลาง เพราะตอนนี้สถาบันเป็นตัวกลางให้เป็นจุดประเด็นให้ว่าอนาคตต่อไปข้างหน้าอยากเห็นคณะกรรมการเหล่านี้มีส่วนร่วมมากๆ จัดโครงการ โดยเฉพาะกต.ท้องถิ่นในระดับตำบลเช่นดูแล้วก็มีหน้าที่กำกับดูแลการเลือกตั้งแล้วก็ส่งเสริมสนับสนุนให้เข้ามามีบทบาทในการทำให้คนสมานฉันท์ ทำให้พี่น้องประชาชนเข้าใจอันนี้คือประเด็นกัน ในส่วนของอีกประเด็นหนึ่งที่อยากจะนำเสนอในส่วนของภาคชุมชน ตอนนี้ทำยังไงที่จะให้เกิดในรูปแบบของสภาชุมชนเพื่อคัดเลือกผู้ที่จะมาเป็นตัวแทนของเขาในการที่จะไปลงในกระบวนการตรงนี้ก็ก่อนทำยังไงชุมชนตรงนี้จะเข้มแข็งกรณีของเขาที่มีพรรคลงสมัครในระดับชาติจะมีใครก็ได้ที่มีคุณสมบัติลงสมัครลงเลยจะไม่ได้ผ่านกระบวนการที่ชุมชนกับกรรมการแข่งขันต่อสู้กันด้วยการชนะ อยากจะนำเสนอว่าอยากให้สร้างให้ชุมชนเข้มแข็งกับคณะกรรมการให้เขามีบทบาทมากๆ ขอขอบคุณครับ

อบต.หนองบัวบาน

เรียนท่าน อาจารย์นายแพทย์วันชัย วัฒนศัพท์ ท่านอาจารย์ศุภณัฐ ท่านผู้อำนวยการเลือกตั้งจังหวัดชัยภูมิ และ สถาบันพระปกเกล้าทุกท่าน ดิฉันชื่อ**นางสุภารัตน์ นิธิธนาพัฒน์** ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัด วันนี้ได้รับมอบหมายจากทางท่านปลัดอบต.ท่านธีรวัฒน์ พันธุ์ศักดิ์มานนท์ เข้าร่วมประชุมแทนในส่วนของ การจัดโครงการเลือกตั้งและไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงที่ อบต.หนองบัวบานได้รับการจัดที่ผ่านมาก็เป็นอะไรที่ได้รับความนิยมมากๆ ก่อนหน้านั้นที่ยังไม่มีการจัดเวทีก็จะมีเสียงจากพี่น้องประชาชนว่าผู้สมัครก็มีการแข่งขันกันในส่วนที่เคยมีอาจจะมีความรุนแรงบ้างมีการแจ้งว่ามีการข่มขู่ผู้มีสิทธิ์หรืออะไรอย่างนี้แต่หลังจากที่มีการจัดกิจกรรมแล้วก็ทำให้ผู้สมัครมีความเข้าใจในการที่จะออกไปหาเสียงโดยใช้นโยบายเป็นหลักเขาก็จะไม่มีเรื่องของการที่จะไปโจมตีกัน เพราะฉะนั้นแนวความจริงแล้ว อบต.หนองบัวบานเป็น อบต. ที่มีเสียงของความรุนแรงมากจริงๆ จนกระทั่งในส่วนของวันเลือกตั้งอย่างนี้ก็มีทั้งกต.จังหวัดเข้ามาดูก่อนการเลือกตั้งก็เข้ามาดูวันเลือกตั้งเอง

ทางท่านอำเภอก็ห่วงใยก็เข้ามาดู แต่ความจริงแล้วหลังจากที่มีโครงการเข้ามาของผู้สมัครได้รับความรู้แล้วในเรื่องของการซื้อสิทธิ์หรือว่าขายเสียงอะไรพวกเนี่ย โครงการมีผลมากที่ทำให้ผู้สมัครบางท่านยึดเป็น เขาเรียกว่าเป็นนโยบายว่าเราจะไม่ซื้อสิทธิ์แล้วก็ประกาศอย่างชัดเจนในการออกหาเสียงเลยว่าท่านเบอร์นี้ท่านไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงว่าอย่างนั้นก็เป็นที่ผลดีกับโครงการที่บอกว่าถึงแม้จะไม่ได้ทั้งหมดแต่การริเริ่มโครงการก็ทำให้เกิดสิ่งดีๆ เป็นนิมิตรหมายอันดีในอนาคตว่าการเลือกตั้งต่อไปอาจจะต้องบริสุทธิ์ยุติธรรมไม่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงแน่นอนและหลังจากนั้น สิ่งที่เกิดขึ้นว่าจะมีความรุนแรงในช่วงของการก่อนการเลือกตั้งเพราะวันเลือกตั้งจะบอกทางท่านคณะอาจารย์ว่าไม่มีความรุนแรงใดๆ เลย สงบเงียบมากแม้กระทั่งเจ้าหน้าที่ทางอบต.ก็ถามว่าเวลาที่มีผู้ไปใช้สิทธิ์เนี่ยมีความวุ่นวายไหม ในหน่วยเลือกตั้งต่างๆ ก็ไม่มีแล้วก็ช่วงของการนับคะแนนก็น่ารักมากๆ ด้วยมีการขานคะแนนปรบมือครั้งแรกคะแนนแรกแล้วก็มีการปรบมือให้กับคะแนนสุดท้ายเท่านั้น ไม่มีการส่งเสียงเชียร์ดังก็เป็นผลดีจากโครงการของเราวันนี้ขอชื่นชมทางสถาบันที่มาช่วยเหลือให้ออบต.หนองบัวบานของเราเกิดการรักสามัคคีกันแบบนี้แล้วก็ในเรื่องของชาวบ้านถามว่าโครงการนี้ช่วยให้การไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียงหมดไปไหมก็ไม่หรอกก็ยังดีในเรื่องตรงนี้อยู่แต่ก็จะมีคิดที่มันสามารถที่จะป้องกันได้บ้างในบางส่วนแล้วเรื่องของการที่มีความขัดแย้งกันในครอบครัวของผู้ใช้สิทธิ์ดีไหมก็ยังมีอยู่ก็คือตราบใดที่มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงผลของเงินก็จะทำให้คนในครอบครัวอาจเกิดการแตกแยกญาติพี่น้องก็เกิดการแตกแยก แทนที่จะมาเลือกญาติพี่น้องตัวเองได้รับเงินก็ไปเลือกคนอื่นอย่างนี้ อันนี้ถามว่ามีไหมในหนองบัวบานก็มีอยู่แต่หลังจากนั้นมาเพราะการเลือกตั้งเสร็จสิ้นไปแล้วก็ไม่มีสิ่งที่มีความรุนแรงแต่อย่างใดนี่ก็ขออนุญาตเล่าให้ฟังคร่าวๆ ก่อนแล้วก็สิ่งที่เราอยากที่จะพัฒนาโครงการนี้ก็คือว่าความจริงแล้วเนี่ยถ้ามีโครงการให้ครอบครัวอย่างที่ท่านปลัดทั้ง 2 ท่านได้พูดไปก็คือกลุ่มเป้าหมายที่มาร่วมในการเสวนาว่ามาร่วมในเวทีโครงการของเราไม่ครบถ้วน โดยเฉพาะอย่างวันแรกที่มีการเสวนาโดยให้ท่านนายกทั้ง 4 ท่าน

ว่าที่นำมาพูดแล้วให้พี่น้องประชาชนมาฟังกลุ่มประชาชนก็มากขึ้นไม่ครบถ้วนไม่ครอบคลุมมาได้เฉพาะจำนวนที่มันจำกัดมีข้อจำกัดทั้งคนที่เข้าร่วมประชุมมีข้อจำกัดทั้งเวลาก็คือว่ามันใช้เวลาแค่เพียงวันเดียวมันอาจจะไม่ได้มาเปลี่ยนความคิดทุกคนหรือว่าผู้ที่เข้าร่วมประชุมเพียงน้อยนิดก็ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนทั้งหมดได้ใช่ไหมเพราะฉะนั้นถ้าเป็นไปได้ในส่วนของ อบต. ที่เป็นความคิดของอบต. หนองบัวบานปีที่จะมีการเลือกตั้งใหม่ในส่วนของปีสุดท้ายก่อนที่จะมีการเลือกตั้งเราอาจจะตั้งเป็นข้อบัญญัติเอาไว้

บทที่ 7

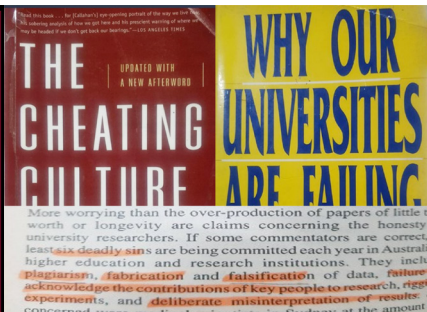
สร้างบัณฑิตด้วย Honor Code และความสุจริตทางวิชาการสู่ธรรมาภิบาล

จากประเด็นคำถามที่เกิดขึ้น เมื่อมาทำงานที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่มีคำสั่ง มาตรา 44 จาก คสช. ว่า มหาวิทยาลัยไม่มีธรรมาภิบาล จึงมีคำถามว่า อะไรคือธรรมาภิบาลผู้เขียนได้ร่วมกับ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล ผู้อำนวยการสำนักงานวิจัย และพัฒนาสถาบันพระปกเกล้าศึกษาเรื่องธรรมาภิบาล จนเขียนออกมาเป็นหนังสือ เรื่อง**ทศธรรม** ผู้เขียนได้เสนอ สถาบันพระปกเกล้าและที่มหาวิทยาลัยว่ามีเรื่องของวัฒนธรรมของไทยที่ดูเหมือน จะเอื้อให้เกิดการปฏิบัติ ต่อกันด้วยดี แต่ดูเหมือนจะมีสิ่งที่เป็นวัฒนธรรมบางอย่างที่ตะวันตกเขาไม่มี และอาจจะเป็นอุปสรรคต่อธรรมาภิบาล จึงได้ทำการศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม และได้เขียนหนังสือออกมาเป็นกึ่งตำราชื่อว่า Conflict Resolution in Asia, Mediation and Other Cultural Models³⁴ ร่วมกับบรรณาธิการ หรือ Editor ชื่อ Dr. Stephanie P. Stobbe ซึ่งเป็นรองศาสตราจารย์ทางการศึกษากการแก้ปัญหาความขัดแย้ง หรือ Associate Professor in Conflict Resolution ที่มหาวิทยาลัยวินนิเพ็ก (University of Winnipeg) ได้เขียน เรื่องคุณค่าของวัฒนธรรมไทย และบทบาท ของคนกลางในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง หนึ่งบท ผู้เขียนได้เขียนถึงวัฒนธรรมไทยในด้านการแก้ปัญหาความ

³⁴ Vanchai Vatanasapt and Stephanie P. Stobbe (2018), Thailand: Thai Cultural Values and the Role of Third Parties in Addressing Conflicts. In Stephanie P. Stobbe (Editor) of Conflict Resolution In Asia, Mediation and Other Cultural Models. Lexington Books, An imprint of The Rowman & Littlefield Publishing Group, Inc. Maryland 207066.

ขัดแย้ง ซึ่งรวมถึงความพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง วัฒนธรรมอย่างหนึ่งของไทยที่ตะวันตกไม่มีก็คือวัฒนธรรมของ**ความเกรงใจ** ซึ่งผู้เขียน ได้ใช้คำภาษาอังกฤษว่า *deference* และ *respect การเชื่อฟัง การยอมคล้อยตาม และการแสดงความเคารพนับถือ* อีกคำหนึ่ง คือวัฒนธรรมของ **บุญคุณ** ที่ตะวันตกไม่มีเช่นเดียวกัน ผู้เขียนใช้คำ ในภาษาอังกฤษ ว่า *gratefulness* และ *reciprocity ความกตัญญู และ ตอบแทนกันและกัน* ซึ่งอาจจะไม่ตรงนักเมื่อเรารู้ นี้ ได้มีโครงการ **เมืองสุจริต** ที่จัดโดย รัฐสภา และท่าน**ประธานรัฐสภา ชวน หลีกภัย** ได้ออกมาให้ความเห็น เกี่ยวกับวัฒนธรรม ที่ท่านประธานชวนได้กล่าวไว้ว่าเรื่อง **ความเกรงใจ** ที่อาจจะเป็นอุปสรรค ของ การสร้างเมืองสุจริต และหนังสืออีกเล่มหนึ่ง ที่ได้เขียน เป็นผลจากงานวิจัย กับคณะวิจัยสถาบันพระปกเกล้า คือหนังสือชื่อว่าวัฒนธรรมกับธรรมาภิบาล และพูดถึง วัฒนธรรมที่เป็นอุปสรรคและเอื้อให้เกิดการสร้างธรรมาภิบาล หนังสือฉบับนี้ ได้รับการตีพิมพ์เพิ่มเติม โดยมหาวิทยาลัย ราชภัฏชัยภูมิ ผู้สนใจสามารถหาอ่านเพิ่มเติมได้ หนังสือเล่มนี้ได้อ้างอิงหนังสือที่มินกวิชาการและสื่อสารมวลชนของประเทศออสเตรเลียคือ Geoffrey และ Luke Slattery ที่ทั้งคู่ได้เขียนหนังสือร่วมกันชื่อว่า “ Why Our Universities are Failing หรือ ทำไมมหาวิทยาลัยของเราจึงล้มเหลว ตั้งแต่ปี ค.ศ.1994 หรือ พ.ศ. 2537 และเขาได้พูดถึง **Six Deadly Sins** หรือ บาปแห่งความชั่วร้ายหกประการ ซึ่งหมายถึง 1) *Plagiarism การลอกผลงานผู้อื่น* 2) *Fabrication การปลอมผลงานขึ้นมา* 3) *Falsification การตกแต่งผลงานหรือผลการทดลองให้บิดเบือนไปจากความจริง รวมถึง* 4) *การไม่ระบุชื่อผู้วิจัยหลัก ซึ่งเป็นผู้วิจัยสำคัญในนั้น Failure to acknowledge contributions of key people to research* 5) *วางแผนหลอกลวงการทดลอง หรือ Rigging Experiments และ* 6) *เจตนาแปลงผลการวิจัยให้ผิดไปจากความจริง หรือ deliberate misinterpretation จากบทความในหนังสือดังกล่าว ทำให้ผู้เขียนเห็นว่าถึงเวลาแล้วที่มหาวิทยาลัยทั้งหลาย และโดยเฉพาะ*

ที่ผู้เขียนมาทำหน้าที่เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย จำเป็นที่จะต้องนำแนวทางวิธีการที่จะสร้างให้เกิด บัณฑิตที่มีความสุจริตทางวิชาการที่ไม่ไปลอกผลงานผู้อื่น และมาอ้างว่าเป็นของตัวเอง หรือไปจ้างวานให้ผู้อื่นมาทำผลงาน ที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์ โครงการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยจอร์เจีย ได้ดำเนินการเริ่มต้นระหว่างมหาวิทยาลัยสี่แห่งในประเทศไทยและกำลังขยายความร่วมมือเพื่อให้มหาวิทยาลัยทั้งหลาย ได้มีการติดตาม โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นสากลที่ได้รับการริเริ่มโดย มหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกาชื่อ *International Center for Academic Integrity* หรือ *ศูนย์กลางนานาชาติ เพื่อความสุจริตทางวิชาการ* ที่ได้ดำเนินการร่วมกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยสงฆ์ อีกสองแห่งคือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย โดยได้ชวนทางมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เข้าร่วมในการสร้างบัณฑิตที่มีความสุจริตทางวิชาการ ซึ่งได้ดำเนินการมาพิเศษโดยมีคณะพยาบาลศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ เป็นแกนหลัก ได้ดำเนินการจัดอบรมและสัมมนา กับทั้งได้ชวนมหาวิทยาลัยที่มีคณะพยาบาลอื่น เข้าร่วมเป็นเครือข่ายอย่างแข็งขัน

อะไรบ้างที่นับว่าเป็นความไม่สุจริตทางวิชาการ

B1/T3

การลอกผลงาน

- การใช้คำพูด ความคิดเห็น วิจารณ์ หรือทฤษฎีของผู้อื่นที่ไม่ใช่ของตัวเองที่รู้กันทั่วไป โดยปราศจากการอ้างอิงที่มาของผู้เขียน
- การลอกผลงานโดยตรง ลอกคำพูดของผู้อื่น โดยไม่ได้อ้างอิงที่มาของสิ่งที่อ้าง การเสนอผลงานของผู้อื่น โดยอ้างว่าเป็นของตัวเอง

การขโมย

- การขโมยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับชนิดต่างๆ ของงานทางวิชาการ
- การหยิบยืมเอกสาร วัสดุ อุปกรณ์ จากสำนักงานของอาจารย์
- การเข้าไปค้นหาข้อมูลในเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยไม่ขออนุญาตหน้าที่

การโกหก/การให้สินบน

- การให้เหตุผลที่ไม่จริงในกรณีไม่สามารถทำงาน สำเร็จสมบูรณ์
- ทำการฉ้อโกง หรือ ผลการทดลอง หรือ แก๊สบันทึกชื่อ
- ผู้เข้าร่วม
- ทำการยื่นผลงานทางวิชาการเดียวกันต่อผู้สอนหลายคน

การช่วยเหลือที่ไม่ได้ รับมอบหมาย หรือไม่มีหน้าที่เป็นทางการ

- มีการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ หรือโทรศัพท์มือถือ เพื่อใช้ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย โดยไม่ได้ ระบุญาติ หรือไม่มีหน้าที่
- มีการทำงานให้กับผู้อื่น
- มีการให้ หรือรับคำตอบข้อสอบ หรือของงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่มีหน้าที่เป็นทางการ

UNIVERSITY OF GEORGIA

honesty.uga.edu

ธรรมาภิบาล (code of honest behavior) ที่สมาชิกทุกคนของชุมชนชาวมหาวิทยาลัยต้องมีความรับผิดชอบสร้างให้เกิดและรักษาไว้ ซึ่งความสุจริตของมหาวิทยาลัย และทุกคนจะต้องทำงานร่วมกันเพื่อเป็นเครื่องยืนยันความสำเร็จของนโยบายและเกียรติยศดังกล่าว ทั้งนี้สมาชิกของชุมชนชาวมหาวิทยาลัยทุกคนมีความรับผิดชอบที่จะรับรู้และเข้าใจนโยบายเรื่องความสุจริตทางวิชาการ

คำถามว่า ความสุจริตทางวิชาการ หรือ Culture of Honesty คืออะไร มหาวิทยาลัยจอร์เจีย ได้อธิบายนโยบายดังกล่าวว่า ความสุจริตทางวิชาการและกระบวนการทั้งหลายของมหาวิทยาลัยจอร์เจียจะประกาศให้นักศึกษาทุกคน อาจารย์ทั้งหลายได้ตระหนักเพื่อเป็นหลักประกันและความเข้าใจระบบของความสุจริตทางวิชาการและการทำหน้าที่ที่เป็นการปฏิบัติอย่างเหมาะสมกับนโยบายโดยสมบูรณ์ซึ่งสามารถดูได้ผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตที่: honesty.uga.edu. อย่างไรก็ตาม การสร้างให้เกิดการลด หรือ ป้องกันการทุจริตก็คือ ต้องใช้วัคซีนดีที่สามารถเข้าไปจัดการกับไวรัสหรือเชื้อโรคร้าย ซึ่งเป็นเพียงการฉีดวัคซีนกับคนที่ติดเชื้อหรือยังไม่ติดเชื้อเพียง 2-3 คน หรือกลุ่มเล็กๆ เท่านั้น จากการกลายพันธุ์ของไวรัส และอาจจะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เมื่อกล่าวถึงการให้สินบนที่ได้กลายเป็นวัฒนธรรมในประเทศไทยเราแล้วเช่นกัน ซึ่งการให้ของขวัญกับผู้ใหญ่หรือผู้มีพระคุณเป็นสิ่งที่ดี แต่เรามักจะเปรียบเทียบคุณค่าของสิ่งที่ได้รับจากการปฏิบัติที่ดีของบุคคลที่มาช่วยเหลือเราก็เป็นเรื่องที่กลายเป็นการตอบแทนต่างๆที่โดยหน้าที่เขาต้องให้บริการหรือทำอยู่แล้ว เมื่อจะต้องสู้กับวัฒนธรรมที่ฝังรากลึกในวัฒนธรรมที่ได้กล่าวถึงในหนังสือของ Zephyr Teachout เรื่อง *Corruption in America*³⁵ นั้น รูปหน้าปกหนังสือดังกล่าวมีภาพกล่องบุหรี่และเขียนว่า จาก เบนจามินแฟรงกลิน กล่องใส่บุหรี่ ประชาชน

³⁵ Zephyr Teachout (2014) *Corruption in America* From Benjamin Franklin's Snuff Box to Citizens United. First Harvard University Press Paper edition (2016). United Store

อเมริกัน หรือ “ From Benjamin Franklin’s Snuff Box to Citizens United” และในบทที่หนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ที่เกี่ยวกับ การคอร์รัปชันในอเมริกา เริ่มต้นว่า “A Gift Can Be A Bribe” หรือแปลว่า ของขวัญอาจจะกลายเป็นการให้สินบน

เป็นความรับผิดชอบของสมาชิกของชุมชนมหาวิทยาลัยทุกคนจะต้องได้รับการสื่อสารให้ตระหนัก และเป็นธุระร่วมกันในนโยบายสร้างความสุจริตทางวิชาการนี้ เมื่อไหร่ก็ตามหากมีกรณีสงสัยว่าจะมีการฝ่าฝืนนโยบายความสุจริตทางวิชาการเกิดขึ้น กระบวนการที่เหมาะสมที่ได้วางรูปแบบไว้ เพื่อป้องกันกระบวนการและควมมี ธรรมาภิบาลทางวิชาการ จะได้ร่วมกันยืนยันในการรักษาให้เกิดความยุติธรรม ในระบบของความสุจริตทางวิชาการ โดยเป็นกระบวนการทางวิชาการที่ได้วางรากฐาน ในโอกาสของการใช้การศึกษา ซึ่งไม่ใช่กระบวนการยุติธรรมที่ดูเพียงผิดถูกแพ้นะ ที่มักจะเน้นแต่การตัดสินชี้ขาดลงโทษ แบบกระบวนการทางศาล ซึ่งกระบวนการทางอาญามักจะอยู่ในรูปแบบ Retributive Justice หรือ ยุติธรรมเชิงเอาแพ้อาชนะ และเน้นการลงโทษ ส่วนกระบวนการ ความสุจริตทางวิชาการเป็นกระบวนการในรูปแบบยุติธรรมสมานฉันท์หรือ Restorative Justice นโยบาย ของความสุจริตทางวิชาการนี้ ได้มีการรับรองโดยมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างพันธกิจทางวิชาการ ในจุดสนใจเพื่อให้เกิดความยุติธรรม นโยบายนี้ต้องการให้มีการแจ้งต่อเนืองกับนักศึกษาผู้ที่เชื่อว่าอาจมีการละเมิดนโยบายนี้โดยให้เข้าสู่**กระบวนการสานเสวนาทางออก** หรือ**อารยะสนทนา (Facilitated Discussion)** โดยมี ผู้อำนวยการสานเสวนา หรือคณพา (Facilitator) เป็นการอารยสนทนา ระหว่างนักศึกษา และครูอาจารย์ เพื่อแสวงหาทางออกอย่างยุติธรรม และหาก กระบวนการดังกล่าวนี้ยังไม่สามารถหาทางออกได้ ก็ให้มีการสานเสวนาต่อเนือง (Continued Discussion) โดยร่วมกับคณะทำงานด้านความสุจริตทางวิชาการ (Academic Honesty Panel : AH Panel)

กระบวนการเหล่านี้ ได้ออกแบบมาเพื่อวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. ปกป้องสิทธิและจุดสนใจ (ผลประโยชน์) ของนักศึกษา และสมาชิกอื่นของชุมชนชาวมหาวิทยาลัย
2. เป็นหลักประกันรากฐานของความยุติธรรมให้กับทุกฝ่ายและ
3. เป็นเครื่องยืนยันการรักษากฎกติกา เวทีของการสานเสวนาหาทางออกนี้ นำมาใช้ในกระบวนการเรื่องความสุจริตทางวิชาการ โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างให้เกิดโอกาสทางวิชาการด้านการศึกษา ในขณะที่เดียวกันก็ช่วยเกิดผลที่ตามมาที่เหมาะสม เมื่อมีความไม่สุจริตทางวิชาการเกิดขึ้น

เป้าหมายของนโยบายความสุจริตทางวิชาการก็เพื่อ:

1. เสริมสร้างวัฒนธรรมของความสุจริตทางวิชาการ ในชุมชนมหาวิทยาลัย
2. เพื่อรักษาไว้ซึ่งความมีธรรมาภิบาลและชื่อเสียงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย
3. ใช้กระบวนการที่มีแนวทางอย่างยุติธรรมและอย่างสม่าเสมอที่สัมพันธ์กับความไม่สุจริตทางวิชาการ

เกณฑ์เกียรติยศของนักศึกษา (Student Honor Code)

นโยบายความสุจริตทางวิชาการของมหาวิทยาลัยจะมาเสริมเพิ่มเติม ไม่ใช่มาทดแทน ต่อเกณฑ์เกียรติยศ ซึ่งได้มีการลงมติยอมรับโดยองค์การนักศึกษา ที่ผ่านความเห็นชอบของสภามหาวิทยาลัย ของมหาวิทยาลัยจอร์เจีย เมื่อ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2540 โดยได้ประกาศว่า **“ข้าพเจ้าจะรักษาความสุจริตทางวิชาการในงานในการทำงานด้านวิชาการของข้าพเจ้าและจะไม่ยอมทนต่อการทุจริตทางวิชาการของผู้อื่น นักศึกษาทุกคน**

ตกลงที่จะปฏิบัติตามเกณฑ์เกียรติยศนี้โดยการลงนามในใบสมัครเข้าศึกษาวิทยาลัยจอร์เจียนี้”

มีความเชื่อว่า ถ้าเราสามารถสร้างบัณฑิตที่มีความสุจริตทางวิชาการ โดยใช้กระบวนการเช่นที่มหาวิทยาลัยจอร์เจีย ดำเนินการมีการกำหนดให้มีเกณฑ์เกียรติยศ โดยให้นักศึกษามีส่วนในการร่วมกันกำหนด เพราะจากงานวิจัยขององค์กรที่เป็นศูนย์กลาง การสร้างความสุจริตทางวิชาการ หรือ ICAI (International Center for Academic Integrity) พบว่า กระบวนการที่สำคัญที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในการสร้าง บัณฑิตที่จะมีความสุจริตทางวิชาการ ก็ต้องอาศัยกระบวนการมีส่วนร่วม ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และที่สำคัญที่สุดคือ ทั้งอาจารย์และนิสิตนักศึกษา นอกจากนี้กระบวนการที่พบว่ามีความเสี่ยงของการที่นักศึกษาจะทุจริต ก็คือการสอบที่มีเดิมพันสูงนั่นหมายความว่าถ้าการสอบนั้น จะนำไปสู่การสอบได้สอบตก หรือการสอบนั้น ถ้าพลาดอาจจะมีโอกาสตกซ้ำชั้นหรือพักการเรียน หรือเกี่ยวกับค่าคะแนนที่สูงมากๆ ก็จะทำให้ ผู้เรียนกล้าที่จะเสี่ยง ทำทุจริตแต่ถ้าเดิมพันไม่สูง เช่นมีการกระจายการสอบ เป็นการสอบย่อย และเป็น การสอบเพื่อการเรียนรู้ นักศึกษาจะลดการทำทุจริตจากการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยจอร์เจีย และใช้กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ที่สำคัญ คือให้นักศึกษารู้สึกสำนึกผิด ไม่ลงโทษทันทีที่พบว่ากระทำผิดแต่ให้นักศึกษามีโอกาสที่จะพูดแสดงความคิดเห็น และสารภาพว่าทำไม่ถึงได้ทำการทุจริตกระบวนการดังกล่าว ทำให้การทำผิดซ้ำ ลดลงอย่างมีนัยยะสำคัญของที่จอร์เจียก่อนที่จะใช้ กระบวนการอารยะสนทนา แต่ใช้วิธีการลงโทษทันทีจะมีผลของการทำผิดซ้ำที่แตกต่างกัน โดยกระบวนการที่ใช้อารยะสนทนาจะลดการทำผิดซ้ำจากเดิมอุบัติการณ์การทุจริตสูงกว่าร้อยละสี่สิบ แต่หลังจากหันมาใช้กระบวนการยุติธรรมสมานฉันท์ใช้อารยะสนทนาอุบัติการณ์ของการทุจริตลดลงต่ำกว่าร้อยละสี่สิบ

ที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิได้มีคณะพยาบาลศาสตร์ ที่ให้ความสนใจและดำเนินการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างจริงจัง ทั้งอาจารย์ ทั้งพนักงานและนักศึกษา รวมทั้งได้มีการจัดสัมมนา ร่วมกับผู้บริหารของคณะพยาบาลศาสตร์ทั่วประเทศ เมื่อเดือนเมษายนที่ผ่านมาความร่วมมือ และได้สะท้อนความคิดเห็น จากทั้งอาจารย์และนักศึกษา จึงจะขออนุญาตนำความคิดเห็นที่ได้มีการบันทึกไว้มาให้อ่านได้รับทราบ ดังนี้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสุจริตทางวิชาการ จากนักศึกษา

: ดิฉันคิดว่าความซื่อสัตย์และความสุจริต เป็นสิ่งที่ทุกคนควรมีในตัวบุคคล และขึ้นอยู่กับกรอบธรรมสั่งสอนทั้งในครอบครัวและสถาบันการศึกษาของบุคคลนั้นๆ และสังคมรอบข้างของบุคคล ดิฉันว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตมากน้อยเพียงใด หากภายในสังคมมีบุคคลนั้นอยู่มีความซื่อสัตย์สุจริตมากพอที่จะส่งผลต่อบุคคลนั้นทั้งในด้านความคิดและการกระทำแต่ถ้าภายในสังคมของบุคคลนั้นที่อยู่มีความไม่ซื่อสัตย์เกิดความทุจริตอยู่บ่อยครั้งก็จะส่งผลต่อด้านความคิดและการกระทำของบุคคลนั้นเช่นกัน แต่ทั้งหมดนี้ก็ขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะในตัวบุคคลนั้นๆว่ามีวุฒิภาวะมากพอที่จะแยกออกหรือไม่ว่าสิ่งไหนควรทำไม่ควรทำ : ความเห็นจากนักศึกษาพยาบาลปีทีหนึ่ง

: ในความคิด ของดิฉันการที่เราจะมีความซื่อสัตย์สุจริตจะต้องปลูกฝังและสร้างจิตสำนึก ด้านความซื่อสัตย์สุจริต และให้เห็นโทษของการไม่ซื่อสัตย์สุจริตว่าจะส่งผลต่อตนเอง องค์กรและสังคมอย่างไร การยึดมั่นในความสัตย์จริงและในสิ่งที่ถูกต้องดีงามมีความซื่อตรงและมีเจตนาบริสุทธิ์ปฏิบัติต่อตนเองและ ผู้อื่น ไม่คดโกง : ความเห็นจากนักศึกษาพยาบาล ปีทีหนึ่ง อีกคนหนึ่ง

: ในความคิดของผมความสุจริตนั้นเป็นพื้นฐานของสังคมที่ดีทั้งในทางวิชาชีพพยาบาลและทั้งในสังคมเราควรปลูกฝังตั้งแต่ยังเด็กโดยสอดแทรกเข้าไปในการใช้ชีวิตประจำวัน ผู้ปกครองควรวางรากฐานตั้งแต่น้อยและมีการสอดแทรกที่เข้มมากขึ้นในแต่ละระดับสถาบัน เพื่อการเป็นอยู่ของสังคม เพื่อตัวตน

และภาพลักษณ์ที่ดีของตนเอง เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ เพราะถ้าประเทศชาตินั้นไม่มีการคิดคดโกงขึ้นมา ถือว่าเป็นสิ่งที่เจริญทั้งในด้านเศรษฐกิจเจริญในด้านปัญญาชนและเจริญในด้านความเป็นอยู่ไปด้วย นักศึกษาพยาบาลปีที่หนึ่ง

เรื่องการสร้างบัณฑิตให้มีความสุจริตทางวิชาการ :

เสียงสะท้อนจากแนวคิด เรื่องความสุจริตทางวิชาการจากเวทีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทั้งจาก ผู้บริหารคณะ อาจารย์ พยาบาล พยาบาลวิชาชีพ และนักศึกษาพยาบาล เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๕ ณ คณะพยาบาลศาสตร์ และ ทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์

มหาวิทยาลัย/หน่วยงาน	ตำแหน่งของผู้ตอบคำถาม	เกณฑ์เกียรตินิยม ควรจะกำหนดความไม่สุจริตทางวิชาการอย่างไรบ้าง?	กระบวนการสร้างบัณฑิตทางวิชาการ ในกรณีละเมิดกติกา ควรใช้การลงโทษทันทีหรือ ใช้กระบวนการพูดคุยกันให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรืออย่างไร?
วิทยาลัยพยาบาล รพ.สต มหาวิทยาลัย ข้าราชการบำนาญ พยาบาลประจำห้อง พยาบาลสถานประกอบการ โรงพยาบาลชัยภูมิ คณะพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลจังหวัด พยาบาลอิสระ ศูนย์สาธารณสุขเทศบาล เมืองชัยภูมิ โรงพยาบาล ตากสิน โรงพยาบาลศิริราช	พยาบาลวิชาชีพ นักศึกษา นักศึกษาพยาบาล พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ อาจารย์ คณบดี ข้าราชการเกษียณ	<ul style="list-style-type: none"> • การนำความคิดเห็นผลงานหรือคำพูดของผู้อื่นมาเขียนหรือไปใช้เหมือนว่าเป็นความคิดของตัวเอง ไม่ได้ลอกหรือดัดแปลงผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ชื่อลัดยศ และอาจารย์ ต้องเป็นที่ปรึกษาให้กับนักศึกษาเริ่ม อาจารย์เป็นศูนย์กลาง และให้นักศึกษาริเริ่มดำเนินการทำงานด้วยตนเอง และรับผิดชอบอย่างเต็มที่ • มีรากฐานจากประเพณีสถาบันการศึกษาที่ปลูกฝังให้มีความซื่อสัตย์ให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ • ทำที่ผิดลับในกรณีทำผิดครั้งแรก ถ้ามีครั้งต่อไปให้ใช้บทลงโทษสูงสุด • กำหนดเวลาในโปรแกรมการสร้างเกณฑ์เพื่อให้เกิดความซื่อสัตย์สุจริตในการเกณฑ์ • การลดผลงาน การขโมย การโกหก/การให้สินบน การช่วยเหลือที่ไม่ได้รับมอบหมาย หรือไม่มีหน้าที่เป็นทางการ 	<ul style="list-style-type: none"> • ควรมีการสืบสวนข้อเท็จจริงจากผู้เกี่ยวข้อง และผู้กระทำผิดด้วยความยุติธรรม มีกระบวนการตามขั้นตอนก่อนการตัดสินลงโทษ • ควรให้คนมีโอกาสดำเนินคดีพูดคุยแสดงความคิดเห็นเพื่อทราบถึงเหตุผลการละเมิด • ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษา แสดงความเห็นก่อน และค่อยนำไปสู่การหาทาง การให้ความเห็น มาหาทางพิจารณาหาสาเหตุแท้จริง เพื่อนำไปสู่กระบวนการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน ไม่นอนาคตการลงโทษทันที เป็นการตัดสินใจที่อาจนำไปสู่การตัดอนาคตของบัณฑิตก็ได้ ขอขอบคุณค่ะ • ใช้กระบวนการพูดคุย ถามหาเหตุผลและผล หากกระทำขั้นรุนแรงต้องแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ และลงโทษ

มหาวิทยาลัย/หน่วยงาน	ตำแหน่งของผู้ตอบคำถาม	เกณฑ์เกียรตินิยม ควรจะกำหนดความไม่สุจริตทางวิชาการอย่างไรบ้าง?	กระบวนการสร้างบัณฑิตทางวิชาการ ในกรณีละเมิดกติกา ควรใช้การลงโทษทันทีหรือ ใช้กระบวนการพูดคุยกันให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือไม่อย่างไร?
<p>วิทยาลัยพยาบาล รพ.เสต มหาวิทยาลัย ข้าราชการบำนาญ พยาบาลประจำห้อง พยาบาลสถานประกอบการ โรงพยาบาลชัยภูมิ คณะพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลจังหวัด โรงพยาบาลอิสระ ศูนย์สารสนเทศสากล เมืองชัยภูมิ โรงพยาบาล ตากสิน โรงพยาบาลศิริราช</p>	<p>พยาบาลวิชาชีพ นักศึกษา นักศึกษพยาบาล พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ อาจารย์ คณบดี ข้าราชการเกษียณ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • คุรศึกษาและกำหนดบทหรือวิชาการด้วยความคิดริเริ่มของตนเองไม่ลอกเลียนแบบใคร • ไม่ทำผิดจรรยาบรรณวิชาชีพ • ความสุจริตทางวิชาการเป็นประเด็นสำคัญที่ควรพยายาม/ครู/ผู้เลี้ยงต้องให้ความสำคัญและช่วยแนะนำให้กับนักศึกษา • ไม่ทุจริตในการทำข้อสอบ อาจส่งผลแก่อนาคตเราก็จะไม่มีความรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ • การทุจริต เช่น ส่งข้อสอบให้เพื่อนกลุ่มอื่น และจ้างเพื่อน สอบ, ทำข้อสอบเก็บคะแนน • รายงานการละเมิดทุกครั้ง • ต้องการคำนึงถึงปัญหาที่ลงนาม • มีเกณฑ์เกียรตินิยม • การไม่ทุจริต ไม่คิดโกง ทางวิชาการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ครู อาจารย์ต้องเตรียม ต้องจัดทำสร้างให้คนได้เรียนรู้เพื่อจบไปจะได้ทำงานได้ตามมาตรฐานวิชาชีพ และมีจรรยาบรรณวิชาชีพ 	<p>กระบวนการสร้างบัณฑิตทางวิชาการ ในกรณีละเมิดกติกา ควรใช้การลงโทษทันทีหรือ ใช้กระบวนการพูดคุยกันให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือไม่อย่างไร?</p> <ul style="list-style-type: none"> • อันดับแรกควรจะมีการพูดคุยปรึกษาหารือกันกับนักศึกษาระดับอาจารย์ผู้ดูแลหรืออาจารย์ผู้ที่มีความเกี่ยวข้อง คือเปิดโอกาสและร่วมกันหาทางออกหรือแก้ปัญหาด้วยกัน การแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง และควรจะมีบทลงโทษในลำดับต่อมา • พูดคุยถึงสาเหตุความรู้ ความตั้งใจ ผลกระทบที่ตามมา • ควรคุยก่อนปรับความคิดทัศนคติที่เพิ่มขึ้นห้ามทำอีกคอยลงโทษ • ใช้กระบวนการพูดคุยเน้นจริยธรรม จิตสำนึก ความซื่อสัตย์แก้ปัญหาพร้อมกันและให้ความยุติธรรมทั้งสองฝ่าย • ควรมีการพูดคุย เปิดโอกาส ให้แสดงความคิดเห็น ไม่ควรลงโทษทันที • ต้องมีคำมั่นสัญญาที่ลงนามในงนทั้งหมดที่ส่ง

มหาวิทยาลัย/หน่วยงาน	ตำแหน่งของผู้ตอบคำถาม	เกณฑ์เกียรติยศ ควรจะกำหนดความไม่สุจริตทางวิชาการ อย่างไรบ้าง?	กระบวนการสร้างบัณฑิตทางวิชาการ ในกรณีละเมิดกติกาคควรใช้การลงโทษทันทีหรือ ใช้กระบวนการพูดคุยกันให้นักศึกษามีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือไม่ว่างไร?
วิทยาลัยพยาบาล รพ.เสต มหาวิทยาลัย ข้าราชการบำนาญ พยาบาลประจำห้อง พยาบาลสถานประกอบการ โรงพยาบาลชัยภูมิ คณะพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลจังหวัด โรงพยาบาลอิสระ ศูนย์สาธารณสุขเทศบาล เมืองชัยภูมิ โรงพยาบาล ดากสิน โรงพยาบาลศิริราช	พยาบาลวิชาชีพ นักศึกษา นักศึกษพยาบาล พยาบาลวิชาชีพชำนาญ การ อาจารย์ คณบดี ข้าราชการเกษียณ	<p>การประกาศเป็นนโยบายของคณะ การถ่ายทอดนโยบายนั้นทั่วทั้งองค์กรเห็นที่ประจักษ์ กระบวนการสนับสนุนการนำ AIสู่กระบวนการเรียนและการสอบ การทำกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้องของทั้ง onsite และ online นักศึกษา/การสอน การวิจัยของอาจารย์/การดำเนินการของบุคลากร การเน้นย้ำให้ honor code เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของคณะและมหาวิทยาลัย รวมทั้งสื่อสารให้ทราบการกำกับติดตาม และวิเคราะห์ประเมินผลการดำเนินงานด้านนี้อย่างจริงจัง และการเฝ้าระวังติดตามการเรียนรู้อื่นๆในกลุ่มเดียวกันอย่างเป็นระบบ</p> <ul style="list-style-type: none"> เปลี่ยนเกณฑ์ทุกครั้งต่อนักศึกษาแต่ละรุ่น เนื่องจากนักศึกษาแต่ละคนแต่ละรุ่นไม่เหมือนกัน ใช้เป็นข้อตกลงระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาที่ตกลงกันเองในห้องเรียน เป็นข้อยอมทั้ง 2 ฝ่าย 	<ul style="list-style-type: none"> นักศึกษาทุกคนต้องผ่านความเห็นด้วยและมีส่วนร่วมในการกำหนดเกียรติยศ การพูดคุยสร้างบรรยากาศให้นำไปสู่การสร้างแรงบันดาลใจ ใช้กระบวนการการแก้ไขปัญหาพร้อมกันโดยเน้นความซื่อสัตย์ จริยธรรม จิตสำนึก ให้ความเป็นธรรมกับทั้งสองฝ่าย พูดคุยกันเพื่อให้โอกาสนักศึกษาได้อย่าง ควรใช้กระบวนการพูดคุย ให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นเพื่อที่จะได้รู้ความผิดว่าที่ทำมาจากสาเหตุอะไร กระบวนการพูดคุย เพื่อเปิดโอกาสในการซักถามข้อมูลที่เป็นต้นตอสาเหตุ ของความไม่สุจริต

บทที่ 8

สร้างผู้ไกล่เกลี่ยสู่ความปรองดองของแผ่นดิน สยามและภูมิภาค

แนวคิดของการสร้างให้เกิดความสมานฉันท์อย่างหนึ่งคือการจะต้องให้อาจารย์ข้าราชการพนักงานและนักศึกษาได้เข้าใจหลักการเจรจาไกล่เกลี่ยที่ไม่ใช่การเกลี้ยกล่อมและไม่ใช่การต้อรองซึ่งเป็นความเข้าใจของคนทั่วไป ที่มักจะไม่พอใจและไม่ต้องการการเจรจาไกล่เกลี่ยเพราะกลัวคนกลางจะมาบอกให้

“ยอมเขาเถอะ” ซึ่งนั่นไม่ใช่วิธีการไกล่เกลี่ยที่ถูกต้องตามหลักการเจรจาและเรามักจะเข้าใจผิดกันเสมอและก็เอารูปแบบการต้อรองในการซื้อของไปใช้ ซึ่งก็ไม่ใช่วิธีการไกล่เกลี่ยแต่เป็นการ

ต้อรองซึ่งภาษาอังกฤษใช้คำว่า Bargain ไม่ใช่ Mediation หรือ ไกล่เกลี่ย (โดยมี) คนกลางและไม่ใช่ Negotiation หรือการไกล่เกลี่ยกันเอง คนกลางจึงไม่ใช่ผู้มาตัดสินไม่เหมือนกระบวนการอนุญาโตตุลาการ (Arbitration) แต่คนกลางที่เรียกว่า Mediator หรือ Facilitator หรือ (คุณฟา) ในกรณีที่ยังไม่ขัดแย้งจะเป็นผู้ที่เปิดโอกาสให้ทั้งสองฝ่ายมีอำนาจและมีเวลาเท่าเทียมกัน (Balance of Power) ในการเจรจากัน ผู้เขียนได้ให้คำแนะนำกับท่านอธิการบดี และผู้บริหารมหาวิทยาลัย เพื่อจัดการอบรมให้อาจารย์ และพนักงานให้ได้มีความรู้และฝึกอบรมการเป็นผู้ไกล่เกลี่ยตาม พรบ.ไกล่เกลี่ย พ.ศ. ๒๕๖๒ และ ในฐานะที่ได้เป็นผู้ริเริ่ม วางหลักสูตรการแก้ปัญหาความขัดแย้งและการเจรจาไกล่เกลี่ยให้

กับสถาบันพระปกเกล้าและได้อบรมให้นักการเมือง ข้าราชการและเอกชนได้เรียนรู้ศาสตร์นี้ตั้งแต่เป็นผู้ก่อตั้งศูนย์และสำนักสันติและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้าฯ ทั้งหลักสูตรพื้นฐาน หลักสูตรใกล้เคียงและหลักสูตรวิทยากรให้รวมแล้วเกือบ 20 รุ่น มีผู้ผ่านการอบรมไปทำหน้าที่ในการเจรจาไกล่เกลี่ยกระทรวงต่างๆ ที่เผชิญกับปัญหาความไม่เข้าใจที่ดี การชุมนุมเรียกร้องต่างๆ ก็ดี ทั้งกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนองค์กรภาครัฐหลายแห่งที่มีปัญหาความไม่เข้าใจ เช่น กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ การนิคมอุตสาหกรรม คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) รวมทั้งศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และยังได้มีโอกาสเผยแพร่กับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศเวียดนาม เมียนมาร์ และสปป.ลาว รวมถึงมหาวิทยาลัยต่างๆ ในประเทศไทย เช่นมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้แนะนำให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยของราชภัฏชัยภูมิพิจารณาดำเนินการโดยท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้ขออนุญาตกรมคุ้มครองสิทธิเพื่อให้มหาวิทยาลัยสามารถจัดอบรมอาจารย์ และผู้ที่เข้าเกณฑ์สามารถรับการฝึกอบรมตาม พรบ.ดังกล่าว และเพื่อขออนุญาตเปิดศูนย์ใกล้เคียงภาคประชาชนจนได้จัดการฝึกอบรมเพื่อสร้างให้เกิด ผู้ใกล้เคียงตามพระราชบัญญัติใกล้เคียง พ.ศ.๒๕๖๒ และได้มีผู้สามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้ใกล้เคียงกับ กรมคุ้มครองสิทธิที่สามารถเปิดศูนย์ใกล้เคียงภาคประชาชน ดำเนินการใกล้เคียงให้เกิดขึ้นจริงตามกฎหมาย

บทที่ 8 สร้างผู้ไกล่เกลี่ยสู่ความปรองดองของแผ่นดินสยามและภูมิภาค

การฝึกปฏิบัติเหตุการณ์สมมติเป็นเป็นคนกลางผู้ไกล่เกลี่ยและแสดงเป็นคู่ขัดแย้ง
ให้กับผู้เข้ารับการอบรมได้ทดลองไกล่เกลี่ย

การแสดงบทบาทสมมติ (Role play)
และถ่ายภาพเคลื่อนไหวให้มีการให้ข้อคิดชมหลังการฝึก

โดยทางท่านอธิการบดีได้ดำเนินการขออนุญาตและได้รับอนุญาตให้
ดำเนินการฝึกอบรมภายใต้การกำกับของเจ้าหน้าที่กรมคุ้มครองสิทธิฯ จนได้รับ
การอนุญาตที่สามารถทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยตามระเบียบทางราชการได้

หนังสือของมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิขออนุมัติใช้หลักสูตรและบันทึก
ขออนุญาตในการอบรมอย่างเป็นทางการกับกรมคุ้มครองสิทธิเพื่อขึ้นทะเบียน
เป็นผู้ไกล่เกลี่ยตามพรบไกล่เกลี่ย 2562 และบันทึกการอนุญาตจากกรม
คุ้มครองสิทธิตามที่ตามเอกสารแนบ

ที่ ยธ ๐๑๐๓/ ๒๐๗๕

คณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อน
การดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
เลขที่ ๔๐๔ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
กระทรวงยุติธรรม ชั้น ๕ ถนนแจ้งวัฒนะ
แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

๒

สิงหาคม ๒๕๖๔

เรื่อง หลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

อ้างถึง หนังสือมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ที่ ยว ๐๖๔๖/๓๒๓ ลงวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท จำนวน ๕ แผ่น

ตามหนังสือที่อ้างถึง มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิแจ้งขออนุญาตใช้หลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ย
ข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ของคณะอนุกรรมการส่งเสริมพัฒนา
และขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
รับรองไปจัดฝึกอบรม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

คณะอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อนการดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท
มีมติในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔ เห็นชอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
นำหลักสูตรอบรมการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒
ที่ กพยช. รับรอง ไปจัดฝึกอบรมโดยต้องมีรายละเอียดการเรียนการสอนครบถ้วนตามองค์ประกอบ
คุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ระยะเวลา เนื้อหาหลักสูตร และการประเมินผลของหลักสูตรอบรมการ
ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ตามพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ กพยช. รับรอง
และเมื่อหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจะดำเนินการจัดฝึกอบรมให้แจ้งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพทราบ
และรายงานผลการจัดอบรมผ่านระบบสารสนเทศกลางสำหรับการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท (<https://emediation.ipd.go.th>)
ทั้งนี้ มอบหมายให้นางพิมพ์นิ เลียงจวงวุฒรัตน์ นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๒๗๗๒
เป็นผู้ประสานงานในการกำกับ ติดตามและประเมินผลกรณนำหลักสูตรไปใช้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายเรืองศักดิ์ สุวารี)

อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
ประธานอนุกรรมการส่งเสริม พัฒนาและขับเคลื่อน
การดำเนินงานการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท

ฝ่ายเลขานุการ
โทร ๐ ๒๑๔๑ ๒๗๗๕
โทรสาร ๐ ๒๑๔๑ ๔๖๖๔

ที่ อว ๐๖๔๖/ ๓๒๓

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
๑๖๗ ถนนชัยภูมิ-ตาดโตน ตำบลนาฝาย
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ๓๖๐๐๐

๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

เรื่อง การฝึกอบรมหลักสูตรใกล้เกลี่ยข้อพิพาท

เรียน อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หลักสูตรปรับปรุงของหลักสูตรกลาง การใกล้เกลี่ยข้อพิพาทของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่กรมคุ้มครองสิทธิ ได้อนุญาตให้ทางมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้ใช้แล้ว

๒. บันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างคามสมานฉันท์แห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม กับ จังหวัดชัยภูมิ และมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ตามที่มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิและสำนักงานคณะกรรมการสมานฉันท์แห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม ได้มีการลงนามความร่วมมือ เพื่อขับเคลื่อนให้เกิดความสมานฉันท์ในพื้นที่จังหวัดชัยภูมิ นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ยังได้เคยจัดอบรม เรื่อง แนวคิดพื้นฐานการแก้ปัญหาความขัดแย้งให้กับบุคลากรของมหาวิทยาลัย โดย ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วันชัย วัฒนศัพท์ นายกษามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ และทีมงาน กับทั้งได้ทราบว่ามิพระราชบัญญัติการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทพุทธศักราช ๒๕๖๒ ซึ่งทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้เป็นผู้กำกับดูแลในนามของกระทรวงยุติธรรม กับได้ยกร่างหลักสูตรการอบรมการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทกลางขึ้นมา ความทราบแล้วนั้น ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิเองก็ได้มีโครงการดำเนินการเพื่อจัดตั้งศูนย์ใกล้เกลี่ยในมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จึงขออนุญาตใช้หลักสูตรกลางที่ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้ยกร่างและที่ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้อนุญาตให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้จัดอบรมไปแล้วนั้น มาเพื่อใช้ในการอบรม โดยมี ศาสตราจารย์ นายแพทย์ วันชัย วัฒนศัพท์ อธิบดีอัยการบดี และอดีตผู้อำนวยการสำนักสันติวิธีและธรรมาภิบาล สถาบันพระปกเกล้า ปัจจุบันเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ มาช่วยตามนโยบายดังกล่าว จึงได้แนบหลักสูตรกลางที่ปรับปรุงแล้ว และกรมคุ้มครองสิทธิได้อนุญาตให้มหาวิทยาลัยขอนแก่นจัดอบรมแล้วมาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบพร้อมให้ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ดำเนินการจัดอบรม กับทั้งจะขออนุญาตเชิญผู้ทรงคุณวุฒิของกระทรวงยุติธรรมมาเป็นที่ปรึกษาให้การอบรมเป็นครั้งคราว

อนึ่ง ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ จะได้แจ้งวัน เวลา สถานที่ ที่จะอบรม เมื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอนุญาตให้ดำเนินการจัดอบรม และจะขออนุญาตส่งรายชื่อผู้ผ่านการฝึกอบรมตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการใกล้เกลี่ยข้อพิพาทพุทธศักราช ๒๕๖๒ เพื่อให้ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้มาติดตามประเมินตามเกณฑ์ของ พรบ.ใกล้เกลี่ย ดังกล่าว และขึ้นทะเบียนให้การรับรองตามกฎหมายต่อไปด้วย ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ขอขอบคุณทางกระทรวงยุติธรรมที่ได้ให้ความร่วมมือและอนุญาตให้ใช้หลักสูตรดังกล่าว

/จึงเรียน...

ในกระบวนการฝึกอบรมก็ได้ใช้หลักสูตรของกรมคุ้มครองสิทธิและได้เพิ่มเติมการศึกษาต่างๆตามรูปแบบที่ได้เคยนำไปใช้ในหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนและได้มีการดูงานที่ศาลยุติธรรม

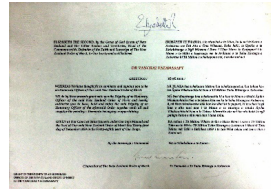
ขณะนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ กำลังพิจารณาดำเนินการขออนุญาตจัดตั้งศูนย์ไกล่เกลี่ยภาคประชาชนและได้มีผู้รับการอบรมจำนวนหนึ่งที่สามารถเปิดศูนย์ได้แล้ว นอกจากนั้นยังได้รับประสานงานจากประธานหอการค้าจังหวัดชัยภูมิเพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิร่วมกับโรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรม รักสกุศล จังหวัดขอนแก่น จัดอบรมหลักสูตรไกล่เกลี่ยให้กับภาคเอกชนและภาคราชการ ที่เป็นเจ้าของธุรกิจเพื่อให้เข้าใจและดำเนินการตามนโยบายของหอการค้าไทยต่อไป

กระบวนการดังกล่าว จะทำให้จังหวัดชัยภูมิมีผู้ที่เข้าใจในศาสตร์และศิลป์ของยุติธรรมสมานฉันท์ (Restorative justice) และการแก้ปัญหาข้อพิพาททางเลือก (Alternative Dispute Resolution) ช่วยสร้างความสมานฉันท์ให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

ผู้เขียนได้นำเสนอท่านประธานสภาผู้นำโขง ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี ให้นำทั้ง เรื่องความสุจริตทางวิชาการ (Academic Honesty) และเรื่องการเจรจาไกล่เกลี่ย ให้เข้าแผนพัฒนาผู้นำของหกประเทศผู้นำโขงก็หวังว่าเราอาจจะได้เห็นทั้งสองเรื่องนี้เกิดเป็นเครือข่ายนำสู่การสมานฉันท์ และความสุจริตไม่เฉพาะทางวิชาการแต่การลดการทุจริตคอร์รัปชัน ตามแนวทางของสหประชาชาติ ในนโยบาย SDG Sustainable Development Goal 16 ต่อไป

ปัจฉิมลิขิต

จากการที่รัฐบาลนิวซีแลนด์สนับสนุนการจัดตั้งสถาบันลุ่มน้ำโขง
ที่ผู้เขียนได้ดำเนินการของงบประมาณจาก ฯพณฯ Jim Bolger อดีตนายก
รัฐมนตรีนิวซีแลนด์ ทำให้เกิดความร่วมมือระหว่าง
รัฐบาลนิวซีแลนด์และมหาวิทยาลัยขอนแก่นและ
ประเทศในอนุภูมิภาคนี้ต่อมารัฐบาลนิวซีแลนด์
ได้อนุมัติ *เครื่องราชอิสริยาภรณ์ New Zealand*

Order of Merit (ONZM) ภายใต้พระปรมาภิไธยของ *Queen Elizabeth*
ที่ 2 ในฐานะผู้สร้างความร่วมมือให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ

นิวซีแลนด์และประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง โดย
ได้มีตัวแทนรัฐบาลคือ ฯพณฯ *เอกอัครราชทูต*
Adrian Macey เป็นผู้มอบและมีบุคคลสำคัญ คือ
ฯพณฯ ดร.อำนาจ วีรวรรณ อดีตรองนายกรัฐมนตรี
และนายกสภามหาวิทยาลัยขอนแก่น *ท่าน*
ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี กับกรรมการสถาบันจากประเทศเพื่อนบ้าน ร่วมเป็น
สักขีพยาน

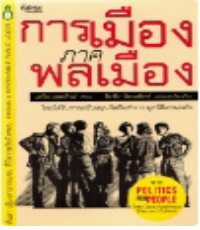

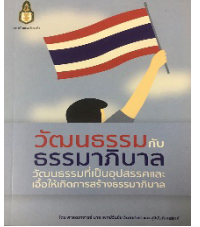

หนังสือแนะนำเพิ่มเติม

	<p>กล้าล้มเหลว เขียนโดย : Billi Lim แปลโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ และ วันดี พงศ์พงศ์ปริดีเปรม ISBN : 1-17881-10-974-978 หนังสือที่สร้างแรงบันดาลใจถึงวิกฤติ คือ โอกาส ผู้ที่ประสบความสำเร็จอย่างยิ่งใหญ่ไม่เคยมีใครไม่ล้มมาก่อน</p>
	<p>คู่มือการสนสร้างบัณฑิตให้มีความซื่อสัตย์ทางวิชาการสู่สมลเมือง อัจฉริยะที่จะนำประเทศสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ความซื่อสัตย์ทางวิชาการ หนทางสร้างภูมิคุ้มกันหมู่ สู่การไม่ทนต่อการทุจริตคอร์รัปชัน</p>
	<p>เอาชนะคำว่าไม่ใช่เรื่องยาก เขียนโดย : วิลเลียม ยูริ แปลโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ISBN : 4-59-8056-974 เทคนิคและทักษะการเจรจาทางออกอย่างสร้างสรรค์</p>
	<p>กล้าเปลี่ยนแปลง เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ และ ศ.นพ.ภัทรวุฒิ วัฒนศัพท์ ถ้าเราไม่กล้าเปลี่ยนแปลงทุกอย่างยังเหมือนเดิมแน่นอน</p>

	<p>คู่มือ การกำหนดนโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง : ประชาเสวนาทางออก สู่นโยบายสาธารณะด้านพลังงาน</p> <p>เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ดร.ถวิลวดี บุรีกุล สุจินันท์ หริสสิทธิ์ และรัชชวดี แสงหะหมัด</p> <p>ISBN : 9-331-223-616-978</p> <p>แนวทางปฏิบัติการสร้างกระบวนการกำหนดนโยบายสาธารณะ อย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่างนโยบายพลังงาน</p>
	<p>อารยะอุตสาหกรรม ชุมชนกับโรงงานอุตสาหกรรมจะอยู่ด้วยกัน อย่างไร</p> <p>เขียนโดย : สุจินันท์ หริสสิทธิ์ ผศ.นพ.ภัทรวุฒิ วัฒนศัพท์ รศ.พญ. เนลินี ไชยเอื้อ ศุภณัฐ เพิ่มพูนสวัสดิ์ อนุชา เกตุเจริญ ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์</p> <p>ISBN : 6-332-226-616-978</p> <p>ขั้นตอนในการลดความขัดแย้งไม่เข้าใจกัน การรับมือกับชุมชน และอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์</p>
	<p>ความขัดแย้งหลักการและเครื่องมือแก้ปัญหา</p> <p>เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์</p> <p>ISBN : 8-2-92414-974</p> <p>หลักการทฤษฎีและทักษะการหาทางออกจากความขัดแย้งอย่าง สร้างสรรค์ (หนังสือ ขยายอันดับหนึ่งของศูนย์หนังสือสถาบัน พระปกเกล้า)</p>
	<p>คู่มือการไกล่เกลี่ยและประนีประนอมข้อพิพาทของประชาชน</p> <p>เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ นพพร โพธิ์รังสิยากร อุดุลย์ ขันแก้ว เกิดโชค เกษมวงศ์จิตร สุจินันท์ หริสสิทธิ์</p> <p>ISBN : 8-93-7241-974-978</p> <p>หลักการในการเจรจาไกล่เกลี่ยให้ได้ผลเป็นชนะ-ชนะ</p>

	<p>คู่มือคืนความสุขให้ชีวิตคู่ 12 วิธีสู่ความสำเร็จ แปลโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ หนังสือที่ทุกคนต้องอ่าน ไม่ว่าจะมีความสุขหรือยังไม่มีความสุข เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ เพื่ออยู่กันอย่างมีความสุข</p>
	<p>คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจของชุมชน เขียนโดย : เจมส์ แอล เครตัน แปลโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ ISBN : 7-083-449-974 กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ที่ไม่ใช่เพียงทำประชาพิจารณ์ โดยไม่ได้เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม</p>
	<p>คู่มือผู้สร้างความปลอดภัยในกระบวนการประชาธิปไตย แห่งการสานเสวนาทางออก เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ และสุจินันท์ ทรสิทธิ์ แนวทางการสร้างความปลอดภัยในระบอบประชาธิปไตยแห่งการรับฟังและไตร่ตรอง</p>
	<p>ผู้นำ นำการเปลี่ยนแปลง : คู่มือและเครื่องมือ การพัฒนาด้วยกระบวนการสุนทรียปริทัศน์ และ การสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ สู่สันติวัฒนธรรม เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ และผศ.นพ.ภัทรวุฒิ วัฒนศัพท์ การพัฒนาผู้นำสู่การเปลี่ยนแปลงหรือ Leadership Shift ด้วยเครื่องมือที่ใช้ 4 D และ Appreciative Inquiry</p>
	<p>คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ และ นพพร โพธิ์รังสิยาการ หลักการและทักษะการสื่อสารในความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการ และผู้รับบริการของกระทรวงสาธารณสุข สามารถนำไปใช้ในการบริการอื่นๆ</p>

	<p>การเมืองภาคพลเมือง เขียนโดย : เดวิด แมทธีวส์ แปลโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ การพัฒนาการเมืองของสหรัฐอเมริกา ที่เริ่มจากเรามีปัญหา เราต้องคุยกันตั้งแต่ก่อนมีรัฐธรรมนูญ</p>
	<p>คู่มือ การพัฒนาเพื่อป้องกัน และแก้ไขข้อพิพาทด้านการประกันภัย เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ สนับสนุนจาก : สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ISBN : 9-931-478-616-978 แนวคิดและเครื่องมือที่จะลดการเกิดอุบัติเหตุด้วยทักษะ Non-Technical Skills</p>
	<p>วัฒนธรรมกับธรรมาภิบาล เขียนโดย : ศ.นพ.วันชัย วัฒนศัพท์ และอ.สุจินันท์ ทรสิทธิ์ ISBN : 6-022-476-161-978 ทำไมจึงเกิดวัฒนธรรมของสภาเกาหลีฯ ทางออกของการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรม อะไรที่เอื้อ อะไรที่เป็นอุปสรรคต่อธรรมาภิบาล</p>
<p>สนใจสั่งซื้อหนังสือประกอบการอบรม โปรดติดต่อ โรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรมรักสกุล จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ : 0818734444 หรือ 0894997868 E-mail : v.vatanasapt@gmail.com หรือ rucschool@gmail.com โรงเรียนพัฒนาผู้นำและสร้างสันติธรรมรักสกุล จ.ขอนแก่น/ facebook.com/rucschool</p>	